

አሜሪካ የተመሠረተችው እግዚአብሔርን የማምለጫ አለታቸው አድርገው በሚያምኑ ሕዝቦች ነው።

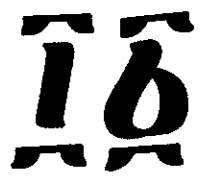
የአሜሪካ 40ኛ ፕሬዝዳንት ሮናልድ ሬገን (1981 - 89)

ለአንድ ሀገርና ሕዝብ ከእግዚአብሔር ቃል በላይ ጠንካራ መሠረት ይኖር ይሆን? እግዚአብሔር ለኢትዮጵያ ኢኮኖሚ ዕድገት ብቻ ሳይሆን ለኢትዮጵያ ፖለቲካና ፖሊሲ አውጪዎች ሁሉ ያስፈልጋቸዋል። የኢትዮጵያና የኢትዮጵያውያን የበረከት መሠረት እግዚአብሔርና ሕዝቧ ናቸው።

ሳይንስ የተመሠረተው ሁሉን እግዚአብሔር ውብ አድርጎ እንደፈጠረ በሚያምንና በሚያስተምር ክርስትና እንጂ ሁሉን ቅገሮች፣ ክፉና ዋጋ ቢስ አድርገው በሚያስቡ ሌሎች ሃይማኖቶችና አስተምህሮዎች ላይ አይደለም። ጆን ኤፍ ኬጲ

- ክርስትና የዓለማችንን መዘቃቃት አሁን ለደረሰበት ደረጃ ትልቅ ሚና ተጫውቷል። ኢየሱስ ባይወለድ ኖሮ አሁን የምንሰማውን ድንቅ የመዘቃቃት ቅንብሮችና ጣዕመ ዜማዎችን መስማት አይታሰብም ነበር። ዓለምን ካነጋገሩና እያነጋገሩ ካሉ መዘቃቃቶች መካከል የቤተ ክርስቲያንን መድረክና ደጅ ያልረገጡትን ማግኘት አስቸጋሪ ሲሆን በዓለማችን የታወቁ ጸሐፊዎች እንደ ሸክስፒየር፣ ዶስቶቭስኪይ፣ ዲክንስ፣ ሚልተን፣ ገባሚ ለምን ሲሣይ... ወዘተ ያሉ መጽሐፍ ቅዱስ ተጽዕኖ ፈጥሮባቸው እንደ ነበር ከሥራቸው ማወቅ ይቻላል።

ቀጣዩ ምዕራፍ ትናንት ከተሐድሶ ማኅፀን የተወለዱ ፕሮቴስታንቶች ዛሬ እንዳረጁና በመንፈሳዊ ሞት መንፈስ እንደተወረሩ በማመልከት ግልጽ የተሐድሶ ጥሪ ያቀርባል።



የተሐድሶ ጥሪ

ለኢትዮጵያ ፕሮቴስታንት ቤተ ክርስቲያናት

ቤተ ክርስቲያን የጸሎት ቦታ ሳትሆን የሚጸልይ ሰው፣ ቤተ ክርስቲያን የበድን ድንጋዮች ቁልል ሳትሆን ክርስቶስ በሞተላቸው ሰዎች የተገነባች የቅዱሳን ሕያው ኅብረት ናት። ቤተ ክርስቲያን ቦታ ሳትሆን በቦታ ላይ የሚኖሩ የክርስቶስ ልጆች አንድነት፣ ቤተ ክርስቲያን የሚለገድላት ግሉዝ አካል ሳትሆን በእውነትና በመንፈስ ለእግዚአብሔር የሚሰግዱ ቅዱሳን አንድነት ነፀብራቅ ናት። ቤተ ክርስቲያን በድንጋይ፣ በስሜንቶ፣ በእንጨት፣ በብረት ሳይሆን በክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ የተገነባች መለኮታዊ አካል ናት። ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ የዳነ ቅዱስ ሕዝብ እንጂ በሰዎች እጅ በድንጋይም፣ በጭቃ፣ በእንጨት፣ በሣርም ሆነ በብረት የተገነባች ሕንፃ አይደለችም።

ቤተ ክርስቲያን አንድ ናት!

ክርስቶስ አንድ ከሆነ ቤተ ክርስቲያን ሦስትና ሁለት መሆን አትችልም። ቤተ ክርስቲያን አንድና “ካቶሊካዊት” (ማለት የዛሬይቷን የካቶሊክ ቤተ ክርስቲያን ማለት ሳይሆን የኒክርሳስ ወይም ዓለም አቀፋዊነት ለማለት ነው) ናት።

እውነተኛ ካቶሊካዊት ከሆነች ደግሞ አንድ ናት። ካርል የተባሉ የነገረ መለኮት ሊቅ ስለዚህ ሲናገሩ፡- “ከተ ክርስቲያን ካቶሊካዊት የሆነችበት ምክንያት በዓለም አቀፍ ደረጃ ስለተሰራጨች ሲሆን አንድ የሆነችበት ምክንያት ደግሞ ክርስቶስ አንድ ስለሆነ ነው።”¹⁴⁷ ብለዋል። ከቤተ ክርስቲያን የተሐደሰ መሪዎች መካከል አንዱ የሆኑት ጆን ካልቪን ደግሞ ቤተ ክርስቲያን አንዲት ስለመሆኗ ሲገልጹ፡- “ኢየሱስ እንደ ቅርጫ ካልተከፋፈለ በስተቀር ሁለትና ሦስት ቤተ ክርስቲያናት ሊኖሩት አይችሉም።”¹⁴⁸ ካርል ባርቲ የተባሉ ከ20ኛ ክፍለ ዘመን እውቅ የነገረ መለኮት ምሁራን መካከል አንዱ የሆኑት ደግሞ፡- ቤተ ክርስቲያን በዓለም ላይ ከምናውቃቸው ሰዎች ማንበረሰቦች የምትለየው ካቶሊካዊት ስለሆነች ነው። ቤተ ክርስቲያን በብሔር፣ በአገራት ደንበር፣ በባሕልና በቆዳ ቀለም ልዩነት አትገደብም፤ ቤተ ክርስቲያን የሁሉም እንጂ የግለሰብና የቡድን አይደለችም።¹⁴⁹ ብለዋል። የቤተ እምነቶች የአስተምህሮ፣ የባሕል፣ የቋንቋ፣ የኅብረተሰብ እሴት፣ የንጽሮተ ዓለም፣ የዕውቀትና የኑሮ ልዩነቶች የቤተ ክርስቲያንን ካቶሊካዊነትና አንድነት ሊያጠፋ በፍጹም አይችሉም። በሁሉም ቤተ ክርስቲያን የክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ፣ በጸጋ የመዳን ምስጢር፣ በደሙ የሆነ የኃጢአት ሥርየት፣ ሙሉ ቃል በሙሉ መለኮታዊ ሥልጣን እስከ ተሰበከባቸውና ኃጢአን የሚደኑበት ሕያው ጉባኤ ከሆኑ አንድ ናቸው። ቤተ ክርስቲያን በአንድነት ልዩነትን የምታምነው ከዚህ የተነሣ ነው።

ቤተ ክርስቲያን የቅዱሳን ኅብረት ናት

ክርስትና የተጀመረው በክርስቶስ ትንሣኤ ሲሆን፣ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ የተጀመረው ግን በበዓለ ሃምሳ መንፈስ ቅዱስ በወረደበት ዕለት ነበር። በጥንት ዘመን በታላላቆችና በታወቁት የዓለም ከተሞች ቤተ ክርስቲያን የት ነው? ብለን ብንጠይቅ ሰዎች በክርስቶስ የጻኑ ሰዎችን እንጂ ቤተ ክርስቲያን የተባለ አንድ የድንጋይ ሕንጻ አያሳዩንም። ከ4ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ወዲህ ግን በብዙ የዓለማችን ከተማዎች የመስቀል ምልክት በጉላልታቸው ላይ የያዙ ትልልቅና ትንንሽ ባዶ “ሕንፃዎች” ከቅዱሳን ጉባኤ “ቤተ ክርስቲያን” የሚለውን ስም ነጥቀዋል። ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል በክርስቶስ ሞትና ትንሣኤ ከዓለም የተጠሩ የቅዱሳን ኅብረት እንጂ የተሰበሰቡበትን ቤት አያመለክትም (ሐዋ.19:32፣39፣41)። ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል ብዙን ጊዜ በአንድ አካባቢ የሚኖሩት አማኞችን ለማመልከት አገልግሏል (ለምሳሌ፡- 1ቆሮ.1:2፤ 1ተሰ.1:1፤ ራሴ. 1:11) ይመልከቱ። እንዲሁም ቤተ ክርስቲያን የሚለው ቃል ሁሉን አቀፍ የሆነች ቤተ ክርስቲያን ለመጥቀስ ተሰጥቶት ይገኛል። ይህም በሁሉ ዘመናት የነበሩ ከሰው ዘሮች መካከል በክርስቶስ ኢየሱስ ያመኑ የአማኞች ኅብረት ለማመልከት አገልግሏል፡- (ምሳሌ፡- ማቴ.16:18፤ ሉፌ.1:22-23፤ 3:10-21፤ 5:23፤ ቆላ. 1: 18፤ ዕብ. 12:23) ይመልከቱ። በአዲስ ኪዳን ቤተ ክርስቲያን ሕንፃን በፍጹም አያመለክትም። ከዚያ ይልቅ

¹⁴⁷ Cyril of Jerusalem and Nemesius of Emesa, Vol. LCC. Translated and edited by W.Telfer published, USA by the West Minister Press p. 186

¹⁴⁸ LCC,XXI: 1014 (IV.12)

¹⁴⁹ Karl Barth, The Faith of the Church, p.139

- የሐዋርያት ትምህርት፣ ሕብረት፣ እንደራን አብረው መቀረስና ፀሎት (ሐዋ.2:42) ያለበት የቅዱሳንን ሕብረት ያመለክታል።

የ21ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ቤተ ክርስቲያን ከሐዋርያት ከ1ኛው ክፍለ ዘመን ቤተ ክርስቲያን ጋር በተልዕኮ አንድ ብትሆንም ብዙ ለውጦች የተካሄዱበት ስለሆነ እነ ጴጥሮስ አሁን ባለንበት ዘመን የማገልገልና የመገልገል ዕድል ቢሰጣቸው ትንሽ ብዥ ሳይልባቸው አይቀርም ብዬ አስባለሁ። ከዛሬ 500 መቶ ዓመታት በፊት እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን ተሐደሶ የተጠቀመበት ማርቲን ሉተርም ዛሬ ዕድል ተሰጥቶት በእርሱ ስም የተጠሩ ቤተ እምነቶችና የእርሱን አስተምህሮ ትክክለኝነት ተቀብለው እያስተማሩ ያሉ አብያተ ክርስቲያናትን ቢጎበኝ ይቀበላቸው ይሆን? እኔ የምደንቃኝ ቢቀበላቸው ነው። በሐዋርያትና በሉተር ዘመን የነበረችው ቤተ ክርስቲያንና በዘመናችን ያለችው ቤተ ክርስቲያን በመሠረት አንድ ቢሆንም በስፋት፣ በእካሄድ፣ በባሕል፣ በቋንቋ፣ በሰዎች የግንዛቤ ደረጃ፣ በቤተ እምነትና በዶክትሪን ብዛት፣ በመዋቅር፣ በነገሮች ቅደም ተከተል ወዘተ በጣም ይለያያሉ። ይህን ስንል በሰዎች በኩል ያለውን የሁኔታ ለውጥ እንጂ የተልዕኮ ለውጥን ለማመልከት አይደለም። ወንጌል ለዘላለም አይለወጥም፣ አይከለስም በየትኛውም ዘመንና ትውልድ ለድርድር አይቀርብም።

ጥንት ቤተ እምነት አልነበረም!

በየትኛውም ሚዛን በድንጋይ የተሠራና ቤተ ክርስቲያን የሚል ስያሜ የተሰጠው ሕንጻ “ቅዱስ ሥፍራ” አይደለም። በአዲስ ኪዳን ቅዱሳን የተደረጉ ሕዝቦች እንጂ አንድም ቅዱስ ሥፍራ የለምና። ሐይዋርድ ኤ. ሰገደር

በ1ኛው መቶ ክፍለ ዘመን እነሐዋርያው ጴጥሮስ ባገለገሉበት ቤተ ክርስቲያን በእርመንያንዝምና(Arminianism)ካልቪኒዝም (Calvinism)፣ የልጆች ወይም የአዋቂዎች ጥምቀት፣ በመንፈስ ቅዱስ ሙላትና ስጦታዎችን የሚለማመዱና የማይለማመዱ፣ ማን ሐዋርያ ይሁን ወይስ ነቢይ፣ የእገሌ ቤተ ክርስቲያን ወይም ሚኒስትሪ፣ ቤተ ክርስቲያን መመራት ያለበት በመጋቢ ወይም በሽማግሌ፣ የሙዚቃ መሣሪያ የሚጠቀሙና የማይጠቀሙ፣ የሶሎ ዘማሪ፣ በኅብረት መዘመራን፣ የሰባኪ ልዩ አሰባስብና አሰባሰብ፣ ወዘተ በማለት ክፍፍል አልነበረም። እነዚህ ምክንያቶች ልዩ ልዩ ቤተ እምነታዊ ቢሮክራሲ፣ ሥነ መለኮታዊ ጸጉር ስንጠቃና የጠረጴዛ ዙሪያ “የወንጌል ሊቆች”ን የመፈጠር ዋና ምክንያት እንደሆኑ ብዙዎች ይስማማሉ። ከላይ በተዘረዘሩት ልዩነቶች የተነሣ ባለፉት ዘመናት የተሠሩ መልካም ነገሮች የሉም ባይባሉም የቤተ ክርስቲያን ትክክለኛ መልክ ግን ሳያደበዝዙ እንዳልቀሩ እሙን ነው። ከእንግዲህም እንኚህ አስተምህሮአዊ (Doctrinal) ቤተ እምነታዊ (Denominational) ልዩነቶች ቢቀጥሉ የክርስቶስ እውነተኛ ተከታዮች እንደባለፈው ዘመን በእነዚያ ግላዊ ተራራዎች ላይ ተከልኩለው ከሩቅ ለመተያየት የሚፈቅዱ አይመስሉም። ኖኤል ውድሩፍ “የአሁን ዘመን ቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ” በሚለው መጽሐፋቸው “የ21ኛው ክፍለ ዘመን አማኞች በዲኖሚኔሽን ልዩነቶች ወይም አገልግሎት መበላለጥ

አይለያዩም።¹⁵⁰ በማለት ይህን እውነት ያጸነታል። በባዮሎጂ ዩኒቨርሲቲ ትሩት ስሚንሪ የነገረ መለኮት ፕሮፌሰር ማልረደ ጂ. ኤረክስንና የሥነ ስብከት አስተማሪ የነበሩና የእውሮፓ ባፒካኒስት ኮንቬንሽን ዋና ጸሐፊ የሆኑ ጀምስ ኤል. ሀፍልን የተባሉት ምሁራን በጥምረት "Old wine in New Wineskins" በሚለው መጽሐፋቸው በአሜሪካ በቤተ እምነታዊ የአቋም ጥንካሬያቸው በታወቁት የክርስቲያን ኅብረተሰብና አካባቢ ተወልደው እድገው የነገረ መለኮት ትምህርት በመማር ላይ ባሉት ተማሪዎች ላይ በተደረገው ጥናት ለቤተ እምነታቸው ያላቸው ታማኝነት እጅግ የወረደ እንደሆነ ጥናቱ ያመለክታል።¹⁵¹ በ21ኛው መቶ ክፍለ ዘመን ቤተ ክርስቲያን ከውስጥና ከውጭ የሚመጣው ጫና እጅግ የተወሳሰበና ጠንካራ ስለሚሆን ይህን ለመቋቋም ጠንካራ እንድነት ውዴታ ሳይሆን ግዴታ ያደርገዋል። መያያዝ ከሌለ አብሮ መቆም የለም፤ አብሮ መቆም ከሌለ አቅም የለም፤ አቅም ከሌለ መዋጋት የለም፤ መዋጋት ከሌለ ማሸነፍ የለም፤ ማሸነፍ ከሌለ መስፋት የለም፤ መስፋት ከሌለ ፍሬ የለም፤ ፍሬ ከሌለ ሕይወት የለም፤ ሕይወት ከሌለ ዕድገት የለም። በኢትዮጵያ አሁን የምናየው በአርቶዶክስና በፕሮቴስታንት መካከል ለዘመናት የዘለቀው ክፍተት ማንም አጀንዳ ይዞ ባይመክርበትና በልዩ አዋጅ ባያፀድቀውም ታላቅ መያያዝ በዘመናችን እንደሚሆን ይታየናል። ቅዱሳን ተግዳሮትን ሁሉ አሸንፈው በአዲስ ራእይ ዓለምን በወንጌል የመድረስ እንጂ ስለ አስተምህሮና ቤተ እምነታዊ ልዩነቶች አንሥተው የሚከራከሩበት ጊዜ ወደፊት የቀረላቸው አይመስልም።

በአገራችን ከዛሬ 30 ዓመታት በፊት በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ሕብረት ጥላ ሥር የነበሩ አብያተ ክርስቲያናት እርስ በርስ መቀበል የማይታሰብ ነበር። በመድረኮቻቸው አንዱ በአንዱ ላይ ግልጽ ተቃውሞና ትችት እንደ ዶፍ ያዘንብ እንደነበር የቅርብ ጊዜ ትዝታ ሲሆን አሁን ልዩነቱን ለመግለጽ አስቸጋሪ እስከሚሆን ድረስ መያያዝ እንደተፈጠረ የአደባባይ ምስጢር ነው። ይህ ይበልጥ እየተጠናከረ ይቀጥላል። ይህም ቤተ እምነታዊ ሰንሰለት በሚመጣው ትውልድ እየላላ እንዲሄድ የግድ ያደርገዋል። የቤተ እምነት ሰንሰለት መላላቱ የቤተ ክርስቲያን አንድነት አደጋ ላይ መሆኑን አያመለክትም። ምክንያቱም ቤተ እምነት በጊዜው ለቤተ ክርስቲያን አጋዥ ተብሎ በለዎች የተደረገና እግዚአብሔርም ለጊዜው የተጠቀመበት እንጂ ከቤተ ክርስቲያን ጋር የተወለደ እንግዶ ልጅ አይደለምና። እግዚአብሔር ቤቱንና ሕዝቡን በየዘመኑ በብልጫ ሊያራምድ

¹⁵⁰ ኖሐል ውንድሩ፣ (1996 ዓ.ም) የአሁኑ ዘመን ቤተክርስቲያን ተሐድሶ፤ አዲስ አበባ፤
¹⁵¹ "A survey conducted among the student body of the world's largest seminary indicated a very low level of loyalty to the denomination. Most of the students are from the south, where denominationalism is more alive than in many way other parts of the country, and more than 90 percent of them are from the southern Baptist convention, which has traditionally had a very high level of denominational loyalty and even exclusivism." Millard J. Erikson & James L. Heflin, *Old Wine in New Wineskins*, Baker Book House, USA. 1990., p.90

የሚችልበት የራሱ መንገድና አካሄድ አለው። ይህ አባባል ለአንዳንዶች ብቻ ሳይሆን ለእኔም ተወልጄ ካደከብኩ ሀሳብ ጋር ስለማይሄድ ባዕድ ቢሆንብኝም ይህ አሳብ ከጌታ እንደሆነ ግን ውስጤ ይመስክርልኛል። በዘመናት መካከል ጫናን መፍጠር የምትችል አሸናፊ የክርስቶስ ቤተ ክርስቲያንን ለማየት ካለኝ ብርቱ ጸሎትና ፍላጎት ውጭ ምንም ሆነ ማንንም ለማስከፋት ዓላማ እንደሌለኝ አንባቢዎቼ እንዲረዱኝ በትህትና እጠይቃለሁ።

ቤተ እምነት ምንድነው?

ቤተ እምነት።¹⁵² ምንድነው? ለሚለው ጥያቄ ዌብስተር ዲክሽነሪ "በአንድ የተወሰነ ስም ወይም እሴት ዙሪያ የተሰበሰቡ ቡድኖች ወይም ድርጅት" ብሎ ይፈታዋል። "ቤተ እምነት" የሚለው ቃል ለመጀመሪያ ጊዜ በ15ኛው መቶ ክፍለ ዘመን የተለያዩ ቤተ እምነቶችን ለማመልከት በአገልግሎት ላይ እንደዋለ መረጃዎች ይጠቁማሉ። እንደ ክርስቲያን ቱዴይ ድረ ገጽ ዛሬ "በዓለማችን 40,000 የክርስቲያን ቤተ እምነቶች አሉ"¹⁵³። እንደ ዴቪድ ባረንት "World Christian Encyclopedia" "ከአርባ ሺ ቤተ እምነቶች ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በየትኛውም ትላልቅ ቤተ እምነት ሥር ያልታቀፉና ለመታቀፍም የማይፈልጉ ነጻ አብያተ ክርስቲያናት ሲሆኑ በከፍተኛ እድገት ላይ ይገኛሉ"¹⁵⁴ ይላል። ይህ ያለ ቤተ እምነት ቤተ ክርስቲያን እንደመጣች አሁንም በዓለማችን ላይ ያለ ቤተ እምነት እያደጉ ያሉ አብያተ ክርስቲያናት እንዳሉ ወደፊትም ያለ ቤተ እምነት ቤተ ክርስቲያን መኖር እንደምትችል አመለካከት ይሆን? በዓለም ላይ ብዙ ዓይነት ቤተ እምነቶች ሲኖሩ በመጽሐፍ ቅዱስ እውነት ላይ ብቻ የተመሠረቱ ወንጌላውያን የሚባሉ ቤተ እምነቶች "ከሁለት ቢሊዮን አጠቃላይ የዓለማችን የክርስቲያን ቁጥር 800 ሚሊዮን እንደሚደርስ" ክርስቲያን ቱዴይ ድረ ገጽ ዘግቧል። እነርሱም እምነታቸውን በመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ላይ በመመሥረት ደኅንነት በክርስቶስ ሊያሰሩ በማመን ብቻ እንደሆነ ቢያምኑም የሚለያዩባቸው ጥቃቅን የአስተምህሮ ልዩነቶች ግን አልጠፉም። እነዚህ ወንጌላውያን ቤተ እምነቶች በሥራቸው ከሁለት ጀምሮ በብዙ ሺዎች የሚቆጠሩ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናትን የያዙ ናቸው። ለምሳሌ ባፕቲስት፣ ሎተራን፣ ሜቶዲስት፣ ፔንቴኮስታል፣ ሚናናይት፣ በሀገራችን ደግሞ መካነ ሊየሱስ፣ ቃለ ሕይወት፣ ሙሉ ወንጌል አማኞች፣ ሕይወት ብርሃን ወዘተ... ይባላሉ።

¹⁵² "A large group of religious congregations united under a common faith and name and organized under a single administrative and legal hierarchy." *The American Heritage Dictionary of the English Language*
¹⁵³ <http://www.Christianitytoday.org>
¹⁵⁴ David Barrett et al, (2001) *World Christian Encyclopedia: A comparative survey of churches and religions - 30 to 2200* Oxford University Press

ቤተ እምነት መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት የለውም!

ቤተ እምነት መጽሐፍ ቅዱሳዊ መሠረት የለውም። በእንግሊዝኛ "denomination" በአማርኛ "ቤተ እምነት" የሚለው ቃል አሁን እኛ በምንጠቀምበት ሁኔታ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ምንም ዓይነት ቦታ አያገኝለትም። ዲኖሚኔሽን ወይም ቤተ እምነት የሚለው የመጠሪያ ቃል ከቤተ ክርስቲያን ጋር በተያያዘ መልኩ በአገልግሎት ላይ የዋለው በአውሮፓ ከተካሄደው የቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ በኋላ እንደሆነ መረጃዎች ይጠቁማሉ። አንዳንዶች የቆሮንቶስ፣ የኤፌሶን፣ የፍላደልፊያ ወዘተ ቤተ ክርስቲያን ማለት እኛ ዛሬ መካነ ኢየሱስ፣ ቃለ ሕይወት፣ ሙሉ ወንጌል አማኞች... እንደምንለው አድርገው የቤተ እምነትን መጽሐፍ ቅዱሳዊነት ለማመልከት ይሞክራሉ። መጽሐፍ ቅዱስ ላይ የተጠቀሱትን አብያተ ክርስቲያናት የለያያቸው ሥነ ምድራዊ አቀመማጣቸው እንጂ እንደ እኛ የአስተምህሮ ልዩነት አልነበረም። ቤተ እምነትን ለወንጌል መስፋት እግዚአብሔር ባለፉት ዘመናት ተጠቅሞበታል። ከዚህም በኋላ ባለት ዘመናት የመጠቀምና የለመጠቀም ውሳኔ ያለው በእግዚአብሔር ዘንድ ነው። የእኛ ትልቁ ችግር ብዙውን ጊዜ መንገዱን እንደ መልዕክት መያዛችን ሲሆን ይህም ከጊዜው የእግዚአብሔር ሀሳብ ጋር እንድንለያይ ያደርገናል። እግዚአብሔር መንገዱን ያስተምረናል እንጂ መንገዳችንን አይማርልንም። የጊዜውን አቅጣጫ ያመለክተናል እንጂ አያማክረንም።

ቤተ እምነትና ማዕከላዊነት

ማዕከላዊነት ማለት በላይ ያለው አካል በሥሩ ላለት ሰዎች ምትክ ውሳኔን የመወሰንን ውክልና ያመለክታል። የቤተ እምነት ተጠቃሽ ጥቅሞች ብዙ ቢሆኑም ማዕከላዊነትን ማስጠበቅ አንዱና ዐቢይ ጥቅሙ ነው። ቤተ እምነት ሁሉንም ባይሆን በዋና ዋና ጉዳዮች ላይ ከሥሩ ያሉ አብያተ ክርስቲያናትን ወክሎ በመወሰንም ይታወቃል። የማዕከላዊነት አስፈላጊነት አጠያያቂ ባይሆንም የማዕከላዊነት አስፈላጊነት ከመጠን በላይ ከተለጠጠ ራሱን የቻለ አደጋዎች እንዳሉት ምሁራን ይናገራሉ። የመሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊ ጥላሁን በየነ በመጽሐፉ "ከመጠን ያለፈ ማዕከላዊነት የክልሎችን እንቅስቃሴ እንዳይገታ ሁኔታዎች በጊዜው እየታዩ ሥልጣንና ኃላፊነትን ለማሸጋሸግ መመሪያውን ፈታ ማድረግ ያስፈልጋል።"¹⁵⁶ ብሏል። ኪኖን ለ. ካላህን የተባለ ምሁር "Effective church Leadership" በሚል ርዕስ በጸፈው መጽሐፍ በቤተ ክርስቲያን የማዕከላዊነት አስፈላጊነት እንዳለ ሆኖ አሉታዊ ተጽዕኖዎችን ሲገልጽ፡-

ማዕከላዊነት የቢሮክራሲ ምንጭ ነው። አጥቢያዊ ዕድገት መሪን ይወልዳል። ከመጠን በላይ በማዕከላዊነት ላይ ማተኮር ሁልጊዜ ውሳኔን "ሌላ ሰው እንዲወስንላቸው" የመጠበቅ ዝንባሌ ተጠቂ ያደርጋቸዋል።

¹⁵⁵ ጥላሁን በየነ (1994 ዓ.ም)፣ የመሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፣ ሜጋ ማተሚያ ኢንተርፕሪዝ አዲስ አበባ፣ ገጽ 272

በድርጅት፣ በአጥቢያ በቤተ ክርስቲያንም ሆነ በቤተ እምነት ማዕከላዊነት ከመጠን ያለፈ ትኩረት ሲሰጠው ጠንካራ አቋም ያላቸው ቡድኖች መነሣት ለቀጣይነትና ዕድገት በአስፈላጊነት እንዲፈረጁ ያደርጋል። ማዕከላዊነት ሁልጊዜ ጥቂት መሪዎችን የበላይ አድርጎ ያስተምጣቸዋል። አጥቢያዊ አመራር ሲጠነክር እግዚአብሔር ለአጥቢያ ቤተ ክርስቲያን የሰጠውን ራዕይ እንድታረግ ሲያግዙ ማዕከላዊነት በገንዘብ ምድር ግን አጥቢያዎች ሁሉ ማዕከላዊ ላቸው ራዕይ ስኬት ደጋፊ ሆነው እንዲኖሩ ያደርጋቸዋል። የማዕከላዊነት አንዱ ስህተት ልዩ ትኩረቱን በቤተ እምነት ዕድሜ ማራዘም ላይ ማድረጉ ነው።¹⁵⁶ ብሏል።

በሀገራችን በአንዳንድ ቤተ እምነቶች እንደሚታየው ዋና ኮሚቴው ትክክል ይወሰን አይወሰን ከሥር ያለው "አሜን" ከማለት ውጭ ማዕከላዊ የአመራር አካል የወሰነውን የመጠየቅና እንቢ የማለት አቅም ያለው እንኳን አይመስልም። አንድ የበታች አካል አንድን አሳብ ለመረዳት አስቦ ጠንካራ ጥያቄ በማዕከል የሥልጣን እርከን ላይ ላለው ቢያቀርብ ሌላ አሉታዊ ስም ይለጠፍበታል። አቋሙን ካላለዘበ ደግሞ ከጨዋታው ውጭ የመሆን አደጋ ስለሚፈራ ለመኖር በአንደበት እሺ ብሎ በልብ እንደሸፈተ ምቹ ቀን እየጠበቀ ይኖራል። በእግዚአብሔር ቃል፣ በእውነተኛ ፍቅር፣ በግልጽነትና መቀባበል ላይ ያልተመሠረተ የቤተ እምነት ማዕከላዊነት ከጥቅሙ ይልቅ ጉዳቱ እንደሚያመዝን አሁን እየታየ ያለው ተጨባጭ ሁኔታ ያሳያል። በተለይ የሞት ሂደት የጀመራቸውና መንፈሳዊ እርጅና የተጫጫናቸው ቤተ እምነቶች ዕድሜያቸውን ለማስረዘም ከሥራቸው ባሉት አጥቢያዎች ላይ ሸክማቸውን እንደሚከምሩ ይነገራል። ጆርጅ ባለርድ የተባሉ የሰሜን አሜሪካ የመጥመቃውያን ጠቅላይ ጸሐፊ በጽሑፋቸው

በሞት መንገድ ላይ ያሉ ቤተ እምነቶች አንዱ ምልክት ከሥራቸው ያሉ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት መኖራቸው ወንጌልን ለማረጋገጥ ሳይሆን ቤተ እምነቱን ለማኖር እንደሆነ በማስረዳት ነው።¹⁵⁷ ይላሉ።

ይህ በሀገራችን ባሉት አንዳንድ ትላልቅ ቤተ እምነቶች ገና የሚታይ ሳይሆን እየታየ ያለ የአደባባይ ምስጢር ነው። ይኸውም ትናንትና የውጭው የዕርዳታ እጅ ጠንካራና ሙሉ በነበረበት ጊዜ በቁጥር እንጂ አቅማቸው እንዴት እንደሆነ ለማወቅ ብዙ ቦታ ያልተሰጣቸው ታች ያሉ አጥቢያዎች ዛሬ የውጭ ዕርዳታው እጅ ሲያጥር አጥቢያዎቹ ወንጌልን ለማረጋገጥ ሳይሆን የቤተ እምነቱን የገንዘብ ክፍተት ለመሙላት እንዲኖሩ ጫና እየተደረገባቸው እንደሆነ አንዳንዶች ይናገራሉ። የአጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት ለቤተ እምነታቸው መልካም ነገርን ሁሉ ማድረግ አንዱ የፍቅር አገልግሎታቸው መሆን ይገባል። እግዚአብሔር በባረካቸው መጠን የቤተ እምነት ቢሮ ለሥራ

¹⁵⁶ Kennon L. Callahan, (1990), *Effective Church Leadership*, Harper & Row, Publisher, San Francisco USA. p.171

¹⁵⁷ <http://www.cbn.com/cbnnews/us/2009/August/Southern-Baptist-Seminary-Pres-Church-Dying-Out/>

ማስከጃ የሚሆንውን የገንዘብና የቀሳቄስ አቅርቦት ባልተቋረጠ ሁኔታ ቢያደርጉ በረከታቸው እጥፍ ይሆናል። በመስጠት የተባረከ እንጂ ያጣ የለምና። ከሁሉ በላይ በመቀባበል፣ በመደማመጥና እጅ ለእጅ ተያይዘው ወንጌልን ማርጥ አለባቸው። አደገኛው አካሄድ ይህን አገልግሎት በግዴታ፣ ወንጌልን ከማርጥ ይልቅ የቤተ እምነቱን የገንዘብ ቀዳዳ ለመመላት፣ ለሞት እየተጣጣረ ያለውን ያረጀ የሥልጣንና ድርጅታዊ መዋቅር በገንዘብ ዕድሜውን ለማስረዘም ብቻ እንደሚኖሩ ማሳሰብ ነው። ቤተ ክርስቲያን ዐቢይና ቀዳሚ አጀንዳዋ ወንጌል ሲሆን ሌላው ይከተላል። በአገራችን ያሉ የቤተ እምነት መዋቅሮች ላፈጁና ላረጁ ለትላንቱ አካሄድና አሠራር ዘብ የቀመ መሆን የለባቸውም። በዚህ ዘመን የእግዚአብሔር መንግሥት የመስፋፋት መሣሪያዎች ለመሆን በቃሉና በመንፈሱ ለመታደስ ፈቃደኞች መሆን አለባቸው። የእግዚአብሔርን የጊዜውን አሳብ አውቀው የማሳወቅ ብቃት ከሌላቸው የትላንት ጥሩ የአመራር ምንጭ እንጂ ዛሬ አዲስ ራእይ ለአዲሱ ትውልድ ማቀበል ስለማይችሉ እንቅፋት መሆናቸው አይቀሬ ነው። ቤተ እምነቶች የአሮጌ አሠራርና አካሄድ መጋዘን እንዳይሆኑ መጠንቀቅ አለባቸው። አንድ ቤተ እምነት የእግዚአብሔር መሣሪያ ሆኖ ለመቀጠል የእግዚአብሔርን ቃል መሠረት ማድረግ፣ ለትውልዱ ደራሽና ተደራሽ፣ ለራሱ ሳይሆን ለወንጌል የሚኖር መሆን አለበት።

የእግዚአብሔር ሰዎች ስለ ቤተ እምነት ምን ብለዋል?

አሁን ያለንበት ዘመን በአንዳንዶች "a post denomination era" የአማርኛ ቀጥታ ትርጉም "የድኅረ ቤተ እምነት ዘመን" ለቤተ እምነታዊ ክፍፍል የተጋነነ ቦታ የተሰጠበት ዘመን ያለፈበት ዘመን ማለት እንችላለን። በአሜሪካ ቤተ እምነታዊ ክፍፍል መሠረት ያደረገው ብሔርና የኢኮኖሚ ደረጃ እንደነበር ጥናቶች ያመለክታሉ። ከዚህ የተነሣ ቤተ እምነትም እንደ ልዩ ቅርስ ከአባት ወደ ልጅ የሚተላለፍ ሲሆን ልጆች ለወላጆቻቸው ካላቸው ታማኝነት አንዱ ወላጆቻቸው እነርሱን በወለዱበት ቤተ እምነት ውስጥ ኖሮ መሞት ነው። ይህ አመለካከት በዘመናችን ተቀይሯል። ለምሳሌ፡- እ.ኤ.አ 1958 ከ25 አሜሪካውያን ቤተ እምነቱን ትቶ ወደ ሌላ የሚሄድ 1 ብቻ ነበር። ዛሬ ግን ከ3 አሜሪካውያን ሁለቱ ቀድሞ የነበሩበትን ቤተ እምነት የቀየሩ ናቸው። ከዚህ የተነሣ ድኅረ ቤተ እምነት ወይም ለቤተ እምነት ልዩ ትኩረት ከተሰጠበት ዘመን በኋላ ተብሏል። ድህረ ቤተ እምነት የድኅረ ዘመናይነት ተጽዕኖ እንዳለውም ይነገራል። በውጪም ሆነ በአገር ውስጥ ሰዎች በሕይወታቸው ያለውን ነገር የሚያሳድግላቸው፣ አቅም ያለውንና ምግብ ያለበትን ቦታ እንጂ ለቤተ እምነታቸው ስም እንደ ባለፈው ትውልድ ደንታ የላቸውም። የ16ኛው ክፍለ ዘመን የቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ መሪ የነበረው ማርቲን ሉተር በራሱ ምንም ዓይነት የቤተ ክርስቲያንም ሆነ የቤተ እምነት ስም እንዳይጠራ አስጠንቅቆ ነበር፡-

ማንም ሰው ራሱን ክርስቲያን እንጂ ለተራዊ ብሎ እንዲጠራ አልፈቅድም። አስተምሮቹ ከራሴ አይደለም፤ እኔ ለማንም አልተሰቀልኩምና። ቅዱስ ጳውሎስ በ1ቆሪ.3 ክርስቲያኖች የጳውሎሳውያን ወይም የጴጥሮሳውያን

ተብለው እንዲጠሩ አልፈቀደም። እርሱ ካልፈቀደ እኔ ከእርሱ የማንስ ምስኪን የክርስቶስን ልጆች በራሴ ስም እንዴት እለውጣለሁ? ውድ ወገኖቼ በፍጹም! የተለየ የቡድን ስሞችን እናጥፋ የክርስቶስ ተከታዮች ብለን ራሳችንን እንጥራ ፤ ብሏል።¹⁵⁸

ጆን ዌስሊይ ሌላው የቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ መሪ መለያየትን የፈጠረውን የሰዎች የአዕምሮ ውጤትን በገሃድ ኮንኖታል።¹⁵⁹ ታላቁ የዓለማችን ሰባኪ ወንጌላዊ ቢሊግርሃም "Death and the Life After" በሚለው መጽሐፋቸው "ሰው እንጂ እግዚአብሔር ቤተ እምነትን አልፈጠረም።"¹⁶⁰ ያሉ ሲሆን እውነት-ሌያዊው የመጽሐፍ ቅዱስ ሊቅ፣ አስተማሪና ታላቅ ሰባኪ ከቭን ጄ ኮነር "THE CHURCH IN THE NEW TESTAMENT" በሚለው መጽሐፋቸው ስለ ቤተ እምነት ሲናገሩ፡- "ቤተ እምነታዊነት ከመጽሐፍ ቅዱስ አስተምህሮ ተቃራኒ ነው። የቤተ እምነቶች መብዛትና መከፋፈላችን የሥጋዊነታችን ማስረጃና ምልክት ነው" ብለዋል። መጋቢ ዶ/ር ሊት አንደርሰን የአሜሪካ አቢያተ ክርስቲያናት ሕብረት ፕሬዝዳንት ከክርስቶስ ይልቅ ቤተ እምነታዊ ልዩነቷን በማስፋፋት የምትታወቀው የትናንቷ ቤተ ክርስቲያን በ21ኛው ክፍለ ዘመን ያንን አጀንዳ ይዛ መጓዝ እንደማትችል "Dying for Change" በሚለው መጽሐፋቸው "የትናንቷ ቤተ ክርስቲያን ቤተ እምነታዊ ድንበሯን አስፋፊ ነበረች"¹⁶¹ ካሉ በኋላ ቤተ እምነታዊ አጥሯን በማስፋፋት የምትታወቀው የትናንትናም ቤተ ክርስቲያን ትውልድን ማንበብና ማገልገል ካለመቻል የተነሣ ከሞት ጋር ስለመፋጠጥ እንዲህ ብለው ይገልጻሉ። "Yesterday's church will eventually die from the terminal disease of obsolescence." ትርጉም፡- የትናንትናም ቤተ ክርስቲያን በመጨረሻው ከጊዜው ጋር ለመሄድ ካለመቻል አደገኛ በሽታ የተነሣ ትሞታለች።¹⁶² ሪቨረንድ ፖል ንኪሰን ደግሞ፡- በትናንትናም ለመኖር የወሰነች ቤተ ክርስቲያን በማግለል፡- አዲስ ነገርን ለማድረግ የማትችል የቆዩ አሴቶችን አራማጅ ሆና በሮችዋ እስኪዘጉ ለጊዜው ተቀጥላለች።¹⁶³ ብለዋል። በአሜሪካ ከታወቁትና ከቆዩት አብያተ ክርስቲያናት አንዱ በሆነችው መቶዲስት ቤተ ክርስቲያን በማገልገል ላይ የሚገኘው ሪቨርንድ ፖል ያለበት ቤተ እምነት በምን ውስጥ እንዳለች በመጽሐፉ

¹⁵⁸ I ask that men make no reference to my name, and call themselves not Lutherans, but Christians. What is Luther? My doctrine, I am sure, is not mine, nor have I been crucified for any one. St. Paul, in 1 Cor. 3, would not allow Christians to call themselves Pauline or Petrine, but Christian. How then should I, poor, foul carcass that I am, come to have men give to the children of Christ a name derived from my worthless name? No, no, my dear friends; let us abolish all party names, and call ourselves Christians after Him Whose doctrine we have." Hugh Thomason Kerr, (1943), A Compend of Luther's Theology (Philadelphia: The Westminster Press, p. 135)

¹⁵⁹ "Would to God that all party names, and unscriptural phrases and forms which have divided the Christian world, were forgotand that the very name [Methodist] might never be mentioned more, but be buried in eternal oblivion." John Wesley, (1927) Universal Knowledge, A Dictionary and Encyclopedia of Arts, Science, History, Biography, Law, Literature, Religions, Nations, Races, Customs, and Institutions, Vol. 9, Edward A. Pace, Editor (New York: Universal Knowledge Foundation, p. 540)

¹⁶⁰ Billy Graham, Death and after Life, Word publishing, USA. 1987..p.

¹⁶¹ Anderson Leith, (1994), Dying for Change, Bethany House Publishers, USA, Minneapolis Minnesota, p

¹⁶² Ibid, p.

¹⁶³ Refuse to Lead a Dying Church, 2010 p. 101

ሲገልጽ፡- የሜቶዲስት ቤተ ክርስቲያን ድርጅታዊ ውቅር ከተሐድሶ የንፋስ ዕድል ለመጠቀም ስላልቻለች በሚቀጥሉት ሠላሳ ዓመታት በብዙ ሺዎች የሚገመቱ ቤተ ክርስቲያናትን ለመዝጋት እንገደዳለን¹⁶⁴ ብለዋል። የሰባዚዎች ልዑል የሚል ቅጽል ስም ወጥቶለት የነበረው እንግሊዛዊው ቻርልስ ስፒርጂን፡- ያደክብት የመጥመውያን ቤተ ክርስቲያን ስም ቶሎ እንደሚጠፋ ተስፋ አደርጋለሁ የኢየሱስ ስም ግን ለዘላለም ይኖራል¹⁶⁵ ብለዋል።

የኢትዮጵያ ቤተ እምነቶች ሁኔታ

ብዙ ቤተ እምነቶችን በአንድነት ያቀፈው አካል በአገራችን የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ሕብረት ይባላል። በዚህ ሕብረት ሥር የታቀፉና ያልታቀፉ ቤተ እምነቶች እያንዳንዳቸው በመቶዎችና በሺዎች የሚቆጠሩ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናትን በሥራቸው ይዘዋል። ክርስቶስ የቤተ ክርስቲያን መሠረት ሲሆን ቤተ ክርስቲያንም የቤተ እምነት መገኛ ምክንያትና መሠረት እንደሆነች መዘንጋት የለበትም። በአገራችን የቤተ እምነት ጥቅም ወጥ አስተምሮ ማርቀቅ፣ ወንጌልን በማድረስና አጥቢያዎችን በተለያዩ አካባቢዎች እንዲተክሉ በማድረግ፣ ሕጋዊ ከላላ በማዘጋጀት፣ ስትራቴጂዎችን በመንደፍ፣ አገልጋዮችን በአገር ውስጥና በውጭ አገር በማስተማር፣ የአሠራር ወጥነት እንዲኖር በማድረግ፣ የተሰባሰበ የቤተ ክርስቲያን ድምፅ ለአስፈላጊው አካል በማስተላለፍ፣ በውጭና በአገር ውስጥ ለአጥቢያዎች ጥቅም ከተለያዩ አካላት ጋር ስምምነቶችን ማድረግ፣ በምክርና በጸሎት ከሥራቸው ያሉትን አጥቢያዎች ወንጌልን እንዲያርጡ እንጸባራቂ ሚና እንደተጫወቱ ታሪክ ምስክር ነው። እግዚአብሔር በእነርሱም ታላላቅ ሥራን በምድራችን ሠርቷል፤ እየሠራም ነው። ከእንግዲህም የእግዚአብሔርን የጊዜውን አጀንዳ በመረዳት፣ በተለወጠ ማንነትና ለቃሉ ታዛዥ በሆነ ልቦና መነሣት ከቻሉ እግዚአብሔር ለክብሩ እንደገና እንደሚጠቀምባቸው አምናለሁ።

አደጋው ግን ቤተ እምነት ሳይሆን ከቃሉ ይልቅ ለቤተ እምነት የምንሰጠው ጫፍ የነካ ትኩረት እንደሆነ ሊሠመርበት ይገባል። ቤተ እምነታዊ መዋቅር የወንጌልን ሥራ ለማሳለጥ በሰዎች እንደ ተቀመረ የታወቀ ሲሆን በመጨረሻው ከወንጌል ሥራ በላይ ገዝፎ ትኩረታችንን ከሳበ፤ ቤተ እምነታዊ መዋቅር እንደ እግዚአብሔር ቃል ያለመለወጥ ስብዕናን ከተላበሰ፤ ቤተ እምነታዊ የመዋቅር ሕልውና ከወንጌል በላይ እንደሆነ መታየት ከጀመረ፤ ድርጅታዊ ሥልጣን ቃሉን ከያዘቸው ቤተ ክርስቲያን በላይ መሰማትና መፈራት ከተጀመረ፤ የአገልጋይነት ልብና መንፈስ ሳይሆን የባለሙያነት/ፕሮፌሽናሊዝም/ ማንነታቸውን ያገኑ ሰዎች የመሰብሰቢያ ማዕከል ብቻ ከሆነ እንዲህ ዓይነት የቤተ እምነት መዋቅር

ለቤተ ክርስቲያን አጋዥ አይሆንም። በመጀመሪያ ሰዎች መዋቅርን መሥራት ይጀምራሉ። መዋቅር ከቆየ ደግሞ ሰዎችን መሥራት እንደሚጀምር ምሁራን ይናገራሉ። የቤተ እምነት መዋቅር በየዘመኑ እንደየአስፈላጊነቱ ተለዋዋጭ መሆኑ ተዘንግቶ እንደሚታወቀው ከታሰበና የወንጌል ሥራን ከማግዝ ይልቅ የመጫን ባሕሪ ከታየበት ለቤተ ክርስቲያን ዕድገትና ለውጥ የተሠራው የቤተ እምነት መዋቅር እንቅፋት መሆኑ አይቀርም። ወንጌልን ከማሮጥ ይልቅ በቤተ እምነት የመሪነት ዙፋን ላይ ለመቆናጠጥ በብሔርና በመንደር በመከፋፈል የምርጠኝ ዘመቻው እንደ ፖለቲካው ሜዳ ከተፋፋመ አቅጣጫን የሳተው የቤተ እምነት አካሄድ ወዳልተጠበቀው አቅጣጫ ቤተ ክርስቲያንን መምራቱ አይቀርም። ዋናው ቃሉን መሠረት ያደረገ፣ የላቀና፣ ደራሽና ተደራሽ እንዲሁም አጋዥ እንጂ አደናቃፊ ያልሆነ ቤተ እምነታዊ መዋቅር መጠቀም እንደሆነ መዘንጋት የለበትም።

ቤተ እምነት

- ወንጌልን ለማስሮጥ ባለው ድርጅታዊ ጡንቻ ሳይሆን በእግዚአብሔር የመንፈሱ ኃይል የሚደገፍ፤
- ከባሕላዊና ፖለቲካዊ ትክክለኝነት ይልቅ ለመጽሐፍ ቅዱሳዊ እውነት ጨክኖ የሚኖር፤
- ለዛሬ ስኬት ባበቃው የትናንቱ አሮጌ አሠራር ለመጠላለፍ የማይፈቅድ፤ አሮጌውን አሠራር በአዲሱ አሠራር ለመተካት ዕውቀትና ጥበብ ያለው።
- ትክክለኛ ሰዎችን በትክክለኛ ቦታ ለማስቀመጥ መለኮታዊ መርህ የመከተል አቅም ያለው።
- የበላይ ሆኖ ቤተ ክርስቲያንን የሚያዝ ሳይሆን ወርዶ የሚያገለግል አገልጋይ መሆኑን በእንደበት ሳይሆን በተግባር ሁሉ የሚያሳይ፤
- የራሱን ውሳኔ ሳይሆን የጊዜውን የመለኮት ፈቃድ አውቆ የማሳወቅ አቅም ያለው፤
- ከጠባብ ብሔርተኝነት የጸዳ አመራር የሚከተል፤
- ትውልዱን ሳይረዳ ለማስረዳት ከመታገል ይልቅ ትውልዱን ተረድቶ ለመረዳት የተሰጠ ልብ ያለው፤
- የጊዜው መረጃ እጥረት የሌለውና መረጃውን በእግባቡ ለመተርጎም አቅም ያለው
- የለውጥ ውጤት መሆኑን አውቆ ለውጥን እንደ ጦር የማይፈራና ስለ ለውጥ የሚያወሩትን እንደ ጠላት የማይቆጥር
- ለስሙ ሳይሆን ለክርስቶስ ስም ለመኖር የቆረጠ መሆን አለበት

የተሐድሶ አስፈላጊነት ለፕሮቴስታንቶች

የመቶ ዓመት ዕድሜ ባላቸው የኢትዮጵያ ፕሮቴስታንት (ወንጌላውያን) ዘንድ፣ የለውጥና የተሐድሶ ሰዎች በአፍ እንጂ በተግባር አይፈለጉም።

¹⁶⁴ <http://www.ministers-best-friend.com/Christianity-Is-Dying-In-Western-Civilization.html>
¹⁶⁵ Spurgeon Memorial Library, Vol. I., p. 168

በተሐድሶ ተወልደው የተሐድሶ ጠላቶች የሆኑ ይመስላሉ። ብዙ አገልጋዮች በነሮ ፍርሃት የተወጠሩ፤ የቤተሰቦቻቸውን መሠረታዊ ፍላጎት እንኳ ሟሟላት ካለመቻላቸው የተነሣ በበታችነት መንፈስ የተያዙ ናቸው። አብዛኞቹ በትምህርት ስላልገፉ ተወዳዳሪ መሆን አልቻሉም፤ አይችሉምም። አብዛኛው የሙሉ ጊዜ አገልጋዮች መንጋውንና ዘመኑን የሚመጥን የቃሉ ዝግጅት፤ የጠለቀ መረዳትና ዕውቀት ስለሌላቸው በቃሉ ዘመኑን ተረድተው የማስረዳት አቅም የላቸውም። ቤተ ክርስቲያንን ስለከበቡ ስለ ፖለቲካው፤ ስለድህረ ዘመናይነት፤ ስለ አንጻራዊነት፤ ስለሰልጣንና ስለፍትሕ ወ.ዘ.ተ... መጽሐፍ ቅዱሳዊ መልሷ ያላቸው በጣም ጥቂቶች ናቸው። ከዚህ የተነሣ ትውልዱ ወዳለበት ቦታ ወርዶ በቃሉ የማውጣት አቅም የለም። ብዙ አገልጋዮች ስላሉበት ቤተ ክርስቲያን መድረክ እንጂ ስለ ከተማቸውና ስለአገራቸው ለመናገር በቂና በጥናት የተደገፈ የዕውቀት መረጃ የላቸውም። ስንት ሰው በከተማቸው እንደሚኖር፤ የሃይማኖት ስብጥር ምን እንደሚመስል፤ ባለበት ከተማ ለማሳካት የተነሡለት ግልጽ ራዕይና ግብ፤ የከተማቸው ትልቁ ዕድልና አደጋው ምን እንደሆነ አውቀው ለተግባራዊነቱ በግልጽ ዕቅድ ነድፈው የሚመሩና ተጨባጭ መረጃ መስጠት የሚችሉ አገልጋዮች በአንድ ከተማ በምትገኘው ቤተ ክርስቲያን ከተገኙ ትልቅ ነገር ነው። የቤተ ክርስቲያን መድረክ ተመሳሳይ አቅምና መረዳት ባላቸው አገልጋዮች ተከታይ። ይህ መለወጥ አለበት። አብዛኛው የፕሮቴስታንት አጥቢያ ቤተ ክርስቲያንን በበላይነት በመምራት ላይ የሚገኙ አንዳንድ የሽማግሌዎች ከአገልጋዮች ጋር እጅ ለእጅ ተያይዘው ሳይሆን አገልጋዮችን እንደ ራሳቸው ሎሌ ለማዘዝና እንደ ፈለጉ ለመንዳት ስጠቀሙበት ይታያሉ። ከኋላ ሆነው የሚነዱ እንጂ በራዕይ ቀድመው የሚመሩ ሽማግሌዎች በጣም ጥቂቶች ናቸው። አብዛኛው የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች የተባሉት አንድ ራሱን ለወንጌል ከሰጠ አገልጋይ ጋር እኩል በመነጋገር ሳይሆን እነርሱ ያበኩት ብቻ መጋገር እንዳለበት ያስባሉ።

በሌላው ጽንፍ ደግሞ ቤተ ክርስቲያን እንደየኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ድርጅት በፈላጭ ቆራጭ መንፈስ ሆነው “ባለራዕይ ነኝ” እያሉ በሌለ ዕውቀታቸው፤ የሌሎችን ግብዓትና እገዛ በመናቅ ሞቷን የሚያፋጥኑ መሪ ተብዬዎችን ቤቱ ይቁጠራቸው። ሁለቱም ጫፍ የነኩ የአመራር ዘይቤዎች መጽሐፍ ቅዱሳዊ አይደሉም። ምንም እንኳ ወጥና ግልጽ ሁሉንም የሚያስማማ የቤተ ክርስቲያን የአመራር ዘይቤ በአዲስ ኪዳን ባይገለጥም ራሳቸውን ለወንጌል አገልግሎት የሰጡ፤ ጥሪ፤ ዕውቀት፤ ቅባት፤ የጌታና የመንጋው ዕውቅና የተቸራቸው አገልጋዮች በመቀባበልና በመደማመጥ ቤተ ክርስቲያንን ቢመሯትና ሽማግሌዎችም እጆቻቸውን ቢደግፉአቸው መልካም ነው። አብዛኛው የአገሪ አገልጋዮች በመልካም አስተዳደር እጦት በጫና ሥር ስለሚያገለግሉ “ላም እሳት ወለደች እንዳትልስ እሳት እንዳትተው ልጅ ሆነባት” እንደተባለው በሙላትና በመሰጠት እንዳያገለግሉ ፈላጭ ቆራጭ የሽማግሌዎች የአመራር ዘይቤ፤ እንዳይተውት ደግሞ የጌታ ጥሪ እንደሆነባቸው ይናገራሉ። አገልጋዮቹ ሚዛናዊ ባልሆነ የአመራር ዘይቤ ጫና ሥር ስላደጉ ከብዙ አገር አገልጋዮች ጋር ሲታዩ በግል ከእግዚአብሔር አንድን አሳብ ሰምተው ለተግባራዊነቱ በእምነት የመራመድ፤ በጥሪያቸው

እርግጠኛ ሆነው በራስ የመተማመን፤ ወደ ተቀበሉት አንድ ራዕይ ሌሎችን አስተባብረው በጭካኔ የመምራት፤ ከራሳቸው የአገር ባሕል አውድ ውጭ በድፍረት ገብተው ቤተ ክርስቲያን መሥርተው የመምራት፤ በአገራዊ ጉዳዮች ቃሉ ላይ ቆመው ተጽዕኖ ፈጣሪ ገዢ እውነት የመግለጥ ባሕሪይ ብዙ አይታይባቸውም። ከአስተዳደራቸው አለታዊ ተጽዕኖ የተነሣ በድፍረትና በእምነት አንድ ነገር በገሃድ መናገር አልሰመዱም። ይህ መለወጥ አለበት። ይህ ቃሉን መሠረት ያደረገ ጥናትና ጥንቃቄ የተሞላበት የአመራር መዋቅራዊ ተሐድሶ ለኢትዮጵያ ወንጌላውያን ቤተ እምነቶች አስፈላጊነቱን ያመለክታል። በተጨማሪ፦

ተሐድሶ የሚፈልጉ ዐበይት ጉዳዮች

- የእግዚአብሔር ቃል የበላይነት በሰዎች ሕልም፤ ትንቢት፤ ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊና ግላዊ አመለካከትና ልምምድ መተካት፤ በኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ገድልና ድርሳናት የመጽሐፍ ቅዱስን እውነት ሸፍነዋል ተብለው እንደሚተቹ ሁሉ በፕሮቴስታንቱም በትንቢት፤ በራዕይ፤ በሕልምና በእግዚአብሔር ይናገረኛል! ስም የመጽሐፍ ቅዱስ እውነትን እንደ አሳሪና ዘመን እንዳለፈበት ፋሽን የሚቆጥሩ የጠፉ አገልጋዮች ሕዝብን መረን እንዲሆን በማድረግ ላይ ይገኛሉ። አንዳንድ “የተቀቡ” አገልጋዮች ከእግዚአብሔር ቃል የተሻለ መገለጥ እንዳላቸው ራሳቸውን ለማስወደድ “የመጽሐፍ ቃል ይነገር ወይስ ከሰማይ እንደወረደ ልናገር?” “እኔ ከላይ እንደወረደ እንጂ የመጽሐፍ ቅዱስ ምዕራፍና ቁጥር እየጠቀስኩ መናገር ካቆምኩ ቆይቻለሁ” በማለትና “ብቃል የሚያገለግል” “በጸጋ የሚያገለግል” እያሉ ትልቅ ብዥታን ፈጥረዋል። አሁን ደግሞ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በጸጋ የሚያገለግል የሚል ዘመኑ አልፎ “ነገዘብ የሚያስለቅቁ” ወደ ተባሉ በንዋይ ፍቅር ልባቸው ታውሮ በወንጌል መድረክ ገንዘብ አሰባሳቢዎች ወደ ሆኑ መዝባሪዎች ፊታቸውን አዘረዋል። ገንዘብ ለወንጌል አገልግሎት አስፈላጊ እንደሆነ፤ ለወንጌል አገልግሎት ቅዱሳን ገንዘባቸውን እንዲሰጡ ማስተማር እንደሚገባ ባምንም በተቃራኒው ገንዘብ ተኮር ኮንፍረንሶች የወንጌል መድረኮች እንደሆኑ አላምንም። ዘማሪ ለገሠ ጂሎ “ኪዳማ አካባቢ የሚገኙ ነቢያትና የሰህተት አሠራር በሕዝቡ መንፈሳዊ፤ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ሕይወት እያስከተለ ያለውን ቀውስ” (2006 ዓ.ም) በሚል ርዕስ ባዘጋጀው አስደንጋጭ ጥናት በአዋሳ፤ በአለታ ወንዶ፤ በባንሳ ዳዬ፤ በወጂግራ፤ በወንዶ ገነት፤ በዳራ ወረዳዎች በሐሰተኛ ነቢያት ገሃድ የወጣ እርኩስት፤ ምዝብራ፤ ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊ አካሄድና ልምምዶች ቤተ ክርስቲያን በአደጋ ላይ መሆኗን ሰሚ ካለ ይጮሃል። በአንድ ኮንፍራስ ስለ ተደረገው የገንዘብ ማስለቀቂያ ሁኔታ እንዲህ ብለዋል፦ “አገልጋዩ” ባለ 100 ብር ዘርዘሮ እያንዳንዱ ብር ዘይት ተቀብቶ ተጽልየበታል፤ በማለት የተዘረዘሩትን እያንዳንዱን ብር በ1000 ሺህ ብር የሚገዛ ንግዱ ይባረካል፤ ሰዎች በጥንቃቄና በአስማት ገንዘብ እየላሉ ያገኙ የለም ወይ? እኛም በእያሉስ ስም በተፀለየ ብር ገንዘብ አንስባለን፤ በሣጥናት ውስጥ አስቀምጥተን፤ ይህን ብር ምንም ቢቸግራችሁም አታውጡት በማለት በቅርቡ በአንድ ኮንፍረንስ ላይ 99,000 ብር ሰበሰቧል፤ ብሏል። በአገራችን ቃል እለኝ! ብሎ እየፎከረ ቃል ከእጁ የወደቀውን ሕዝብ ወደ ቃሉ መመለስ ይቻል ይሆን? “መጽሐፍ ቅዱስ

ብቻ” ብለው የፕሮቴስታንት ተሐድሶ አበው እንደተነሡ የቃሉን እውነት በመንፈሱ ጋይል የሚገልጡ ወደ ቃሉ ሕዝቡን የሚመልሱ የቁርጥ ቀን አገልጋዮች በኢትዮጵያ ባሉ ፕሮቴስታንቶች ዘንድ በብርቱ ይፈለጋሉ። በአስቸኳይ ይህ አካሄድ በእውነተኛ ቃሉ ካልታደሰና ቤተ ክርስቲያን ካልተመለሰች በግርግርና በጅምላ ጩኬት ማለፍ የማይቻል ዘመን በደጅ ቆሟል። የቃሉን ልምድ እንቢ ካልን እግዚአብሔር ሌላ ከላ በከፋ መንገዳችን ላይ ሊያቆም ነው። ትውልዱን በተክክል ተመጣጣኝ ምግብ ካልመገብነው በፊተኛው በር ተቀብለን በጓሮ በር እንዳንሸኝ ያሰጋል። ቤተ ክርስቲያን በመስቀለኛ መንገድ ላይ ቆማለችና እንንቃ። ከእንግዲህ “ወደ መጽሐፍ ቅዱስ የመመለስ ኮንፍረንሶች” በየከተማው ማካሄድ አለብን። ተሐድሶ! ተሐድሶ! ተሐድሶ!!!

- ተወዳጅነትንና ተሰሚነትን ለማግኘት ለመንጋው የሚያስፈልገውን ሳይሆን መንጋው የሚፈልገውን ለማቅረብ የሚያደቁ የብርሃን መላዕክት መሳይ ሰባኪዎች /ነቢያት፣ሐዋርያት/ እንደ አሸን መብዛት። ይህ አካሄድና አሠራር መጽሐፍ ቅዱሳዊ ተሐድሶ ያስፈልገዋል።
- የአንድ ብሔር የሥልጣን የበላይነት ከአጥቢያ እስከ ቤተ እምነት የመዋቅር ሰንሰለት ላይ እየገነነ መምጣት። ለዚህ ሥር ነቀል ተሐድሶ ያስፈልጋል።
- በጊዜው የእግዚአብሔርን ፈቃድ ከቃሉ አውቆ ከማሳወቅ ይልቅ በሥራ ባልተፈታው ቀመራዊ ዕውቀት ያለ ቅጥ መደገፍ ተማርን በሚሉት ጥቂቶች ዘንድ ይስተዋላል፤ ዕውቀት መልካም ቢሆንም የእግዚአብሔርን ፈቃድ ምሪትና የመንፈስ ቅዱስ ቅባት መሠረት ካላደረገ ቤተ ክርስቲያንን የትም አያደርሳትም። ለዚህም ተሐድሶ ያስፈልጋል።
- ከእግዚአብሔር ቃል የተፋታ መንፈሳዊ ልምምድ መንሰራፋት። በገጠርም ሆነ ከተማዎች ያለው የጥህና ምስኪን ሕዝብ በእግዚአብሔር ተናገረኝ ስም እየተመዘበረ ነው። ለምሳሌ፡- “ይህን ጧፍ ወይም ሻማ በቤቱ ያበራ ታላቅና ድንቅ ተዓምራት በቤቱ ይሆናል” ብለው አንድ ጧፍና ሻማ ከ1,000 እስከ 2,000 ብር በሰልፍ ሕዝብ በኮንፍረንስ ሜዳ እንዲገዙ ሲያደርጉ አጠገቡ የነበረ ወንድም ልቡ ተሰብሮ ያጫወተኝ ትዝ ይለኛል። ከኬንያ ከቀደምት የፔንተኮስታል ሰባኪዎች አንዱና በዓለም ላይ በአገልግሎቱ አዎንታዊ ተጽዕኖው የተገለጠው ቢሾፕ ዶ/ር ጆካዩ በመጽሐፋቸው “በደቡብ አፍሪካ አንዳንድ ሰባኪዎች ልዩ ጋይል በአገልግሎታቸው እንዲገለጥ ደጋጫዎች ቤት መሄድ እንደ ጀመሩና በመድረኮቻቸው አንዳንድ የተደገመበትን ዕቃ ሁሉ ማስቀመጥ እንደጀመሩ” ይናገራሉ።
- ወንጌልን ለማገልገል ሳይሆን በአፍቅሮት ንዋይና በአፍቅሮት ሢመት የተነደፉ አገልጋይ ተብዬዎች እንደአሸን መፍላት። መንጋ የሌላቸው “መጋቢያን”፤ ቤተ ክርስቲያን ተክለው የማያውቁ “ሐዋርያት”፤

የእግዚአብሔርን እውነት ተናገረው የማያውቁ “ነቢያቶች” ወንጌል የጠፋባቸው “ወንጌላውያን” አገሩን አጥለቅልቀዋል።

- በራእይ ሳይሆን የእግዚአብሔርን ፈቃድና ዘመኑን ለመረዳት በፍጹም በማይፈቅድ አጥቢያዊና ቤተ እምነታዊ፤ ልምድ ትውፊት መመራትና መነዳት። ለወንጌል ሳይገኙ በወንጌል ለማግኘት የሚጋደሉ “አገልጋዮች” እጅግ ብዙ ናቸው። ለዚህም ተሐድሶ ያስፈልገዋል።
- ከአገልጋይ ይልቅ ለአገልግሎት ትልቅ ቦታ የሚሠጥ የአሠራር መዋቅር እንደ መለኮታዊ መተዳደሪያ ደንብ መቆጠር፤
- ከቃሉና ከመንፈሱ ይልቅ በሕዝብ ቁጥርና በስብሰባ እጅ ብልጫ ለማመንና ለማሳመን መጣር፤ ለዚህም ተሐድሶ ያስፈልጋል።
- የወጣና የተለየ አቅምና ራእይ ያላቸውን አሉታዊ ሌላዳ ለጥፎባቸው ከመንገድ ማስወገድ፤ ከክርስቶስ ወንጌል ይልቅ ለራስ ወንበርና ስም መዋደቅ፤ ከቆየው አሠራር ውጭ ለአዲስ ራእይም ሆነ ለተሻለ አሠራር ቦታ ያለመስጠት፤ ለውጥን በአፍ እንጂ በተግባር ያለማስተናገድ ጎልተው በመታየት እንዳሉ ይነገራል። ለዚህም ተሐድሶ ያስፈልጋል።
- በቤተ ክርስቲያን ባሉት ጥቂቶች ላይ ብቻ ልባችንና ዓይናችንን ጥለን በውጪ ያሉ ብዙኃንን ማየት ያለመቻል። ለዚህም ተሐድሶ ያስፈልጋል።
- ከአጥቢያዊና ቤተ እምነታዊ ራእይ ያለፈ አገራዊ፤ አህጉራዊና ዓለም አቀፋዊ ራእይ ያላቸውን አገልጋዮች እንደ ብዛታችንና እንደ ዕድሜያችን በብዛትና በጥራት ያለማፍራት። እንዳለ ገ/መስቀል እንዲህ ብለው ነበር፡- “ልምዳዊ አመራር ከመዘወተሩም በሻገር መዋቅሮች ቀኖና ይመስል ንቅንቅ ዝንፍ አይሉም፤ ብዙ መዋቅሮች ራእይ አልባ የሆኑ መሪዎች ዓላማ መውጫና መውረጃ ብቻ ናቸው” ይህ እደጋ ካልተለወጠ ቤተ ክርስቲያን ትውልዱን ወደኋላ የመመለስ እንጂ ወደ ፊት ማስኬድ በፍጹም አትችልም። ታሪክ ደጋጫዎች ሳይሆን በአዲስ ራእይ አዲስ ፊር ቀዳጆች ካልተነሡ የትናንት ድል እያወራን የማናሸንፈው ባላንጣ ከፊት ለፊታችን አለ።

ቤተ እምነት መጽሐፍ ቅዱሳዊ ባይሆንም እግዚአብሔር እንደ ተጠቀመበት መካድ በፍጹም አይቻልም። ወደፊትም ትውልዱን ሊጠቅምና ሊረዳ በሚችለው መጠን በመለወጥ እግዚአብሔር ሊጠቀምበት ይችላል።

ጊዜው ያለፈበት አሠራር

ቤተ ክርስቲያን የተለየና የጊዜውን የእግዚአብሔርን አጀንዳ በመረዳት በተለወጠ አሠራርና አቀራረብ ለመገለጥ ካልቻለች ሌሎችን እየጥለቀለቀና እያስቀረ ያለው አሉታዊ ለውጥ ገና ከዓመታት በኋላ የሚመጣ ሳይሆን ሳያስፈቅድ ገብቶ የምድራችንን የፕሮቴስታንት አብያተ ክርስቲያናትን እየናጣቸው ነው። የምዕራባዊቷ ቤተ ክርስቲያን በመቶዎች የሚቆጠሩ ዓመታት ናረው፤ በወንጌል ዓለምን አስሰው፤ ለእኛም ዕድገት ትልቅ ሚና

ተጨማሪው፡ ዛሬ ቢደክሙም እኛ በሰጠው ዕድሜያችን መጀመሪያችን ከሁሉ በላይ ያሳዘናል። ለጌታ ለራሳችንና ለሌሎችም ሳንሆን ማለት ነው። የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት እውነተኛ ተሐድሶ ማድረግ ካልቻሉ፤ ወደ እግዚአብሔር መመለስና እንደገና ተሠርተው ለሥራ መነሣት ካልቻሉ በስተቀር ለአገራዊ ለውጥና ለበረከት ምክንያት መሆን በፍጹም አይችሉም። ተሐድሶ! ተሐድሶ! ተሐድሶ!! ያስፈልገናል።

ቤተ እምነታዊ መዋቅሮች ከማርጀታቸው የተነሣ ለአዲሱ ትውልድ አመለካከትና የራእይ አቅጣጫ ቦታ ያላቸው አይመስሉም። መዋቅሩ ከማርጀቱ የተነሣ ይህን ያህል ሰው አለን ከማለት ያለፈ አመራሩም ሆነ አባላቱ የክርስቶስ ደቀ መዛሙር ስለመደረጋቸው የሚታወቅና ጎልቶ የወጣ የክርስቶስ የደቀ መዛሙርነት ፍሬ አይታይም። አብዛኛው አገልጋዮች በግላዊ መነቃቃት እንጂ ~~የሆነውን~~ ወደ አገልግሎት ስላልመጡ ስሜት ኮርኃሪ ስብከት ከማቅረብ ያለፈ ደቀ መዛሙር ለማድረግ የማስተማር አቅም የላቸውም። ከዚህ የተነሣ ~~የሆነውን~~ ቤተ ክርስቲያናትን አጨናንቀዋል። መጽሐፍ ቅዱሳዊ ተሐድሶ ለዚህ መልስ ነው። ወደ ቃሉ እንመለስ። የቤተ እምነት ትልቁ ትኩረት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ባሉት ጥቂቶች እንጂ በውጭ ላሉት ብዙኃን ሚዛናዊ ትኩረት የመስጠት ችግር እንዳለበት ይነገራል። የወጣ ራእይ ስለሌለ ድግግሞሽ፤ የሥልጣን ሽኩቻ፤ መንደርተኝነት፤ ባልተፈለገበት፤ በማይመጥናቸውና ፍሬ በማያፈሩበት የሥልጣን ወንበር ላይ በቲፎዞ በመውጣት ዕድሜን ለማስረዘም በዘመድ ዙሪያን በማጠር መታገል፤ ጥሪና አቅም ያላቸውን እስከ መጨረሻ ማሳደድ፤ ከራእይ ድህነት የተነሣ ባለበት ቦታ መርገጥና ያለመቀበል መንፈስ መለመዱ መንፈሳዊነትን ሽፍናታል። ተስፋሁን ሐጢያ በአመራር ለሁለተኛ ዲግሪው ማሟያ ባዘጋጀው የመመረቂያ ጥናታዊ ጽሑፋ፤ አዲስ ራእይ የማይቀበል አመራር በኢትዮጵያ ወንጌላውያን ቤተ ክርስቲያናት እንደ ገነነ ሲገልጽ እንዲህ ብሎአል።

መሪዎቹ ባለብት የሚሄዱ በ"Status quo" የታሠሩ ናቸው። ምንም የተማሩ የተመራመሩ ቢሆኑም ባለብት የመሄድ ተጽዕኖ ተጋርጦባቸዋል። በራሳቸው ዓለም ውስጥ የታሠሩ ናቸው። አዳዲስ ራእዮችን፤ ሐልሞችን፤ እቅዶችን፤ መገለጦችን፤ ከሕዝብ ዘንድ የሚመጡ አስተዳደር ነፃ የሆኑ ስብከቶችን የማጣጣል ችግር አለባቸው።¹⁶⁶

ለላው ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊ ብቻ ሳይሆን በዓለም ሁሉ የጥፋት ዘር መሆኑ ታውቆ እየተወገዘ ያለው ብሔርተኝነት በቤተ ክርስቲያን አንዳንድ መሪዎች ሳይቀር ሽፋን መስጠቱ አሳዛኝ ሁኔታ ውስጥ እንዳለንና ወደ እደገኛ አቅጣጫ በማደግ ላይ እንደምንገኝ ያመለክታል። መንቃት ካልፈቀደን ካለማንቀላፋት ምርጫ የለንም። ተሐድሶ! በአንዳንድ ቤተ እምነት ዋና ቢሮዎች አካባቢ ተመሳሳይና ከአንድ አካባቢ የወጡ ሰዎች ብቻ ከዘበኛው

እስከ ዋና መሪ የአመራር በትር በቋሚነት በመቀበላቸው ሌሎች ለተከታይነት ብቻ እንደተፈጠሩ ራስን መቁጠር ከጀመሩ ሰንብተዋል። አቅም ያላቸውና ትግሉ ያላማራቸው አንዳንዶች ወደ ውጭ ሸሽተዋል ሌሎች ደግሞ ከቤተ ክርስቲያን ውጭ ለመሥራት ተገደዋል። ይህ መለወጥ አለበት። በቤተ ክርስቲያን ሕዝብን ከፋፍሎና በረቀቀ መንገድ ድጋፍ እንዲሰጡት አንዳንዱን በውለታ ለላውን በማስፈራራት ተጭኖ የሥልጣን በትሩን መልሶ የሚይዝ ወይም ለፈለገው የሚያቀብል አደገኛ ሰው በእግዚአብሔር ፈቃድ የተቀመጠ ነው ማለት እንዴት ይቻላል? መቀመጡን ይቀመጥ ይህ ሰው እንዴት በዚህ አደገኛ ዘመን የእግዚአብሔርን ሕዝብ መምራት ይቻላል? “በኢትዮጵያ የሰሎሞናዊ ዘር ብቻ አገር መምራት” አለበት፤ የሚለው የተሻረውና የዱሮ አስተሳሰብ በአንዳንድ የወንጌላውያን ሰፈር ዛሬም ያልተሻረ ለመንፈሳዊ መሪነት ከተወሰነ ብሔርና አካባቢ ብቻ እንዲሆን የተነገረ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ሆነ ትንቢት ይኖር ይሆን? ዛሬም በጣም ጠባብም ቢሆንም ከተጠቀምንበት ለለውጥና ለተሐድሶ ዕድል አለን።

በ11ኛ ሰዓት ላይ ብንሆንም ጌታ ደርሶልናልና ዛሬውኑ ታድሰን ለተሐድሶ እንነሣ። የ20ኛው ክፍለ ዘመን የቤተ ክርስቲያን ልምድ፤ የአመራር ዘይቤ፤ የአስተዳደር መዋቅር፤ ለነገሮች ያለን እሳቤና መረዳት፤ ስለራሳችን፤ ስለ ቤተ ክርስቲያን፤ ስለ አገርና ስለ ዓለም ያለን አመለካከት ከ21ኛው ክፍለ ዘመን ጋር መሞረድና መታደስ እንዳለባቸው በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን እየታዩ ያሉ ተጨባጭ ሁኔታዎች አመልካቾች ናቸው። ለለውጥ ካልተነሣን በአሉታዊ መልኩ እየለወጡን ያሉ ውጫዊና ውስጣዊ ጫናዎች ወደ ባለው አጣብቂኝ ቤተ ክርስቲያንን እንዳይከቱ ያስፈራል። መፍትሔው በቀደመው ጌታና በመንፈሱ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ተሐድሶ ማድረግ ነው። መለወጥ ባንፈልግም በአሉታዊ መልኩ ለውጡ ሳያስፈቅደን እየለወጠን ስለሆነ ለአዎንታዊ ለውጥ ፈቅደን ዛሬውኑ እንነሣ። ለአዎንታዊ ለውጥ ተጠይቀን እንቢ ካልን አሉታዊ ለውጥ ሳያስፈቅደን እንደሚለውጠን አንዘነጋ። ላለመለወጥ መካከለኛ መንገድ የለም። በቃሉ ተለውጠን ሳያስፈቅደን በአሉታዊ መልኩ ልለውጠን የተዘጋጀውን ለመለወጥ ልቀን ካልተገኘን ይህን ዘመን በየትኛውም መልኩ ለመዋጀት አንችልም። ዘመኑን የሚዋጁ(የሚገዙ) ዘመኑን ለመዋጀት በበቂ ቅባትና ዕቀውቀት የታጠቁና በትግበራውም ላይ ፋና ወጊዎች ብቻ ናቸው። በዚህ ልክ ለመነሣት ካልፈቀደንና ከሕያው ቃሉ ይልቅ ሲወረድ ሲዋረድ ለመጣው አጥቢያዊ፤ ቤተ እምነታዊና አገራዊ ትውፊቶቻችን እንደተለመደው ጥብቅና መቆማችን ከቀጠለ በብዙ የቀደሙንና የተሻሉ የተባሉ የምዕራባውያንን አብያተ ክርስቲያናት ያንበረከከው የአንጻራዊነት ሱናሚ ሳንዋጋ ልማረክን በመድረኮቻችን ላይ ኃይሉን በማስባሰብ ላይ ይገኛል።

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ኃላፊነቷ ለራስዋ ብቻ በሕይወት ለመኖር ሳይሆን በ21ኛ ክፍለ ዘመን እግዚአብሔር ዓለምን ለመለወጥ ያስቀረ ዘር መሆኗን አውቃ መነሣት አለባት። በቀጣዩ ምዕራፍ የቤተ ክርስቲያንን ከልደት እስከ ሞት ያለውን ሂደት በጥልቀት ያመለክታል።

¹⁶⁶ ሕይወት ዝርዝር፤ ቁጥር 8፤ መጋቢት 2001 ዓ.ም

ተጨማሪው፡ ዛሬ በደክሙም እኛ በሰጠው ዕድሜያችን መጀመሪያችን ከሁሉ በላይ ያሳዘናል። ለጌታ ለራሳችንና ለሌሎችም ሳንሆን ማለት ነው። የኢትዮጵያ ወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት እውነተኛ ተሐድሶ ማድረግ ካልቻሉ፤ ወደ እግዚአብሔር መመለስና እንደገና ተሠርተው ለሥራ መነሣት ካልቻሉ በስተቀር ለአገራዊ ለውጥና ለበረከት ምክንያት መሆን በፍጹም አይችሉም። ተሐድሶ! ተሐድሶ! ተሐድሶ!! ያስፈልገናል።

ቤተ እምነታዊ መዋቅሮች ከማርጀታቸው የተነሣ ለአዲሱ ትውልድ አመለካከትና የራእይ አቅጣጫ ቦታ ያላቸው አይመስሉም። መዋቅሩ ከማርጀቱ የተነሣ ይህን ያህል ሰው አለን ከማለት ያለፈ አመራሩም ሆነ አባላቱ የክርስቶስ ደቀ መዛሙር ስለመደረጋቸው የሚታወቅና ጎልቶ የወጣ የክርስቶስ የደቀ መዛሙርነት ፍሬ አይታይም። አብዛኛው አገልጋዮች በግላዊ መነቃቃት እንጂ ደቀ መዛሙር ሆነው ወደ አገልግሎት ስላልመጡ ስሜት ኮርኪሪ ስብከት ከማቅረብ ያለፈ ደቀ መዛሙር ለማድረግ የማስተማር አቅም የላቸውም። ከዚህ የተነሣ ደቀ መዛሙር ያልሆኑ አባላት ቤተ ክርስቲያናትን አጨናንቀዋል። መጽሐፍ ቅዱሳዊ ተሐድሶ ለዚህ መልስ ነው። ወደ ቃሉ እንመለስ። የቤተ እምነት ትልቁ ትኩረት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ባሉት ጥቂቶች እንጂ በውጭ ላሉት ብዙኃን ሚዛናዊ ትኩረት የመስጠት ችግር እንዳለበት ይነገራል። የወጣ ራእይ ስለሌለ ድግግሞሽ፤ የሥልጣን ሽኩቻ፤ መንደርተኝነት፤ ባልተፈለገበት፤ በማይመጥናቸውና ፍሬ በማይፈሩበት የሥልጣን ወንበር ላይ በተፎካ በመውጣት ዕድሜን ለማስረዘም በዘመድ ዙሪያን በማጠር መታገል፤ ጥሪና አቅም ያላቸውን እስከ መጨረሻ ማሳደድ፤ ከራእይ ድህነት የተነሣ ባለበት ቦታ መርገጥና ያለመቀበል መንፈስ መለመዱ መንፈሳዊነትን ሽፍኖታል። ተስፋሁን ሐጢያ በአመራር ለሁለተኛ ዲግሪው ማሟያ ባዘጋጀው የመመረቂያ ጥናታዊ ጽሑፉ፤ አዲስ ራእይ የማይቀበል አመራር በኢትዮጵያ ወንጌላውያን ቤተ ክርስቲያናት እንደ ገነነ ሲገልጽ እንዲህ ብሎአል።

መሪዎቹ ባለብት የሚሄዱ በ"Status quo" የታሰሩ ናቸው። ምንም የተማሩ የተመራመሩ ቢሆኑም ባለብት የመሄድ ተጽዕኖ ተጋርጦባቸዋል። በራሳቸው ዓለም ውስጥ የታሰሩ ናቸው። አዳዲስ ራእዮችን፤ ሕልሞችን፤ እቅዶችን፤ መገለጦችን፤ ከሕዝብ ዘንድ የሚመጡ አስተዳደር ነክ የሆኑ ስብከቶችን የማጣጣል ችግር አለባቸው።¹⁶⁶

ሌላው አመጽሐፍ ቅዱሳዊ ብቻ ሳይሆን በዓለም ሁሉ የጥፋት ዘር መሆኑ ታውቆ እየተወገዘ ያለው ብሔርተኝነት በቤተ ክርስቲያን አንዳንድ መሪዎች ሳይቀር ሽፋን መስጠቱ አሳዛኝ ሁኔታ ውስጥ እንዳለንና ወደ እደገኛ አቅጣጫ በማደግ ላይ እንደምንገኝ ያመለክታል። መንቃት ካልፈቀድን ካለማንቀላፋት ምርጫ የለንም። ተሐድሶ! በአንዳንድ ቤተ እምነት ዋና ቢሮዎች አካባቢ ተመሳሳይና ከአንድ አካባቢ የወጡ ሰዎች ብቻ ከዘበኛው

እስከ ዋና መሪ የአመራር በትር በቋሚነት በመቀበላቸው ሌሎች ለተከታይነት ብቻ እንደተፈጠሩ ራስን መቁጠር ከጀመሩ ሰንብተዋል። አቅም ያላቸውና ትግሉ ያላማራቸው አንዳንዶች ወደ ውጭ ሸሽተዋል ሌሎች ደግሞ ከቤተ ክርስቲያን ውጭ ለመሥራት ተገደዋል። ይህ መለወጥ አለበት። በቤተ ክርስቲያን ሕዝብን ከፋፍሎና በረቀቀ መንገድ ድጋፍ እንዲሰጡት አንዳንዱን በውለታ ሌላውን በማስፈራራት ተጭኖ የሥልጣን በትሩን መልሶ የሚይዝ ወይም ለፈለገው የሚያቀብል አደገኛ ሰው በእግዚአብሔር ፈቃድ የተቀመጠ ነው ማለት እንዴት ይቻላል? መቀመጡን ይቀመጥ ይህ ሰው እንዴት በዚህ አደገኛ ዘመን የእግዚአብሔርን ሕዝብ መምራት ይችላል? “ባኢትዮጵያ የሰሎሞናዊ ዘር ብቻ አገር መምራት” አለበት፤ የሚለው የተሻረውና የዱሮ አስተሳሰብ በአንዳንድ የወንጌላውያን ሰፈር ዛሬም ያልተሻረ ለመንፈሳዊ መሪነት ከተወሰነ ብሔርና አካባቢ ብቻ እንዲሆን የተነገረ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ቃል ሆነ ትንቢት ይኖር ይሆን? ዛሬም በጣም ጠባብም ቢሆንም ከተጠቀምንበት ለለውጥና ለተሐድሶ ዕድል አለን።

በ11ኛ ሰዓት ላይ ብንሆንም ጌታ ደርሶልናልና ዛሬውኑ ታድሰን ለተሐድሶ እንነሣ። የ20ኛው ክፍለ ዘመን የቤተ ክርስቲያን ልምድ፤ የአመራር ዘይቤ፤ የአስተዳደር መዋቅር፤ ለነገሮች ያለን እሳቤና መረዳት፤ ስለራሳችን፤ ስለ ቤተ ክርስቲያን፤ ስለ አገርና ስለ ዓለም ያለን አመለካከት ከ21ኛው ክፍለ ዘመን ጋር መሞረድና መታደስ እንዳለባቸው በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን እየታዩ ያሉ ተጨባጭ ሁኔታዎች አመልካቾች ናቸው። ለለውጥ ካልተነሣን በአሉታዊ መልኩ እየለወጡን ያሉ ውጫዊና ውስጣዊ ጫናዎች ወደ ባለው አጣብቂኝ ቤተ ክርስቲያንን እንዳይከቱ ያስፈራል። መፍትሔው በቀደመው ጌታና በመንፈሱ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ተሐድሶ ማድረግ ነው። መለወጥ ባንፈልግም በአሉታዊ መልኩ ለውጡ ሳያስፈቅድን እየለወጠን ስለሆነ ለአዎንታዊ ለውጥ ፈቅድን ዛሬውኑ እንነሣ። ለአዎንታዊ ለውጥ ተጠይቀን እንቢ ካልን አሉታዊ ለውጥ ሳያስፈቅድን እንደሚለውጠን አንዝነጋ። ላለመለወጥ መካከለኛ መንገድ የለም። በቃሉ ተለውጠን ሳያስፈቅድን በአሉታዊ መልኩ ልለውጠን የተዘጋጀውን ለመለወጥ ልቀን ካልተገኘን ይህን ዘመን በየትኛውም መልኩ ለመዋጀት አንችልም። ዘመኑን የሚዋጁ(የሚዝኑ) ዘመኑን ለመዋጀት በበቂ ቅባትና ዕቅድቀት የታጠቁና በትግበራውም ላይ ፋና ወጊዎች ብቻ ናቸው። በዚህ ልክ ለመነሣት ካልፈቀድንና ከሕያው ቃሉ ይልቅ ሲወረድ ሲዋረድ ለመጣው አጥቢያዊ፤ ቤተ እምነታዊና አገራዊ ትውፊቶቻችን እንደተለመደው ጥብቅና መቆማችን ከቀጠለ በብዙ የቀደሙንና የተሻለ የተባለ የምዕራባውያንን አብያተ ክርስቲያናት ያንበረከከው የአንጻራዊነት ሱናሚ ሳንዋጋ ልማረክን በመድረክቻችን ላይ ኃይሉን በማሰባሰብ ላይ ይገኛል።

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ኃላፊነቷ ለራስዋ ብቻ በሕይወት ለመኖር ሳይሆን በ21ኛ ክፍለ ዘመን እግዚአብሔር ዓለምን ለመለወጥ ያስቀረ ዘር መሆኗን አውቃ መነሣት አለባት። በቀጣዩ ምዕራፍ የቤተ ክርስቲያንን ከልደት እስከ ሞት ያለውን ሂደት በጥልቀት ያመለክታል።

¹⁶⁶ ሕይወት ብርሃን፤ ቁጥር 8፤ መጋቢት 2001 ዓ.ም

፲፪

የቤተ ክርስቲያን ልደት፣ ሞትና ትንሣኤ

እ.ኤ.አ በ2003 ረዳት ፕሮፌሰር ዊሊ ማክኒ በጥናታቸው በሚቀጥሉት 20 እና 25 ዓመታት በአሜሪካ የሚሞቱ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት ቁጥር በከፍተኛ ሁኔታ ያሻቅባል¹⁶⁷ ሲሉ ኤድዋርድ ዳዌቶን በጽሑፉ በአሜሪካ በየዓመቱ 2,765,000 ክርስቲያኖች ወደ ዓለም እየተመለሱ እንደሆነ¹⁶⁸፣ ዌን አይርን ከ80-85% በአሜሪካ ያሉት ቤተ ክርስቲያናት በከፍተኛ ፍጥነት ቁልቁል እየወረዱ እንደሆነ ገልጾ¹⁶⁹ ባሲ ሎጋን ደግሞ በሰፊ ጥናቱ ከ3,500 - 4,000 የሚደርሱ አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት በአሜሪካ መታደስ አቅቷቸው በየዓመቱ በመሞት ላይ እንደሚገኙ ይፋ አድርጓል።¹⁷⁰ ቢሊ ኤስዩሚ እ.ኤ.አ በ2000 በአሜሪካ የቤተ ክርስቲያን ዕድገት ብሔራዊ ዓመታዊ ጉባኤ ላይ ሲናገሩ፡- አሁን በአሜሪካ ካሉት 60% አብያተ ክርስቲያናት አማካይ ዕድሜ 60 ዓመት መሆኑን ገልጾ ከ25 ዓመታት በኋላ ከእነዚህ አብያተ ክርስቲያናት 75% እንደሚሞቱ እምነቱን ይፋ አድርጎ ነበር።¹⁷¹ እምነታቸው አጥቢያ ቤተ ክርስቲያናት ሞት ብቻ ሳይሆን የቤተ እምነቶች ሕሊውና በትልቅ አደጋ ላይ እንዳሉ ያመለክታል።

ምሁራኑ በከፍተኛ ፍጥነት እየሞቱ ላሉት የአሜሪካ ቤተ ክርስቲያን ዐቢይ መፍትሔ እንዳይሞቱ ከመከላከል ይልቅ ዘመኑን በትክክል፣ የተረዱ፣ ጥሪ ባላቸውና በተቀቡ፣ በሰማያዊና ምድራዊ ዕውቀት በታጠቁና በተሞረዱ መሪዎች የሚመሩ፣ በተጽዕኖ ላይ ተጽዕኖን ለመፍጠር አቅም ያላቸውና ደቀ መዝሙር በማድረግ ሥራ ላይ ትኩረት የሚሰጡ፣ ግልጽ ራዕይና የላቀ አሠራር የሰነቁ፣ አዳዲስ አብያተ ክርስቲያናት በብዛት መትከል እንዳለባቸው አበክረው ያስረዳሉ።

የቤተ ክርስቲያን ዕድገት ፕሮፌሰር ፒተር ዋግነር ስለዚህ ሲናገሩ፡- “ከሰማይ በታች ብቸኛውና የተሳካ ወንጌልን የማስራጨት ስልት አዳዲስ ቤተ ክርስቲያናትን መትከል ነው”¹⁷² ብለዋል። ፕሮፌሰር ፒተር እያይዘውም፡- “የሞተውን ከማንሣት ይልቅ ልጅን ወልዶ ማሳደግ እንደሚቀል አንዝንጋ፤ ሁሉም ቤተ ክርስቲያናት እየሞቱ አይደሉም ነገር ግን በመንፈስ ቅዱስ ጋይል ወደ ሕይወት የሚመጡ አሉ፤ እንዲሁም አስደናቂው ገጽታ ብዙዎች በመወለድ ላይ መሆናቸው ነው”¹⁷³ ብለዋል። እንዲሁም ቤተ ክርስቲያን ዕድሜ ባስቆጠረች መጠን በገንዘብ አቅም፣ በሰው ብዛት፣ በድርጅታዊ አሠራርና በሁሉም ዘንድ በታወቀች ልክ ከምችት መንደሯ ለመውጣት የመቻገር፣ በተለመደው ሥራና አሠራር ውስጥ የመጠላለፍ፣ ቀዳሚ ሊሆን የሚገባው የወንጌል አጀንዳ በተከታይ አጀንዳዎች መቀደም፣ የስምን ሥልጣን ሽሚያ ጥያቄዎች አዘራት ውስጥ ገብታ በመጨረሻም አለሁ እያለች “ስም አለህ ሞተህማል” (ራእ.3:2) እንደተባለው ትሆናለች። ሊት አንድርሰን እንዲህ ይላሉ፡-

እንዲሁም አዲስ ቤተክርስቲያን በውጭ አገልግሎት ላይ በትጋት የምትሠራው ከተተከለች ለ12 ዓመታት ብቻ ሊሆን ከዚያ በኋላ ዕድሜዋ ከፍ እየሰ በሄደ መጠን የመድከምና የመውረድ ባሕሪ ይታይባታል። ከዓመታት በኋላ በበዛው የአባላት ችግሮች፣ የተለያየ በጀት ጥያቄዎች፣ በሕንፃ ግንባታና በልዩ ልዩ የፕሮጀክት ጫናና ጥያቄ ሥር ስለምትወድቅ ወንጌልን ይዛ የመውጣት አቅም ታጣለች። ከተማ እየሰፋና ሕዝብ እየበዛ ሲሄድ አዳዲስ አብያተ ክርስቲያናት የግድ መተከል አለባቸው። ይህ አውነት ሲገባን የአዳዲስ ቤተ ክርስቲያናት በአጠገባችን መብዛትና ማደግ ስናይ እግዚአብሔርን እናመሰግናለን ደስም ይለናል¹⁷⁴ ብለዋል።

በአገራችን እየታየው ያለው የጠራ ራዕይ፣ ጥሪ፣ ዕውቀትና የጠለቀ አካባቢያዊ፣ አገራዊ፣ አህጉራዊና ዓለም አቀፋዊ ግንዛቤ ሳይዙ በየመንደሩ እየተከፈቱ ያሉ አዳዲስ ስም ያላቸው “ቤተ ክርስቲያናት” አብዛኛዎቹ ከገባንበት ችግር ወደ ባለ የሚከቱን እንጂ ላለንበት መንፈሳዊ ቀውስ እንዳችንም መፍትሔ እያመጡልንም።

¹⁶⁷ Journal for Baptist Theology and Ministry Vol. 1 No. 2 (Fall 2003): p. 76

¹⁶⁸ Ibid, p. 77

¹⁶⁹ Win Arn, (1988), The Pastor's Manual for Effective Ministry, Monrovia, CA: Church Growth, 43.

¹⁷⁰ Journal for Baptist Theology and Ministry Vol. 1 No. 2 (Fall 2003): p. 76

¹⁷¹ Easum communicated this to Will McRaney after Easum spoke at an American Society for Church Growth annual meeting in 2000. In the message, Easum said that he believed that 75% of the churches in existence would no longer be in existence in 23 years.

¹⁷² C. Peter Wagner, (1990), Church Planting for a Greater Harvest, Ventura, CA: Regal Books, 11.

¹⁷³ Wagner, Church Planting for a Greater Harvest, 25.

¹⁷⁴ Leith Aderson (1992), *the church for 21st Century church*, Betheny House Publishehrs, USA.

በዚህም የነበሩበት ቤተ ክርስቲያን ሥርዓት፣ አሠራርና የፕሮግራም መርሐ ግብር ሳይቀር እንዳለ ካርቦን ኮፒ በማድረግ ነባሩን ችግር ከማባዛት ያለፈ ለምሳሌ የሚበቃ የተለየ ራዲዎም ሆነ እርምጃ ብዙም አይታይባቸውም። ሕጋዊ ዕውቅና ማግኘት መጽሐፍ ቅዱሳዊነታቸውንና ስኬታማነታቸውን ማረጋገጫ ሊሆን በፍጹም አይችልም። አዳዲስ ቤተ ክርስቲያናት ብዙዎቹ ወንጌል ሳይሆን ንዋይ ተኮር መሆናቸው፣ ያከረፉ፣ መሪ በመሆን ጥማት የተያዙ፣ መታዘዝ ያቃታቸው፣ ትውልድ ዘለቅ ራዲዎ አልባ የሆኑና ያልተማሩ አስተማሪዎች የተሰበሰቡበት ጎራ መምሰሉ ማንነታቸውን ይፋ አድርጓል። በዚያው መካከል ታላቅ አገራዊና አህጉራዊ ራዲዎ የሰነቁ፣ ብዙኃኑን አባል በማድረግ ሳይሆን ጥቂቶችን ደቀመዝሙር በማድረግ ላይ የሚያተኩሩ፣ ትውልድን ለመንግሥቱ ሥራ የማስታጠቅ ብርቱ ሥራ ላይ የተጠመዱ አብያተ ክርስቲያናት አሉ። በተለይ በዕውቀት ባሕር ውስጥ እየዋሃ ለእንዳንዱ ነገር መረጃ የሰነቀና ፈላጊ የሆነ፣ ድህረዘመናይነት ግራ ላጋባው፣ እጅግ ተጠራጣሪና በቀላሉ ተስፋ የሚቆርጥ፣ ግብዝነትና ማስመሰልን አጥብቆ የሚጠላ፣ ያረጀ አሠራርና አካሄድ ፍጹም የማይመቸውና በሁሉ አድጎ ሊያሳድገው የሚችል መሪን በብርቱ በማሰስ ላይ የተሰማራ ይህ ትውልድ በቃሉ የታደሰች ቤተ ክርስቲያን ይፈልጋል።

ባለንበት ዘመን እግዚአብሔር በምድር ላይ በአሸናፊነት እንዲትገለጥ የሚፈለገው፣ ትውልዱንና ዘመኑን የምትመጥን ቤተ ክርስቲያን ምን ዓይነት ቤተ ክርስቲያን ናት ለሚለው ጥያቄ መልሱ፡- አባላትን ለማብዛት ሳይሆን በማስተማር ~~በመሆኑም በጥቂቶች መካከል~~፣ የዓለም አቀፍ የሚሊዮናዊነት ራዲዎ ያላትና በተግባራዊ ዕቅድ የሚትመራ፣ በሁሉም አቅሟን ያሳደገች፣ በተጠሩ ~~በተጠሩት~~ አገልጋይ መሪዎች የምትመራ፣ የመንፈሳዊ መቀትንና የአዕምሮ ዕውቀትን በሚዛናዊነት የጠበቀች፣ በሁሉም አቅጣጫ ተጽዕኖ ፈጣሪ የሆነች፣ ቀድሞ የምትመራ እንጂ ከኋላ የማትጎተትና የማትነዳ ቤተ ክርስቲያን ከነባሮችም ሆኑ ከአዳዲሶቹ በብርቱ ይፈለጋሉ። በዚህ ልክ ለመገለጥ የማይፈቅዱና የማይታገሉ ለዕድገት አይታደሉም። ከዚህ ሚዛን በታች የወረዱ ነባሮቹም ሆኑ አዳዲሶች ቤተ ክርስቲያናት ሕጋዊ ፈቃድ እንደያዙ ሰው አልባ ሆነው መዘጋታቸው አይቀሬ ነው። ከእንግዲህ ቤተ ክርስቲያን መትከል፣ ሥራ አጠች ከተለያዩ ጎራ ተጠራርተው ለመብላት የሚከፍቱት ኃላፊነቱ የተወሰነ የግል ማግባር ሳይሆን እግዚአብሔር ለዚህ ዘመን በቀባቸውና በአስፈላጊ ግብአት ሁሉ ያስታጠቃቸው፣ ከቤተ መቅደስ እስከ ቤተ መንግሥት የመሰማት አቅም ባላቸው ባለራዘሞች የሚሠራ ታላቅ የዘላለም ብድራት ያለውና ለአገር የበረከት መሠረት የሆነ ሥራ ይሆናል። እግዚአብሔር ዘመኑንና ትውልዱን የቀደመ በቃሉና በመንፈሱ አውነተኛ ተሐድሶ ውስጥ ያለፉ እጅግ ብዙ አብያተ ክርስቲያናትን ከነባሮችና ከአዳዲሶችም በኃይል በማስነሣት ወንጌል በኃይልና በሥልጣን በድንቅና በተለምዶት እየታደሰ እንዲሰበክና ወደ ፊት በአሸናፊነት እንዲገሰግሥ ያደርጋል። በዘመናችን የተዘገጉ የሚዘጉ በሮች ብቻ ሳይሆኑ የተከፈቱና የሚከፈቱ የላቁ በሮች አሉ። አሜን።

መታደስን የማይፈልጉና የእግዚአብሔርን የጊዜውን አሳብ ከማራመድ ይልቅ በዕድሜያቸውና በአባላት ቁጥራቸው ያለቅጥ የሚመክሩ የዱሮ ገድልና ድል ለባዚዎች ብቻ ሆነው የቆዩ አብያተ ክርስቲያናትም ቢሆኑ የተለመደውን ሥርዓት ለጊዜውም ቢሆን ከማስፋፋት ያለፈ በዓለም ላይ መንፈሳዊ የጽድቅን ጫና ማምጣት አይችሉም። ታዲያ መፍትሔው ምንድነው? ለሚለው ጥያቄ መልሱ ሁለት ነው። አንደኛው የነባሮች አብያተ ክርስቲያናት በቃሉና በመንፈሱ በመታደስና ትልቅ የወንጌልን ራዲዎ ይዘው እንደገና መነሣት አለባቸው። ትኩረታቸው ባለፈው ገድልና ድል ላይ ሳይሆን በፊታቸው ባለው ታላቅ አገራዊና ዓለም አቀፋዊ የጠራ የወንጌልን ራዲዎ ይዘው መገለጥ ይገባቸዋል። ሁለተኛው ደግሞ የአዳዲስ አብያተ ክርስቲያናት በሚበልጥ ራዲዎ፣ አሠራር፣ የላቀ ግንዛቤና አቅም፣ አገራዊ፣ ዓለም አቀፋዊ ራዲዎ መተካል አለባቸው። ነባሮቹም ሆኑ አዳዲሶች ትኩረታቸው ወንጌል ከሆነ ከመደጋገፍ ውጭ መነካካስ ሊኖር አይችልም። ትኩረታቸው ወንጌል ካልሆነ ደግሞ እንደ አይጥና ድመት መተያየታቸው አይቀሬ ነው። ምርጫና ዕድሉ ሁላችንንም እየጠበቀን ነው።

የደከሙ ኃያላን

በሀገራችን ትናንት በመንፈስ ቅዱስ እሳት ተቀጣጥለው ለወንጌል ብቻ ይኖሩ የነበሩ ቀስ በቀስ ከመስመሩ ወጥተው ቅደም ተከተል ለመጠበቅና ለማስጠበቅ፣ የመንፈሳዊነትን ዕድገት እንደጨረሱ የሚያስቡና ዳር ቆመው ሁሉን የሚታዘቡ፣ ለራሳቸው የማይሄዱ ሌሎችንም የማያስከዱ፣ የሌላውን ዕውቀት የማይቀበሉ ወይም የራሳቸውን የማያካፍሉ፣ ትክክለኛውን ሠርተው የማያሳዩ ወይም በትክክል የተሠራውን የማያደንቁ፣ “አብያተ ክርስቲያናት” ና መሪዎችን ለመቁጠር ይቻል ይሆን? ይህ እየበዛና እየሰፋ ሲሄድ የአዳዲስ አብያተ ክርስቲያናት በአዲስ ራዲዎና በተሻለ አሠራር መነሣት የግድ ያደርገዋል። ይህም የመንፈሳዊ እርድና ምልክት ነው።

እግዚአብሔር አጀንዳው ወንጌል ሲሆን እሺ ካልነው በእኛ ይሠራል፤ እንደ ካልን ደግሞ ሳይል ልቡ ሲወፍር ከጎረቤቱ እግዚአብሔር እርሱን ሳያስፈቅድ ዳዊትን አልፎ እንደቀባ ዛሬም በፍጹም ያልገመትናቸውን ሰዎች ቀብቶ በማስነሣት የተፈጠሩ ታላላቅ እንቅስቃሴዎችን እንዲመሩ ያደርጋል። እግዚአብሔር የምንሠራውን ይነግረናል እንጂ የእኛን ዋና ጉባዔም ሆነ ዋና ኮሚቴ ፈቃድ አይጠይቅም። በዋና ጉባዔያችንም ሆነ በዋና ኮሚቴያችን የሚጠቀመውም ለእርሱ በታዘዙት መጠን ይሆናል። ቃሉም “በምድርም ላይ የሚኖሩ ሁሉ እንደ ምናምን ይቆጠራሉ በሰማይም ሠራዊት በምድርም ላይ በሚኖሩ መካከል እንደ ፈቃዱ ያደርጋል እጁንም የሚከሰክላት ወይም ምን ታደርጋለህ? የሚለው የለም።” (ዳን.4:35)

በሞት ሂደት ላይ ያለች ቤተ ክርስቲያን ምልክቶች

- ከብዙ አባላት ጥቂት ደቀመዝሙር እንኳ የላትም።

መታደስን የማይፈልጉና የእግዚአብሔርን የጊዜውን አሳብ ከማራመድ ይልቅ በዕድሜያቸውና በአባላት ቁጥራቸው ያለቅጥ የሚመኩ፣ የዱሮ ገድልና ድል ሰባኪዎች ብቻ ሆነው የቆዩ አብያተ ክርስቲያናትም ቢሆኑ የተለመደውን ሥርዓት ለጊዜውም ቢሆን ከማስፋፋት ያለፈ በዓለም ላይ መንፈሳዊ የጽድቅን ጫና ማምጣት አይችሉም። ታዲያ መፍትሔው ምንድነው? ለሚለው ጥያቄ መልሱ ሁለት ነው። አንደኛው የነባሮች አብያተ ክርስቲያናት በቃሉና በመንፈሱ በመታደስና ትልቅ የወንጌልን ራእይ ይዘው እንደገና መነሣት አለባቸው። ትኩረታቸው ባለፈው ገድልና ድል ላይ ሳይሆን በፊታቸው ባለው ታላቅ አገራዊና ዓለም አቀፋዊ የጠራ የወንጌልን ራእይ ይዘው መገለጥ ይገባቸዋል። ሁለተኛው ደግሞ የአዳዲስ አብያተ ክርስቲያናት በሚበልጥ ራእይ፣ አሠራር፣ የላቀ ግንዛቤና አቅም፣ አገራዊ፣ ዓለም አቀፋዊ ራእይ መተከል አለባቸው። ነባሮቹም ሆነ አዳዲሶች ትኩረታቸው ወንጌል ከሆነ ከመደጋገፍ ውጭ መነካከስ ሊኖር አይችልም። ትኩረታቸው ወንጌል ካልሆነ ደግሞ እንደ አይጥና ድመት መተያየታቸው አይቀሬ ነው። ምርጫና ዕድሉ ሁላችንንም እየጠበቀን ነው።

የደከሙ ኃይላን

እግዚአብሔር አጀንዳው ወንጌል ሲሆን እሺ ካልነው በእኛ ይሠራል፤ እንቢ ካልን ደግሞ ሳክል ልቦ ሲወፍር ከጎረቤቱ እግዚአብሔር እርሱን ሳያስፈቅድ ዳዊትን አልፎ እንደቀባ ዛሬም በፍጹም ያልገመትናቸውን ሰዎች ቀብቶ በማስነሣት የተፈጠሩ ታላላቅ እንቅስቃሴዎችን እንዲመሩ ያደርጋል። እግዚአብሔር የምንሠራውን ይነግረናል እንጂ የእኛን ዋና ጉባዔም ሆነ ዋና ኮሚቴ ፈቃድ አይጠይቅም። በዋና ጉባዔያችንም ሆነ በዋና ኮሚቴያችን የሚጠቀመውም ለእርሱ በታዘዙት መጠን ይሆናል። ቃሉም “በምድርም ላይ የሚኖሩ ሁሉ እንደ ምናምን ይቆጠራሉ በሰማይም ሠራዊት በምድርም ላይ በሚኖሩ መካከል እንደ ፈቃዱ ያደርጋል እጁንም የሚከለክላት ወይም ምን ታደርጋለህ? የሚለው የለም።” (ዳን.4:35)

በሞት ሂደት ላይ ያለች ቤተ ክርስቲያን ምልክቶች

- ከብዙ አባላት ጥቂት ደቀመዝሙር እንኳ የላትም፡፡

- የቤተ እምነት መዋቅራዊ ሰንሰለት ከቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ጉልበትና ድምፅ በላይ ይፈራል፤ ይከበራል፤ ይደመጣል፤ ዕውቅና ይሰጠዋል። ከዚህም የተነሣ በቤተ እምነት “የሥልጣን ዘፋን” ላይ የተቀመጡ ቤተ ክርስቲያንን የሚያዙበት አንደበት እንጂ ቤተ ክርስቲያንን የሚሰሙበት ጆሮ የላቸውም። አንዳንዶች ቤተ ክርስቲያንን ለማግዝ የተቀመረውን ቤተ እምነትን እንደ ቤተ ክርስቲያን በመቁጠር በድፍረት ሲናገሩም ይደመጣሉ። ከዚህም የተነሣ ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን ከማስራጭት ይልቅ የቤተ እምነትን የገንዘብ ቀዳዳ ለመድፈን ብቻ የምትኖር አድርገው በመቁጠር ቤተ ክርስቲያንን በማስተማርና በመምከር፣ በመጠበቅ፣ ፍቅርን በማሳየትና ግልጽ ራዕይን በማቀበል ያልነበሩ መሪ ተብዬዎች በገንዘቧ ላይ ለማዘዝ ግን ሁሉ ብርቱ ይሆናሉ። በዚህ መንፈስ የተያዙ አብያተ ክርስቲያናት በሞት ጉዳና ላይ የወጡ ናቸው።
- ትኩረቷ በሰው ላይ ሳይሆን በአሠራር ላይ ነው።
- ከአገልጋይ ይልቅ ለአገልግሎት ውድ ዋጋ ትሰጣለች።
- አንድ አባል ሲቀነስ በጣም ስታዝን ላልዳነው ዓለም ግድየለሽ ናት።
- ከራሷ በላይ የምትሰማው አካል የላትም።
- ለማይለወጠው የወንጌል መልዕክት የተለያዩ የአሠራር አማራጮች መጠቀም አይሆንላትም።
- ከራሷ ጋር ተወዳድራ አንደኛ የወጣች ናት።
- የሚመጡትን እጅ ዘርግታ ለመቀበል እንጂ ወደ ሌሎች ለመሄድ የተዘጋጀ እግር የላትም።
- አዲስ ራዕይ፣ አዲስ አካሄዶችና አሠራሮች በፍጹም አይታሰቡም።
- ከክርስቶስ ጸጋ ይልቅ በአስተምሮአዊ /Doctrine/ ትክክለኛነት ያለ ቅጥ ትመካለች።
- አገልጋዩቿም ከጸጋ ይልቅ በልምድና በትምህርታቸው ይበልጥ ይደገፋሉ።
- የራሷ ፕሮግራሞች አይቃወሙ እንጂ በዙሪያዋ ስላለው ዓለም ደንታ ቢስ ናት።
- ያለመለወጧን እንደ ትልቅ ስኬት የመቁጠር ባሕሪ ይታይባታል።
- ወርቃማ የአገልግሎት፣ የተጋድለውና የድል ዘመንዋ ያለፈ አድርጋ ስለምትቆጥር ከፊት ለፊቷ ያለውን ትልቅ ዕድልና ትግል አይታ ለማሳየት አቅም የላትም።
- የተሻለ አገልግሎት ለማቅረብ ምንም ጥረት አታደርግም።

- በልዩ ልዩ የአገልግሎት ጸጋ የተቀቡ አገልጋዮች ቢኖሯትም በእነርሱ ጸጋ ለመጠቀም ፈቃደኛ ስለማትሆን ሌሎች ይጠቀማሉ።
- ብዙ የተማሩ ሰዎችና አገልጋዮች ቢኖሯትም የታወቀውንና የዱሮውን ብቻ ለማድረግ ስለሚገደዱ ብዙዎች ጥለዋት ሲሄዱ የቀሩትም ከራሳቸው ጋር እየተጣሉ ያገለግላሉ። መመሪያዋ መጽሐፍ ቅዱስ ሳይሆን ወግና ትውፊት ነው።
- ሁልጊዜ ሌሎች አብያተ ክርስቲያናት እንደ አስተማሪ እና እንደ ቀዳሚ እንጂ በተግባርና በፍሬ ከቀደሟት እንኳ የሚማር ልብና መንፈስ የላትም።
- የሁሉንም ዕድገትና መንፈሳዊነት በቃሉና በመንፈሱ ሳይሆን በግላዊ፣ በአጥቢያዊና በቤተ እምነታዊ ሚዛን ትመዝናለች ለራሷ ግን በማንም እንደማትመዘን ታስባለች። ኃጢአትንና ክፋትን የማስታመም እንጂ የመቃወም አቅም የላትም።

የቤተ ክርስቲያን ክልደት እስከ ሞት 8 ደረጃዎች

ቤተ ክርስቲያን ትወለዳለች፣ አንዳንዴም ሳታድግ ወይም አድጋም ቢሆን መሞቷ አይቀሬ ነው። በዓለማችን በክርስትና በቀደሙ አገሮች ያሉ አብያተ ክርስቲያናት አብዛኛዎቹ የታመሙና የሞቱ ናቸው። የክርስቶስ ወንጌል በገሃድ የማይሰበክባት፣ በረዥም ዕድሜ ቆይታዋ ወልዳ ያሳደገቻቸውን ቱባ ትውፊትና ወንጌል የሸሸ ባሕሷን እንደ ወንጌል የምትሰብክ ቤተ ክርስቲያን ገና የምትሞት ሳትሆን ከሞተች ስንበታለች። የቤተ ክርስቲያን የሕያውነት ምልክት ሕያው የሆነ የመንፈሱና የቃሉ በሙላት በውስጧ መኖርና መሥራት እንጂ የሰዎች ቁጥር ብዛት፣ የገንዘብ እቅም፣ የድርጅታዊ ጡንቻ መፈርጠምና የዕድሜ ርዝማኔ እንዳልሆነ መታወቅ አለበት። ወንጌል ለቤተ ክርስቲያን ከተሰጧት ሥራዎች አንዱ ሳይሆን ሁሉንም የሚጠቀልል ብቸኛና ታላቅ ሥራዋ ነው። ቤተ ክርስቲያን ወንጌልን ከጣለች ሞትን መርጣለች ማለት ነው። ወንጌል የሌላት ቤተ ክርስቲያን ምንም የላትም። ቤተ ክርስቲያን ክልደት እስከ ሞት የምታልፍበትን ደረጃዎች ለብዙ ዓመታት በዚህ መስክ ጥናት ያካሄዱ፣ በብሔራዊ ደረጃ የአሜሪካ ቤተ ክርስቲያን አማካሪነት ቦታ ከተሰጣቸው አሥር ከማይሞሉ ምሁራንና አገልጋዮች መካከል ቦብ ጊሊያም ያጠነትን ጥናት እንመለከታለን።

ተከታዩ አሳብ የተወሰደው (Bob Gilliam, T-Net International course 8, 2013 p. 145) በቢ ጊሊያም የቤተ ክርስቲያንን ክልደት እስከ ሞት ያለውን ዑደት በ8 ደረጃ ከፋፍለው እንደሚከተለው አቅርበዋል፡-

1. የቤተ ክርስቲያን ልደት ደረጃ- አዲስ ቤተ ክርስቲያን መተከል፤ ታላቅ ደስታ፤ የልብ መቀበልና አብረው ያሉት የቤተ ክርስቲያኒቷን ዓላማ አውቀው በትጋት አብረው ይሠራሉ። ቤተ ክርስቲያኒቷ በዚህ ደረጃ ለሁሉ በትክክል የታወቀ ግብና ስቲራቲቺ

ሳታስታውቅ ትችላለች። ድርጅታዊ መዋቅሩም በግልጽ ስላልሆነ ብዙ ነገሮች መጋቢውን ይመለከታሉ።

10. እንደ ገና የመወለድ ደረጃ፡- በዚህ ደረጃ ቤተ ክርስቲያኒቷ ወደ መጠንክር መጥታለች፤ በአባላቷ ዓላማዋ ይታወቃል። ሁልጊዜ ከፊት ለፊቷ ያለ ዓላማዋን ለማሳካት ለለውጥ ሁሉ ዝግጁ ናት። ቤተ ክርስቲያኒቷ በዚህ ደረጃ ከዓላማዋ ጋር ተደጋጋፊ ግብ ማዘጋጀት ልክብዳት ይችላል።

2. ጨቅላነት ደረጃ፡- ይች ቤተ ክርስቲያን ከተመሠረተች ጥቂት ዓመታት አስቆጥራለች፤ ግልጽ የእሱድ አምልኮ ጀምራለች፤ የሰለጠነ በቂ አገልጋዮች የላትም፤ በቂ የገንዘብ አቅም ስለ ሌላት ብዙ ሠራተኞች መቅጠር አትችልም፤ ያሉት አገልጋዮቿ በአገልግሎት ላይ ብቻ ያተኩራሉ። በዚህ ደረጃ ብዙ ውሳኔዎች በአንድ ሰው ወይም በጣም በጥቂት ሰዎች ይሰጣል። በዚህ ጊዜ ቤተ ክርስቲያኒቷ የሚያስፈልጋትን ለማሟላት ትታገላለች። በአባላትና በገንዘብ አቅም ማደግ ቀዳሚ ዓላማዋ ነው።

2 ሀ. እንደ ገና የመመሥረት ደረጃ፡- ይህች ቤተ ክርስቲያን እንደገና በመወለድ ሂደት ውስጥ ያለፈች ስትሆን አዲሱን ዓላማ የሚያስፈጽም አዲስ ግቦችና አካሄዶች ይቀረጻሉ። አዲሱ ዓላማና ግብ የሚሸከም የድርጅታዊ መዋቅር በዚህ ጊዜ ሙሉ በሙሉ አላለቀም። አዲሱ መዋቅር በብዙኃን አባላት ዘንድ በጉጉት የሚጠበቅ ቀጣይ እርምጃ ይሆናል።

3. የልጅነት ደረጃ፡- ቤተ ክርስቲያን በዚህ ደረጃ ብርቱ የማደግ ፍላጎት አላት። ከፍተኛ የቁጥርና የገንዘብ ዕድገት አላት፤ ግልጽ ዕቅድና ግብ አላት። ነገር ግን ግልጽ ድርጅታዊ መዋቅር፤ የፖሊሲና የአካሄድ ችግር ይታይባታል።

4. የወጣትነት ደረጃ፡- ቤተ ክርስቲያን በዚህ ደረጃ ትኩረቷ በወንጌል ማዳረስና በዕድገት ላይ ሲሆን ብዛትን ከጥራት ጋር የማጣጣም ተግዳሮት ይታይባታል። የሰለጠነ መሪዎች በበቂ ሁኔታ ያለመኖር፤ የፖሊሲ፤ ግልጽ የአገልግሎት መዋቅርና የአካሄድ ችግር ለቤተ ክርስቲያን ቀጣይ ዕድገት አደገኛ እንቅፋት የሚሆንበት ጊዜ ነው። ይህም በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ውጥረት እንዲባባስ ያደርጋል።

5. የሙሉነት ደረጃ፡- ይህች ቤተ ክርስቲያን ከላይ ባሉት ሂደቶች ሁሉ ውስጥ አልፋ የመጣች ናት፤ በመሪዎቿና በብዙ አባላቶቿ ልቦና ተቀርጾ የተቀመጠ ግልጽ ዓላማ፤ ግብ፤ ድርጅታዊና የአገልግሎት መዋቅር፤ ፖሊሲና የሰለጠነ አገልጋዮች አሏት። ቤተ

ክርስቲያኒቷ በዓመት 5% ታድጋለች፤ በዚህ ደረጃ እድገቷን መገመት ይቻላል። የአገልግሎት ብዛትና ጥራቷ የተጠበቀ ነው።

6. ዕድገት ጫፍ የነካ ደረጃ፡- በዚህ ደረጃ ያለችው ቤተ ክርስቲያን ከላይ በተመለከተው ደረጃዎች ውስጥ አልፋ የመጣች ናት። ይህች ቤተ ክርስቲያን ግልጽ ዓላማ በብጥራትም ብዙኃኑ ለተፈጻሚነቱም በመሰጠት አይሠሩበትም። ቤተ ክርስቲያኒቷ ግብ ብጥራትም የተረሰና ያረጁ ዓላማዎች ተጣብቀዋታል። ቤተ ክርስቲያኒቷ ብዙ መዋቅሮችና የአገልግሎት ቡዳኖች አሏት። ሰዎች ምንና እንዴት መሥራት እንዳለባቸው ያውቃሉ (ፀሎት፤ አምልኮ፤ ስብሰባ፤ አሥራት...) ነገር ግን ለምን እንደሚሠሩ አያውቁም። የአገልግሎት ፍሬያማነት በከፍተኛ ሁኔታ የወረደ ይሆናል። ቤቱ በአባላት ሙሉ ቢሆንም የአብዛኛው ሕዝብ ልብ የሸፈነ ነው። ከዱሮ ጋር ሲመዘን ሁሉ ነገር እያሽቆለቆለ ይሄዳል። አዳዲስ ነፍሳት እንደዱሮ አይመጡም ለወንጌል አገልግሎት የነበረው እሳት እየከሰመ ነው። ቤተ ክርስቲያኒቷ በሁሉም መዝቀጥ ስትጀምር በተሳካ ሁኔታ ያገለግላል። የነበሩ አንዳንድ መሪዎች ሁኔታው ፍርሃት ውስጥ ስለሚያስገባቸው ትተው መሄድ ይጀምራሉ። ይህች ቤተ ክርስቲያን ካልታደሰች መሞቷ አይቀሬ ነው።

7. ተቋማዊ ደረጃ፡- በመጨረሻው ዕድገት ጫፍ በነካው ደረጃ ከመጠን በላይ የቆየችውና በብዙ ያረጀ ነገር የተሞላች ቤተ ክርስቲያን ከእንግዲህ ለአዲስ አማኝና ትውልድ ተዛማጅ መልዕክት የለሽ ተቋም ብቻ ትሆናለች። ተቋማዊ ነገሯ የጎላ ቤተ ክርስቲያን ለውጥን እንደ ጦር ትፈራለች። ብዙዎቹ ወደ ተቋማዊ ደረጃ የደረሰች ቤተ ክርስቲያን የሚመጡት ጓደኞቿቸው በዚያ ስላሉና የማይደኑ መንፈሳዊ ሥርዓቱን ስለለመዱት ብቻ ነው። አንዲት ቤተ ክርስቲያን ተቋማዊ ደረጃ ላይ ስትሆን የእግዚአብሔርን ቃል መሠረት ያደረገ ሕይወት ተኮር አገልግሎት ተዳፍኖ ቤተ እምነታዊ ሥርዓትና ትውፊት እንደ ወንጌል ይሰበክባታል። አንድ ትክክል ያልሆነ ነገር እየተካሄደ እንዳለ አባላት በልባቸው ያውቃሉ፤ አንዳንዶችም በገሃድ ይነጋገራሉ። መፍትሔ ለማምጣት እንደማይችሉ ያስባሉ። ለዚህ ሁሉ ቀውስና ግራ መጋባት መሪዎችን ዋና ምክንያቶችና ተጠያቂ ያደርጋሉ። አባላት በዚህች ቤተ ክርስቲያን አንድ ነገር መለወጥ እንዳለበት ከልብ ያምናሉ። ሁኔታው ካልተለወጠ የዚህች ቤተ ክርስቲያን ቀጣይ ዕጣ ፈንታ ሞት ነው።

8. የመበተን ደረጃ፡- ቤተ ክርስቲያን ባለፉት ደረጃዎች መታደስ ስላልቻለች ሙሉ በሙሉ ታች ትወርዳለች። ምንም እንኳ ተስፋ ሳይቆርጡ ይመጡ የነበሩ አባላት እንደ ቤተሰብ ብተያዩም ቤተ ክርስቲያን የአዳዲሶችን ፍላጎት ማሟላት የማትችል ትሆናለች። በዚህ ደረጃ ብዙዎች በቤተ ክርስቲያናቸው ሁኔታ ተስፋ በመቀረጥ ትተዋት ይሄዳሉ። አሥራት ይወርዳል፤ የአባላት ቁጥር ይወርዳል፤ ባጀት በከፍተኛ መጠን ይወርዳል፤ የአገልጋዮች ቁጥር ይወርዳል፤

አቅም ያላቸው ሠራተኞች አይቀጠሩም ከተቀጠሩም አይቆዩም። በቀሩት ጥቂት አባላት ቤተ ክርስቲያናቸው ከአነርሱ ጋር እንደምትሞት ማሰብ ይጀምራሉ፤ ደግሞም ይናገራሉ።

አንዳንዶች ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔር የት ሄደ ነው የምትሞተው? ብለው ይጠይቃሉ። ሌሎች ደግሞ ቤተ ክርስቲያን እንደምትሞት መናገር የእግዚአብሔርን ሉዓላዊነት እንደ መካድና መጠራጠር ልቆጥሩም ይችላሉ። እግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን ለዘላለም ሕያውና አሸናፊ ትሆን ዘንድ ቃሉንና መንፈሱን የሰጣት ሲሆን በድርጅታዊ መዋቅር፣ በዕድሜዋ ብዛት፣ በሥርዓትና ወገን፣ በገንዘብ አቅሚና በአባላት ብዛት ታምና ቃሉን ከጣለችና ጌታን በክፉ ሥራዋ ከገፋች ሞቷ አይቀሬ መሆኑን ለማመልከት ነው። ቤተ ክርስቲያን የምትሞተው የሞትን መንገድ ስለ መረጠች እንጂ ጌታ እንድትሞት ስለሚፈልግ አይደለም።

የቤተ ክርስቲያን ሞት?

አሥራ አንድ የሞቱ የእግር ኳስ ተጫዋቾች ቡድን መመሥረት እንደማይችሉ ሁሉ አንድ መቶ በጥሩ ሁኔታ የተደራጁ ሃይማኖተኞች ቤተ ክርስቲያን መሆን አይችሉም ምክንያቱም የሁልጊዜ ቀዳሚው ጥያቄ ሕይወት ነውና። አድን ዊልሰን ቱዘር

ቤተ ክርስቲያን ሕያው አካል “Organism” እንጂ ሙት፣ ድርጅት “organization” አይደለችም። ሕያው ሆኖ በዚህ ምድር ላይ ያለ አካል ሁሉ በእግዚአብሔር የተወሰነ የሕይወት “life cycle” ዑደት ልደት፣ ዕድገት፣ መውረድ፣ እርጅናና ሞት ምርጫ ሳይሆን የተፈጥሮ ግደታ ነው። ይህ ዑደት ቤተ ክርስቲያንንም ይመለከታል። ቤተ ክርስቲያን ትሞታለች ሲባል ለብዙዎቻችን እንደ ስህተት ትምህርት ሳይቆጠር አይቀርም። የቤተ ክርስቲያንን አንድ ቀን መሞት ስለማንቀበል ጠንካራ ድርጅታዊ መዋቅሮችን ቀርጾንላት እስከ ለዘላለም ለማኖር ብንታገልም ዕድሜዋን ብናስረዝም እንጂ አንድ ቀን እንደምትሞት አንዳንዶቻችን በፍጹም ሳንቀበል እናልፋለን። የሚገርመው ለሕይወቷ የሰሠራንላት ድርጅታዊ አሠራር በጊዜ ብዛት አርጅቶ በሚቀጥለው ትውልድ ለአዲሱ አሠራር ጠላት ሆኖ በመዋጋት ለቤተ ክርስቲያን ሞት ሰበብ መሆኑ ነው። የሕይወት ቀጣይነት የሚወሰነው ባለመሞት ሳይሆን መታዘን መታዘን ነው። ቤተ ክርስቲያንም መኖር የምትቀጥለው ባለመሞት ሳይሆን ሌሎች ቤተ ክርስቲያናትን በመውለድ ብቻ ነው። አንድ ጥናት እንደሚያመለክተው ቤተ ክርስቲያን ባረጀች መጠን የጠፋትን ለመድረስ ያላት ውስጣዊ ተነሣሽነትና አቅሚ እየደከመና እየከሰመ እንደሚመጣ ያመለክታል። “የሰባች ድመት ለይጥ ማደን አትችልም” እንደሚባለው በብዙ እንዳደገችና ሁሉ እንዳላት የምታስብ ቤተ ክርስቲያን የጠፋትን ለመፈለግ ተነሣሽነት የላትም።

ሌላው የቤተ ክርስቲያን ሕያውነት የሚለካው የቤተ እምነት ቢሮዎች በሠራተኞች መጨናነቅ፣ የልማታዊ ሥራዎቿ መንፈሳዊውን መሸፈን፣ በመንግሥት ልዩ ስፍራና ዕውቅና ማግኘቷ፣ የአባላትና የአገልጋዮቿ ብዛት ሳይሆን ሕያውና እንደ ቃሉ የሆነ ፍሬ ማፍራት ስትችል ብቻ ነው። “ሥራህን አውቃለሁ ሕያው እንደ መሆንህ ስም አለህ ሞተህማል።” (ራእ. 3:2) የተባለችው በሰርዴስ ለነበረችው ቤተ ክርስቲያን ሳትጠፋ እየተንቀሳቀሰችና አገልግሎት እየሰጠች ባለችበት ወቅት ጌታ እንደሞተች መርዶ ሲያረዳት እንመለከታለን። የቤተ ክርስቲያን ሞት በሁለት መልክ ይገለጻል። የመጀመሪያው ሞት ከዓለም ገጽ ላይ ሙሉ በሙሉ በመጥፋት። ትናንትና ጠንካራና ብርቱም የነበሩ፣ ታሪክ ትልቅ ቦታ የሰጣቸውና በዘመናቸው ተጽዕኖ ፈጣሪዎች የነበሩ፣ ብዙ ሥራ እግዚአብሔር የሠራባቸው ዛሬ ሙሉ በሙሉ ከዓለም ላይ መታሰቢያቸው የተወገደ ቤተ ክርስቲያናት ብዙ ናቸው። ምሳሌ፡- ሰባቱ የኤስያ አብያተ ክርስቲያናት፣ የኢየሩሳሌም፣ የአንጾኪያና በሰሜን አፍሪካ የነበሩ ጠንካራ አብያተ ክርስቲያናት። ሁሉም ዛሬ የሉም። ሁለተኛው የቤተ ክርስቲያን ሞት የሚገለጸው፣ ትልልቅ ሕንፃ እየገነባችና እየሰገነባች፣ ሰው በሰው ሆኖ፣ ድርጅታዊ መዋቅሯ እጅግ የተጠናከረ፣ እንደ ብሔራዊ ባንክ የገንዘብ ክምችት ያላት፣ በአገልጋዮቿ የታወቀች፣ የረዥም ዕድሜና የብዙ ዘመን ታሪክ ባለቤት ሆና የቃሉንና የመንፈሱን መርህ ከጣለች ስም ያላት ሙት እንደሆነች ቃሉ ይናገራል።

የሰርዴስ ቤተ ክርስቲያንና በዘመናችን ወንጌል ሳይሆን የአገር በቀል ትውፊትና የሰዋዊ ሥርዓት መስበኪያ ብቻ ሆነው የቀሩ አብያተ ክርስቲያናት ለዚህ ታላቅ ምሳሌዎች ናቸው። የሰርዴስ ቤተ ክርስቲያን የነበረችበት ከተማ በጥንቱ ዓለም የኤስያ የውብት ተምሳሌት፣ የወታደሮች ማለልጠኛ ማዕከል፣ አምስት ታላላቅ መንገዶች የሚያቋርጡበት የዓለም የቱርዝም ማዕከል፣ ከዓለም የንግድ ማዕከላት አንዷ፣ በዓለም ሁሉ ተፈላጊ የነበረ የሰፍ ልብስ ፋብሪካ የነበረበት ትልቅና ዘመናዊ ከተማም እንደነበረች ታሪክ ያወሳል። በዚህ ሁሉ ሀብትና ዕድል የተከበበችው የሰርዴስ ቤተ ክርስቲያን ሙት እንደነበረች ጌታ ይናገራል። በጣም የሚገርመው ከሰባቱ አብያተ ክርስቲያናት በሰርዴስ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን እንደሌሎቹ ምን ዓይነት ኃጢአትም ሆነ ስደት እንዳለባት ጌታ ምንም አልተናገረም። በውጫዊ ሚዛን ስትሰካ ሀብታም፣ በጽጥታ የምትኖር፣ የተደላደለችና በብዙ መንፈሳዊ መርሐግብሮች የተጨናነቀች ነበረች። የቤቱ ራስ የሆነው የናዝሬቱ ኢየሱስ ሲመረምራት ግን ሙት ሆና ተገኘች። ከዚህ የምንረዳው የአንዲት ቤተ ክርስቲያን እንቅስቃሴ፣ የፕሮግራም፣ የሀብትና የአባላት ብዛት የሕያውነቷ ማስረጃና ምልክት ሊሆኑላት አይችሉም። ቤተ ክርስቲያን ለትሞት የሚያውቀው ጌታና ጥቂት የጌታ ልብ ያላቸው ሰዎች ብቻ ሲሆኑ ብዙዎች ውጫዊ እንቅስቃሴን እንደ ሕያውነት በመቁጠር ይሳሉታሉ። የቃሉ ተናጋሪ የቤተ ክርስቲያን መሥራች የሆነ ራሱ ጌታ ሲሆን ቤተ ክርስቲያን ፈጽሞ የማትሞት ቢሆን ኖሮ ይህን ቃል ባልተናገረ ነበር። ሌላው እነዚያ በታናሹ እስያ ያሉና በራእይ 2-3 ምዕራፎች የነበሩ አብያተ ክርስቲያናትን ቤተ ክርስቲያን የማትሞት ብትሆን ኖሮ በዚህ ዘመን ባገኘናቸው ነበር።

አቅም ያላቸው ሠራተኞች አይቀጠሩም ከተቀጠሩም አይቆዩም። በቀሩት ጥቂት አባላት ቤተ ክርስቲያናቸው ከእነርሱ ጋር እንደምትሞት ማሰብ ይጀምራሉ፤ ደግሞም ይናገራሉ።

አንዳንዶች ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔር የት ሄዶ ነው የምትሞተው? ብለው ይጠይቃሉ። ሌሎች ደግሞ ቤተ ክርስቲያን እንደምትሞት መናገር የእግዚአብሔርን ሉዓላዊነት እንደ መካድና መጠራጠር ልቆጥሩም ይችላሉ። እግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን ለዘላለም ሕያውና አሸናፊ ትሆን ዘንድ ቃሉንና መንፈሱን የሰጣት ሲሆን በድርጅታዊ መዋቅር፣ በዕድሜዋ ብዛት፣ በሥርዓትና ወጋ፣ በገንዘብ አቅሟና በአባላት ብዛት ታምና ቃሉን ከጣለችና ጌታን በክፉ ሥራዋ ከገፋች ሞቷ አይቀሬ መሆኑን ለማመልከት ነው። ቤተ ክርስቲያን የምትሞተው የሞትን መንገድ ስለ መረጠች እንጂ ጌታ እንድትሞት ስለሚፈልግ አይደለም።

የቤተ ክርስቲያን ሞት?

አሥራ አንድ የሞቱ የእግር ኳስ ተጫዋቾች በድን መመሥረት እንደማይችሉ ሁሉ አንድ መቶ በጥሩ ሁኔታ የተደራጁ ሃይማኖተኞች ቤተ ክርስቲያን መሆን አይችሉም ምክንያቱም የሁልጊዜ ቀዳሚው ጥያቄ ሕይወት ነውና። አድን ዊልሰን ቱዙር

ቤተ ክርስቲያን ሕያው አካል “Organism” እንጂ ሙት ድርጅት “organization” አይደለችም። ሕያው ሆኖ በዚህ ምድር ላይ ያለ አካል ሁሉ በእግዚአብሔር የተወሰነ የሕይወት “life cycle” ዑደት ልደት፣ ዕድገት፣ መውረድ፣ እርጅናና ሞት ምርጫ ሳይሆን የተፈጥሮ ግደታ ነው። ይህ ዑደት ቤተ ክርስቲያንንም ይመለከታል። ቤተ ክርስቲያን ትሞታለች ሲባል ለብዙዎቻችን እንደ ስህተት ትምህርት ሳይቆጠር አይቀርም። የቤተ ክርስቲያንን አንድ ቀን መሞት ስለማንቀበል ጠንካራ ድርጅታዊ መዋቅሮችን ቀርጾንላት እስከ ለዘላለም ለማኖር ብንታገልም ዕድሜዋን ብናስረዝም እንጂ አንድ ቀን እንደምትሞት አንዳንዶቻችን በፍጹም ሳንቀበል እናልፋለን። የሚገርመው ለሕይወቷ የሰሠራንላት ድርጅታዊ አሠራር በጊዜ ብዛት አርጅቶ በሚቀጥለው ትውልድ ለአዲሱ አሠራር ጠላት ሆኖ በመዋጋት ለቤተ ክርስቲያን ሞት ሰበብ መሆኑ ነው። የሕይወት ቀጣይነት የሚወሰነው ባለመሞት ሳይሆን መሳዩን ወልዶ በመተካት እንደሆነ አንዝንጋ። ቤተ ክርስቲያንም መኖር የምትቀጥለው ባለመሞት ሳይሆን ሌሎች ቤተ ክርስቲያናትን በመውለድ ብቻ ነው። አንድ ጥናት እንደሚያመለክተው ቤተ ክርስቲያን ባረጀች መጠን የጠፋትን ለመድረስ ያላት ውስጣዊ ተነሣሽነትና አቅሟ እየደከመና እየከሰመ እንደሚመጣ ያመለክታል። “የሰባች ድመት አይጥ ማደን አትችልም” እንደሚባለው በብዙ እንዳደገችና ሁሉ እንዳላት የምታስብ ቤተ ክርስቲያን የጠፋትን ለመፈለግ ተነሣሽነት የላትም።

ዛሬ በአሜሪካ ብቻ በየቀኑ ከ10 በላይ ቤተ ክርስቲያናት ሞተው በራቸውን እንደሚዘጉ ጥናቶች ያመለክታሉ። ከእነዚህ ውስጥ አንዳንዶች በሆነ ጊዜ በትልቅነታቸው በብዙኃን ዘንድ የታወቁ እንደነበር ይነገራል። እ.ኤ.አ በ1960ዎቹ ከጥቂቶቹ በስተቀር የአሜሪካ ታዋቂ ቤተ እምነቶች በከፍተኛ ሁኔታ የአባላቸው ቁጥር እጅግ ቀንሶ ነበር። ለምን የብዙዎቹ ቁጥር ቀንሶ በጣም ጥቂቶቹ ብቻ አደጉ? ለሚለው ጥያቄ ብዙ ጥናቶች ተደርገዋል።

ከአጥኚዎቹ መካከል ዲን ኬሊይ የተባሉ ምሁር "Why Conservative Church Are Growing" በሚል መጽሐፋቸው ጥናታቸውን ይፋ አድርገዋል። ኬሊይ የጥቂቶቹ አብያተ ክርስቲያናት የማደግ ምስጢር በአንድ ቃል ሲገለጽ "ጥብቅነት" ብሎ በመግለጽ ሀሳቡን ሲያስረዳ "ማንኛውንም ሰው የቤተ ክርስቲያናትን አባል ብቻ ሆናችሁ እንደ ፈለጋችሁ መኖር ትችላላችሁ" ብለው ሰድ ወይም የተለቀቀ መንገድ የተከተሉ አብያተ ክርስቲያናት ሁሉም ወደ ታች አሸቆልቁለዋል። "ለእምነታችሁ መጽሐፍ ቅዱሳዊ መመሪያዎችን መከተል የግድ ነው፤ ቃሉን እንሰብካለን፤ የቤተ ክርስቲያናትን አባል ለመሆን ከፈለጋችሁ የግድ ማድረግ የሌለባችሁና ያለባችሁ ነገሮች አሉ" ብለው እውነትን አጥብቀው የሚከተሉና የሚያስተምሩ በከፍተኛ ዕድገት ላይ እንደሚገኙ ጥናቶች ያመለክታሉ። የምዕራባዊያን ቤተ ክርስቲያን ለዓለም በወንጌል መባረክ ምክንያት እንዳልሆነች ሁሉ በዓይናችን ፊት እየሞተች እንደሆነ እነርሱም እየተናገሩ ነው፤ እኛም እያየን ነው። የምድራችንም ቤተ ክርስቲያን ሕያው ብትመስልም መታመሟን የሚክድ ያለ አይመስለኝም። ዋናው ቤተ ክርስቲያን ትሞታለች አትሞትም ብለን ልዩ ክርክር ውስጥ መግባት ሳይሆን በራሳችን ዘመን እንደ ዳዊት የእግዚአብሔርን ሀሳብ አገልግሎ ማለፍ ትልቅ ነገር እንደሆነ አንዝንጋ። የትንሣኤው ንጉሥ ኢየሱስ የቤተ ክርስቲያን ራስ ነው።

የቤተ ክርስቲያን ትንሣኤ

በዚህ 21ኛው መቶ ክፍለ ዘመን የታወቁ፤ ባሕላዊና በምዕራቡ ዓለም ዋና መስመረኞች "Mainline" ይባሉ የነበሩ ቤተ እምነቶች በከፍተኛ ፍጥነት ወደ ቁልቁል የወረዱ፤ የተረሱና ከመስመሩ የወጡ "Sideline" መባል እንደተጀመረ መረጃዎች ያመለክታሉ።¹⁷⁵ የዶክተር ሪቻርድ ጥናት በአሜሪካ 50% ሰዎች ክርስቲያን እንደሆኑ እንጂ ከየትኛውም ቤተ ክርስቲያን ጋር ግንኙነት እንደሌላቸው፤ እ.ኤ.አ ከ1990-2000 ባለት አሥር አመታት ደግሞ /5,000,000 /አምስት ሚሊዮን/ ከፕሮተስታንት አጠቃላይ አባላት እንደተቀነሱና አሜሪካ ከቻይናና ህንድ ቀጥላ ሦስተኛዋ ብዙ ሰዎች

ክርስቲያን እንደሆኑ በግልጽ የማይናገሩባት አገር እንደሆነች ገልጸዋል።¹⁷⁶ ዋሽንግተን ታይምስ እ.ኤ.አ በፌበርዋሪ 12 2010 የአንዳንድ የአሜሪካ ቤተ እምነቶች የወደ ታች መውረድን ሲገልጽ፡-

የአሜሪካ ሰውዘርን ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን ትልቁ የወንጌላውያን አንዱ ቤተ እምነት 24% 16.2 ሚሊዮን አባላት፤ የአሜሪካ ፕረስቤተሪያን ቤተ 3.28 ማለት 2.9 ሚሊዮን አባላት፤ የአሜሪካ ባፕቲስት 2% ማለት 1.3 ሚሊዮን አባላት፤ ወንጌላዊት ሉተራን ቤተ ክርስቲያን 1.92% ማለት 4.7 ሚሊዮን አባላት እንዳጠ፡¹⁷⁷ ይፋ አድርጓል።

በጣም የሚገርመው ነገር ከነዚህ ወደ ታች እየወረዱ ከሚገኙ ቤተ እምነቶች ሥር ካሉ አንዳንድ ቤተ ክርስቲያናት ትንሣኤን ከማግኘታቸው አልፈው በአስደናቂ የለውጥ መንገድ ላይ እንደሆኑም ጥናቶች ያመለክታሉ። ጆርጅ ባርና የተባለ የታወቀ አሜሪካዊ አጥኚ በአሜሪካ 80% የታወቁ ብሔራዊ አብያተ ክርስቲያናት በከፍተኛ ሁኔታ እያሸቆለቁሉ እንዳሉ ገልጾ በእነዚህ በቆዩ አብያተ ክርስቲያናት አንዲትን ቤተ ክርስቲያን እንዴት እንደገና ማደስ ይቻላል? የሚለውንም ጥናት ሲያካሂድ ያገኘውን ውጤት እንዲህ ይገልጻል፡-

ለምት ከግማሽ በላይ መንገድ ከሄዱ በኋላ ልዩ መነቃቃትና መነሣት የሆነላቸው በጣም ጥቂት ቤተ ክርስቲያናትን ምስጢር ሳጤን ያገኙት የአዲስ መጋቢ ቤተ ክርስቲያንቷን ለመምራት በአዲስ የአገልግሎት ራእይ መነሣትና ከባድ ዋጋዎችን ለመከፈል ፈቃደኝነት ላይ የተመሠረተ ሲሆን አዲሱ መጋቢ በየሃምንቱ በዚህ የለውጥ ሽግግር ወቅት ቢያንስ 80 ሰዓት ተግተው ይሠራሉ።¹⁷⁸ ይላሉ።

ይህ ጥናት እንደሚያመለክተው የቆዩትና ድካም ውስጥ ያለች ቤተ ክርስቲያን ከድካሟ አገግማ በመነሣት እንደገና ትልልቅ ሥራዎችን መሥራት መቻልዋን ያመለክታል። ብዙ አብያተ ክርስቲያናት እንዳይነሡ ከመሬት ጋር ያጣበቃቸው ምስጢር ውድቀታቸውን አምነው እጃቸውን ለጌታ ከመስጠትና ራእይን እንግበው ከመነሣት ፈንታ ወድቀው አልወደቅንም ማለታቸው ነው። ወድቆ እያለ ውድቀቱን የማያምን ሰው ለመነሣት ዕድል የለውም። ቤተ ክርስቲያንም እንዲሁ። ትውልዱ ልዩና ዋና ትኩረት የሚሰጠው ለሰው ሳይሆን በውስጡ ያለውን ረሃብ በትክክል ተረድቶ መመገብ የሚችልና ተጽዕኖ የሚፈጥርባቸውን ማግኘቱ ላይ ነው። ይህን እውነት ተገንዝበው ባለፈው ላይ ቆመው ዛሬን በመረዳት ለነገ ትውልድን በቃሉ የሚያስታጥቁ፤ ልዩ የተሐድሶ ራእይ ያነገቡ የቁርጥ ቀን የወንጌል አርበኞች በምድራችን ባሉት በወንጌላውያን ብቻ ሳይሆን በአርቶዶክስና በካቶሊክ አብያተ ክርስቲያናት ጭምር በኃይል ይነሣሉ። ይህ ዘመኑን የሚያውቁና የተሐድሶ ባለ ራእዮች በኢትዮጵያ የሚነሡበት ወሳኝ ታሪካዊ ወቅት ነው። እነርሱም "ተሐድሶ ወይም ሞት" ብለው በመነሣት በዚህች ምድር አዲስ የታሪክ ምዕራፍ በክርስቶስ ኢየሱስ ወንጌል ይከፍታሉ። በሚቀጥሉት ዘመናት የቤተ እምነት ሚና ምን ሊሆን ይገባል ለምለው ጥያቄ አንዳንድ መነሻ ሀሳቦችን ላቅርብ፡-

¹⁷⁶ Richard J. Krejcir' Statistics and Reasons for Church Decline, Francis A. Schaeffer Institute of Church Leadership Development (FASICLD),
¹⁷⁷ <http://www.washingtontimes.com/weblogs/belief-blog/2010/feb/12/latest-church-growth-stats-in/>

¹⁷⁸ Barna George, (1993), Turnaround Churches (Ventura, Calif.: Regal Books,

¹⁷⁵ George Gallup Jr. and D.Michael Lindsey (2000), Surveying the religious Landscape (Harrisburg, Penn: Morehouse Press,)

በብዙ ዕድሎችና በብዙ አደጋዎች ተከባሪ

በርካታ አስደናቂ ዕድሎችና አደጋዎችን፣ ፈርጆ ብዙ በሮችንና መሰናክሎችን ይዞ ወደ እኛ በመጣው በ21ኛው ክፍለ ዘመን ውስጥ የቤተ ክርስቲያን የነገ ሰጣ ፈንታ ምን ይሆን? በዕድሎቹ ተጠቅመን አደጋዎችን እንዴት እንቅረፋቸው ወይም እንግጠማቸው? በበሮቹ ተጠቅመን እንቅረፋቸውን እንዴት አልፈን እንሂድ? የሚሉ ጥያቄዎች ከቃሉ መልስ ሊያገኙ ይገባል። ይህን በስፋትና በጥልቀት በእግዚአብሔር ፊት በመሆን እርሱን ብቻ በማድመጥ መልስ ይዘን ካልተነሣን ሽንፈት ምርጫ ሳይሆን ግዴታ ሊሆንብን ነው። ቤተ ክርስቲያን በ20ኛው ክፍለ ዘመን ከነበረችበት በ21ኛው ክፍለ ዘመን በብዙ እንደምትለወጥ አስበው ያውቃሉ? መለወጥ ያለበትን አውቀን ከኳታ ጋር ለመለወጥ ከቆምን የለውጡ ተጠቃሚዎች ስንሆን መለወጥ ያለበትን ሳናውቅ እንዲሁ የለውጥ ሰባኪ መሆን ለውጡ በመጣም ስለማናውቀውና ስላልተዘጋጀን እንደ ደራሽ ውሃ ጠራርጎ ሊወስደን ይችላል። በብዙ አድጋና ተመንድጋ ለእኛም በተረፈችው የምዕራባዊቷ ቤተ ክርስቲያን ላይ እየደረሰ ያለውና እኛንም የከበበን ተግዳሮት ይህ እንደሆነ ዛሬ ላይ ቆመው ነገን ለሚያዩት ሁሉ ግልጽ ነው።

ታዲያ ምን እናድርግ?

- በእውነተኛ ልብና መንፈስ ወደ እግዚአብሔር እንመለስ። ቃሉና መንፈሱ መሠረታችን፣ ምሳሌዎችን፣ ክላሳችንና ጥላችን ይሁን።
- እግዚአብሔር በተለየ መንፈስ የተሐድሶ ባለ ራዕይዎችን በምድራችን ሲያስነሣ በፍርሃት ለምን አልመሰሉንም? ለምን ሀሳባችንን አላራመዱም? ለምን በልዩነት ተገለጡ? በማለት በቅናት እናሳድዳቸው። እንደ አይሁዶች የእግዚአብሔርን ሰዎች እየገደዱ እግዚአብሔር ሰዎችን እንዲያስነሣልን አንጠይቅ። እግዚአብሔር የሰጠንን ሰዎች በፍቅር፣ በእሽታ መንፈስና ልብ እናቅናቸው። በራሳችን ልክ ሳይሆን እግዚአብሔር እንዲገለጡበት ባዘጋጀላቸው የተሐድሶ አጀንዳ ልክ እንዲገለጡ ቀኝ እጃችንን እንስጣቸው።
- የቀደመውን የቃሉንና የመንፈሱን ምሪት እንከተል እንጂ በትምህርታችን፣ በልምዳችን፣ በሰማችን፣ በስውር አጃንዳዎቻችን፣ ባለን የቁጥር ብዛታችን ተቃላን እርሱን ለመቅደም አንታገል። እርሱ ይመራናል እንጂ በእኛ የእጅ ብልጫ አይመራም። እንድንከተለው እንጂ እርሱ እኛን ለመከተል እንዳልጠራን አንዘንጋ። ኢየሱስ ቀድሞ የሚመራ እንጂ ከኋላ የሚነዳ መሪ አይደለም። ኢየሱስ አካሉ የሆነችውን ቤተ ክርስቲያንን በቃሉና በመንፈሱ የሚያድስ ጌታ ነው።

- እየታመመች ያለችው የምድራችን ቤተ ክርስቲያን በመሞት ላይ ካለችው የምዕራብ ቤተ ክርስቲያን ለመማር ብትፈቅድ ከብዙ ጥፋትና መረን ከመሆን ማምለጥ ይሆንላታል። ስለዚህ የሚማር ልብና መንፈስ በጣም እንዲበዛልን እንፀልይ።
- በክርስቶስና በእውነተኛ ክርስቲያኖች ላይ ያነጣጠረውና ዓለምን እያጥለቀቀ ያለው “እውነቶች እንጂ እውነት የለም!” የሚል የአንጻራዊነትና ድህረ ዘመናዊነት መንፈስ ትውልዱን አንበርክኮ እንደ ምዕራብ ዓለም የቤተ ክርስቲያንን መሪ ሳይጨበጥ ስሜትና ፍላጎት ተኮር ስብከቶችን አቁመን በቃሉ እውነት ትውልዱን እናስታጥቅ። የሚፈልጉትን ብቻ ሳይሆን የሚያስፈልጋቸውንም እንገነባቸው። ዓለምን እንዲያበላ የተጠራውን ትውልድ ትበላለህ! እያልነው በምኞት እንጀራ እንግደለው። ምግብ ለሰው እንጂ ሰው ለምግብ አልተፈጠረም። ሰውን ከተፈጠረለት ዓላማ ውጭ ማመልከት የአጋንንት ትምህርት ነው። ዓለምን የማሻገር አቅም እያለው ትሻገራለህ! እያልነው ለመሻገር እየጠበቀ ሳይሻገር እንዳይሞት ለትውልዱ በጌታ ያለው ማንነቱንና ተልዕኮውን እንገነባቸው። ለዚህም የአስተምህሮ ተሐድሶ ያስፈልጋል።
- የምድራችን ቤተ ክርስቲያን በቃሉና በመንፈሱ ስትታደስ ወንጌልን ለኢትዮጵያ፣ ለአፍሪካና ለዓለም ለማድረስ ታላላቅ የሚሊዮናዊነት ራዕይ ይዛ ትገለጣለች። ከተሐድሶ በኋላ የሚደረጉ ኮንፍራንሶቻችን፣ ኮንሰርቶቻችን፣ ስብከቶችና ሰሚናሮቻችን ስሜቶቻችንን ለአፍታ የሚያነቃቁ ሳይሆኑ ለትልልቅ ራዕዮቻችን አቅም የሚጨምሩና ረጅም መንገድ የሚያስከዱን ሰማያዊ ማዕድ የምንበላበት እናድርግ።
- በምዕራቡ ዓለም ከ35 ዕድሜ በታች ያለው ትውልድ ሙሉ በሙሉ ቤተ ክርስቲያንን ለቆ እንደሄደ መረጃዎች ያመለክታሉ። የሳውዲያርቪን ባፕቲስት ቲኦሎጂካል ሰሚኔሪ ፕረዝዳንት ሪቨረንድ ሪ. አልበርት ሞላሪ ወጣቶች ቤተ ክርስቲያንን እየለቀቁ የመሄድን አደጋ በአጎስት 2009 እ.ኤ.አ. ሲናገሩ፦

ሁለት ሦስተኛ የቤተ እምነታችን ወጣቶች በወጣትነትና በሙሉ ሰውነት መካከል ባለው የዕድሜ ገደብ ውስጥ ቤተ ክርስቲያንን ለቀው ወደ ዓለም ይሄዳሉ። ይህን አደጋ መቀልበስ ካልቻልን ሰውዘርን ባፕቲስት ቤተ ክርስቲያን ለመሞት ብዙ ዓመታት አይቀሩላትም። በማለት የአሜሪካ ትልቅ ቤተ እምነት የገጠማቸውን ተግዳሮት ይፋ አድርገዋል።

በእኛ አገር እ.ኤ.አ. በ2005 ዓ.ም. የተደረገው አንድ ጥናት እንደሚያመለክተው ነገሩ የተገላበጠሽ ሆኖ በአገራችን በቤተ ክርስቲያን ካሉት ከ80% በላይ የሚሆኑት ዕድሜያቸው ከ35 ዓመት በታች እንደሆነ ያመለክታል። ይህ ትልቅ ሀብት ነው። የአገራችን ጠቅላይ ሚኒስትር ኃይለ ማርያም ደሳለኝ ከኒው አፍሪካን መጽሔት ጋር ባደረጉት ቃል መጠይቅ ስለ ኢትዮጵያ ትልቁ ሀብት ሲናገሩ፦ “በአገራችን የወጣቶች ቁጥር በጣም ትልቅ ነው፤ በአገራችን ካሉት ሕዝቦች ከመቶ 60% ዕድሜያቸው ከ15 ዓመት

በታች ሲሆን በጥንቃቄ ከተጠቀሙት ይህ ትልቅ ሀብት ነው።¹⁷⁹ ብለዋል። በጥንቃቄ ከተጠቀሙት የአገር ሀብት ናቸው የተባሉት ወጣቶች ለቤተ ክርስቲያን ለተሰጣት መለኮታዊ ተልዕኮ ሀብት፤ አቅምና ኃይል እንደሆኑ መታወቅ አለበት። ይህ በምኞት ሳይሆን በትክክል ከሠራገባቸው ብቻ ነው። እግዚአብሔር ወደ ቤተ የጠራቸውን ወጣቶች እነርሱ የሚፈልጉትን እየነገርናቸው፤ ስሜታቸውን እየከረከርን፤ በውስጣችን የሞላውን የቁሳቁስ ምኞት ሽቀጥ ማራገፍ ወደብ፤ ኢየሱስን ሳይሆን የራሳችን ቁንጽል አመለካከት ትፎዞ እንዳናደርጋቸው እንጠንቀቅ። ዓለምን ለመለወጥ ታላቅ ራእይ ይዞ መነሣት ሲገባው በመድረኮቻችን ልክ እንዳንቀርጽቸው፤ በውስጣቸው ያለውን እምቅ ጸጋና አቅም በመጠቀም ለቤተ ክርስቲያንና ለአገር ፈውስና በረከት እንዲሆኑ፤ መልካም ዕድል ፈጣሪ እንጂ ጠባቂ እንዳይሆኑ በተገለጠው የቃሉ እውነት ላይ እንትከላቸው። የዚህ ዘመን እውነተኛ አገልጋዮች ቀድመን በመገኘት ቀዳሚ ትውልድ የመውለድ ግዴታ አለብን። ከእኛ የተሻሉ ሳይሆን በሁሉ እጅግ የላቁ በቃሉና በመንፈሱ የታጠቁ ትውልድ እንዲነሣ በትጋት መሥራት አለብን። ሰው የበላውን ይመስላል እንደሚባለው ትውልዱ ያበላነውን ይመስላል። በኮንፍራንሶቻችን፤ በተለመዱ መድረኮቻችንና ስብሰባዎቻችን ደረጃውን የጠበቀና ትውልዱ በዘመኑ ላይ ተጽዕኖ ፈጣሪ መሆን የሚያስችል ተመጣጣኝ መንፈሳዊ ምግብ መመገብ አለብን። በዚህ ዘመን በዚህ ምድር እንድናገለግል ጥሪና ዕድል የደረሰን ሀሳባችንም ለዚህ ትውልድ ድልም ሆነ ሽንፈት ምክንያቶችና ተጠያቂዎችም እንደሆንን አንዝንጋ። ከምንጠብቀው ይልቅ የመጣልን፤ ካጣነው ይልቅ ያገኘነው፤ በእጃችን ከሌለው ይልቅ በውስጣችን ያለው ጌታ ዓለምን ለመለወጥ ከበቂ በላይ ነው። ቀሪው የእኛ የእምነት እርምጃ ብቻ ነው። ጥያቄው ይህን ትልቅ ዓለምን የመለወጥ አቅም ያለውን ወጣት /አዲስ የለውጥና የዕድገት ግብአት/ የሆነውን

- እየሠራነው ወይስ እየሠራንበት ይሆን?
- እየጠቀምነው ወይስ እየተጠቀምንበት ይሆን?
- እየመራነው ወይስ እየነጻነው ይሆን?
- እየመገብነው ወይስ እየተመገብነው ይሆን?

መልሳችንን አንደበታችን ሳይሆን የወጣቶቹ የሕይወት ፍሬ ይናገራል። እነዚህ ወጣቶች በትክክል ሕይወታቸው በቃሉ እውነትና በመንፈሱ ከተሠራ የዓለም የለውጥ መሣሪያ ሆነው ይገለጻሉ። ነገር ግን ወጣቱን በቃሉና በመንፈሱ ካሳደግነው፤ ለመንፈሳዊ ጦርነት እንደሚገባው ካላስታጠቅነው፤ ዓለም አቀፋዊ የወንጌል ራእይ እንግቦ እንዲነሣ ካለመለከትነው፤ የክርስቶስ ሳይሆን የራሳችን ባዶ ሐሳብ ቲፎዞ ካደረገነው፤ በጌታ ጸጋ፤ በተሰጣቸው ዕውቀትና ዕድሜ ለውጥ እምጪዎች ሳይሆኑ ለውጥ ጠባቂዎች እንዲሆኑ ካስተማርናቸው፤ የሚያስፈልጋቸውን ትተን የሚፈልጉትን የቁሳቁስ ምኞት ቃሉን አስደግፈን ከራሳችን በገፍ ከሰበክናቸው፤ በቅርቡ እንደ ምዕራባውያን አብያተ ክርስቲያናት ሁሉ የአፍሪካ አብያተ ክርስቲያናት ወና ከመሆን አያመልጡም።

¹⁷⁹ New Africa January 2014, p 62

የዓለም ዓይን በአፍሪካ ላይ ነው

ከዛሬ መቶ ዓመታት በፊት እ.ኤ.አ በ1910 ኢድንበራ ዓለም አቀፍ የሚሲዮናውያን ጉባኤ ላይ ስለ አፍሪካ ከቀረቡት የጥናት አሳቦች አንዱ፡-

አፍሪካ ለሚሲዮን የሥራ ሜዳ ናት፤ ከየትኛውም ክፍለ ዓለማት በላይ በጨለማ የተዋጠች፤ መሃይምነት፤ ጋላ ቀሪነትና የአጋንንት አሠራር የተንሰራፋባት አህጉር ስለሆነች በኢየሱስ ክርስቶስ ወንጌል መለወጥ ይጠበቅብናል።¹⁸⁰ ነገሮች አሁን እንደሚታዩው ከቀጠሉ አፍሪካ የመሐመዳውያን ክፍለ አህጉር መሆኗ አይቀሬ ነው።¹⁸¹

በማለት ዕድልና ፍርሃታቸውንም ገልጸው ነበር። የኢድንበራ የዓለም አቀፍ የሚሲዮናውያን ጉባኤ በተካሄደበት ወቅት አፍሪካ በዓለማችን በጣም ጥቂት ክርስቲያኖች በመያዝ ቀዳሚ አህጉር ነበረች። በወቅቱ(1900ዎቹ) በአፍሪካ የነበሩ ክርስቲያኖች 9% (9ሚሊዮን) ብቻ የነበረው ቁጥር አሁን ባለንበት ጊዜ 45% (400 ሚሊዮን ክርስቲያኖች) በአፍሪካ እንዳሉ ጥናቶች ያመለክታሉ።¹⁸² እ.ኤ.አ በ2025 በአፍሪካ የክርስቲያን ቁጥር በ60% እንደሚገኝባት ተተንብዶአል።¹⁸³ በዚያን ጊዜ አፍሪካ በዓለማችን ብዙ ክርስቲያኖች የሚኖሩባት ቀዳሚ ክፍለ አህጉር ትሆናለች።¹⁸⁴ ይህም ፈጣኑ የዓለማችን የክርስትና ዕድገት በአፍሪካ እየተካሄደ እንደሆነ ያመለክታል።¹⁸⁵ ሺክ አህመድ አልቃትን በሊቢያ የአንድ ትልቅ የእስልምና ሃይማኖት ትምህርት ቤት ፕሬዝዳንት ከአልጃዝራ ተሌቪዥን ጋር ባደረገው ቃለ ምልልስ በአፍሪካ በሰዓቱ 667 ሙሴልሞች፤ በየቀኑ 16,000 ሙስልሞች፤ በየዓመቱ 6,000,000 /ስድስት ሚሊዮን/ ሙሴልሞች ሃይማኖታቸውን ወደ ክርስትና በመለወጥ ላይ እንደሚገኙ ተናግረዋል።¹⁸⁶

የዓለም ሁሉ ዓይን በአፍሪካ ቤተ ክርስቲያን ላይ እንደሆነ በዘመናችን ያሉ የምዕራባውያን የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ጸሐፊዎች፤ ነቢያት፤ ሐዋርያትና ሚሲዮሎችን በሰፊው በመናገርና በመጻፍ ላይ ይገኛሉ። በዴቨድ ብራንት በተደረገው ጥናት በአፍሪካ ውስጥ ከሚገኙ 55,2000 አብያተ ክርስቲያናት በ11,500 ቤተ እምነቶች ሥር የታቀፉ በምዕራቡ ዓለም ስማቸው እንኳ የማይታወቅ አህጉር በቀል ቤተ እምነቶች እንደ ሆኑና በፈጣን ዕድገት ላይ እንደሚገኙ ጥናቶች ያመለክታሉ።¹⁸⁷ በአሜሪካና በአውሮፓ በየቀኑ 6,000 የቤተ ክርስቲያን አባላት ወደ ዓለም ሲመለሱ

¹⁸⁰ World Missionary Conference 1910, I, 242
¹⁸¹ Ibid, 20, 364
¹⁸² Gospel Riches, (July 2007), Africa's rapid embrace of prosperity Pentecostalism provokes concern and hope, Christianity Today Magazine,
¹⁸³ World Council of Churches Report, August 2004
¹⁸⁴ Barrett and Johnson, "Status Global Mission", 28
¹⁸⁵ John A. Siewert and E.G. Valdez, eds (1997), Mission Handbook, Monrovia, CA: MARC, 34
¹⁸⁶ <http://www.aljazeera.net/programs/shareea/articles/2000/12/12-12-6.htm> see also <http://www.faithfreedom.org/oped/sina31103.html> ትረኒት መጽሔት ቁጥር.5/2002 ዓ.ም 2 ያንብቡ
¹⁸⁷ See "Ecclesiastical Cartography and the Invisible Continent: The Dictionary of African Christian Biography" at <http://www.dacb.org/xnmaps.html>.

በአፍሪካ 25,000 ሰዎች በየቀኑ ወደ ጌታ እየመጡ እንዳሉ ጥናቶች ያመለክታሉ። አፍሪካ የቀጣዩ ዓለም የክርስትና ብቸኛ ተስፋ ናት። የ21ኛ ክፍለ ዘመን የወንጌል አርበኞችን ከአፍሪካ በተለይ ከአገራችን እየተጠበቁ እንደሆነ ተረድተናል ወይ? ትምህርቶቻችን፣ ስብከቶቻችን፣ ትንቢቶቻችን፣ መዝሙሮቻችን፣ ምክርቻችን፣ እይታዎቻችን፣ ጸሎቶቻችን፣ ሩጫዎቻችን በ"እኔነት" እንደሰከርን እያሳበቀብን፣ ያለ ተመጣጣኝ ራእይና ትልቅ ዝግጅት ለዓለም ጩኸት መልስ እንሆናለን ማለት ደግሞ ውሸት ነው። እግዚአብሔር ያልዘራነውን አያሳጭደንም። ይህን ወርቃማ ዕድል ካልተጠቀምንበት እግዚአብሔር አልፎን ይሄዳል። በተለይ የ2000 ዓመት ዕድሜ ባለጸጋ ሆኖ በዓለም አቀፍ የሚጠቀሰላት የወንጌል አሻራ እስከዛሬ ማሳረፍ ላልቻለችው የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ይህን የመጨረሻ ዕድል መጠቀም ከቻለች ትልቅ ነገር ነው። በዚህ ጊዜ ታድሰን ካልተነሣን ሁለት ታላላቅ ዕድሎች የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ያመልጣታል፤ አንደኛው የእግዚአብሔር የእጁ መሣሪያ ሆኖ በዓለም የመገለጥ፤ ሁለተኛው ይህ ቤቱን ያጨናነቀ ወጣት ትውልድ በድህረ ዘመናይነትና አንጻራዊነት ጎርፍ ተጠራርጎ መወለድ ናቸው።

በሰው እጅ ከተሠሩት ተንቀሳቃሽ ነገሮች ተወዳዳሪ እንደሌለው የሚነገረው የኤም.ኤስ ታይታኒክ መርከብ ባለቤት ጆን ፒርፖንት በ1912 ዓ.ም ስለመርከቡ፡- “ታይታኒክ ራሱ እግዚአብሔር እንኳን ሊያሰምጣት አይችልም።” ብሎ በትዕቢት ቃል ሲመጸደቅ በዚያው ጉዞ 1522 ሰዎችን ይዞ ከበረሃ ቁጥኝ ጋር ተላትማ እንደሰጠመች ይታወቃል። ወደ እግዚአብሔር ቃል ተመልሰን ካልታደሰን እንቢ ብለን በሕዝብ ብዛት፣ በዕድሜያችን ርዝማኔ፣ በገድሳችን፣ በድርሳናችንና ቃሉ በሌለበት ሃይማኖታችን መከራራታችን ከቀጠለ ከፊት ለፊታችን እደጋ አለ። ኤድዋርድ ድ ቦኖ የተባለ ጸሐፊ እንዲህ ብሎ ነበር፡- “ለአሁኑ ሁሉም ነገር መልካምና ጥሩ ቢመስለም መርከቢቷ ወደ ተሳሳተ አቅጣጫ በመንገዝ ላይ ትገኛለች” ከተሳሳተ የራሳችን መንገድ ወደ እግዚአብሔር እንመለስ። ተሐድሶ ለኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን፤ ለተሐድሶ ከመነሣታችን በፊት፣ በክርስቶስ መንፈስና ቃል መታደስ፣ ቃሉን መብላትና በጸሎት መጋደል፣ መታደስ ያለበትን ለይቶ ማወቅ፣ ያወቅነውን ከእኛ ጋር ላሉትም በትህትና ማሳወቅ፣ አስፈላጊ መረጃ መለዋወጥ፣ የተሐድሶን ጥቅም ማመልከት፣ በጊዜው እርምጃ ለመውሰድ ከሕዝቡ ጋር መዘጋጀትና ጌታን አስቀድሞ ሕዝቡ ራሱን ሊያሰብ ቤተ ክርስቲያኑን ሲያድስ የእጁ መሣሪያ እንዲሆን ማስቻል ነው። ተሐድሶ በብሉይና በአዲስ ኪዳን በእግዚአብሔር መሪነት የተካሄደና ቀጣይነት ያለው ክስተት ነው። በ21ኛው ክፍለ ዘመን ቃሉንና መንፈሱን መሠረት ያደረገና ከኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የሚነሣው የተሐድሶ ኃይል ፖለቲካውን፣ ኢኮኖሚውን፣ የትምህርት ተቋማትን፣ አስተዳደሩን፣ የማኅበራዊ ተቋማትን፣ የንግዱን ክፍል፣ ቁርዝምን፣ የአገርን ገጽታ ይለውጣል። በወንጌል ኃይል ሁለንተናዊ የታደሰች ኢትዮጵያ ለዓለም ሁለንተናዊ ተሐድሶ ምክንያት የምትሆንበት ዘመኑ ይህ ነውና ሁላችንም የድርሻችንን እንወጣ።

ማጠቃለያ

የተሐድሶ መሣሪያ ለመሆን

“በልባችሁ መታደስ ተለወጡ” (ሮሜ.12:2)

ተሐድሶን ከራስ እንጀምር

“ሁሉም ሰው ራሱን ሳይሆን ዓለምን ስለመለወጥ በብርቱ ያስባል”

ሌዊ ቶሌቶይ

አንድ ሰው ለራሱ ሳይለወጥ ዓለምን እንዲለወጥ እግዚአብሔር እንደጠራው ለሰው ሁሉ ይናገር ነበር አለ። ዕድሜው ገፋ ሲል የተናገረው እንዳልሆነ ባየ ጊዜ ዓለምን ሳይሆን ያለሁበትን አህጉር እለውጣለሁ ብሎ መናገር ጀመረ። ምንም ሳያደርግ የጡረታ ጊዜው ደረሰ በዚያን ጊዜ ተሳስቼ ነበር፤ እግዚአብሔር የጡራኝ አገረን እንድለወጥ ነው ብሎ ማውራት ጀመረ። በመጨረሻም በሽተኛ ሆኖ አልጋው ላይ ተኝቶ ራሱን ሲመለከት ባልተለወጠ ማንነት ነገሮችን ለመለወጥ ይታገል እንደነበር ፊትው ብሎ ታየው። በጣም በራሱ አፍሮ እያዘነ ጌታ ሆይ እባክህን ሕይወቴን ለውጠህ በሰላም ስብስቦኝ ብሎ መፀለይ ጀመረ ይባላል።

የዚህ ሰው ትልቁ ችግር ዓለምን ለመለወጥ ለውጡን በሕይወቱ መጀመር መዘንጋቱ ነበር። ዓለምን ለመለወጥ ከመናገሩ በፊት የሰውን ሕይወት ለውጦ የለውጥ እርሾ በሚያደርገው ጌታ እጅ ላይ ራሱን አልጣለም። ~~የተሐድሶ መሣሪያ~~ የልታደሰ የተሐድሶ መሣሪያ አይሆንም። የኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት በቃሉና በመንፈሱ የታደሱ አዳሾች ይፈልጋሉ። የተሐድሶ ዓላማ በመንፈሳዊ ሕይወታችን ሕያው ሆነን ለመኖርና ወንጌልን ከእኛ እየጠበቀው ላለው ዓለም ለማድረስ ያስችላል። አውሮፓውያን ከ16ኛው ክፍለ ዘመን የፕሮቴስታንት ተሐድሶ ማግሥት የዩኒቨርሲቲ ምሁራንና አገልጋዮች ሳይቀሩ ወንጌልን አንግበው የምቻት ቀጠናዎቻቸውን በመተው ወደ አፍሪካ፣ እስያ፣ ደቡብ አሜሪካና ወደ ሩቅ ቀጠናዎቻቸውን በመተው ወደ አፍሪካ፣ እስያ፣ ደቡብ አሜሪካና ወደ ሩቅ ምሥራቅ አገራት በመሄድ የለውጥና የዕድገት ዘር ሆነዋል። እኛም በወንጌል ታድሰን ወንጌልን ይዘን መሄድ አለብን። በዘመናችን ብዙ ሰዎች ውስጣቸው ሳይለወጥ በአለባበስ፣ በአበጣጠር፣ ውድ ዕቃዎችን በመጠቀም የተለወጡ ሳይሆኑ ለማሳየት ይጥራሉ። አንዳንድ አገልጋዮችም የቤተ ክርስቲያናቸውን መዋቅር በመለወጥ፣ የተለያዩ የአገልግሎት ቢሮ ስሞችን በራሳቸው ላይ በመለጠፍ፣ ብዙ አገር በመዞር ሳይለወጡ ልዩ የለውጥ መሣሪያ እንደ ሆኑ ያስባሉ። ከላይ የተዘረዘሩት ሁሉ በራሳቸው ክፉ ባይሆኑም የአንድ ሰው የመለወጥ ምልክት ሊሆኑ ግን በፍጹም አይችሉም። መለወጣችን በሕይወት ፍሬ ይገለጣል። መልዕክት ያልገባው መልዕክት አድራሾች፣ ያልተለወጡ ለዋጮች፣ ያልታደሱ አዳሾች፣ ያልተማሩ አስተማሪዎች እንዳንሆን ጌታ ይርዳን።

ማጠቃለያ

የተሐድሶ መሣሪያ ለመሆን

“በልባችሁ መታደስ ተለወጡ” (ሮሜ.12:2)

ተሐድሶን ከራስ እንጀምር

“ሁሉም ሰው ራሱን ሳይሆን ዓለምን ስለመለወጥ በብርቱ ያስባል”

ሌዊ ቶላስቶይ

አንድ ሰው ለራሱ ሳይለወጥ ዓለምን እንዲለወጥ እግዚአብሔር እንደጠራው ለሰው ሁሉ ይናገር ነበር አለ። ዕደሜው ፲፭ ሲል የተናገረው እንዳልሆነ ባየ ጊዜ ዓለምን ሳይሆን ያለሁበትን አህጉር እለውጣለሁ ብሎ መናገር ጀመረ። ምንም ሳያደርግ የጡረታ ጊዜው ደረሰ በዚያን ጊዜ ተሳስቼ ነበር፤ እግዚአብሔር የጠራኝ አገረን እንድለውጥ ነው ብሎ ማውራት ጀመረ። በመጨረሻም በሽተኛ ሆኖ አልጋው ላይ ተኝቶ ራሱን ሲመለከት ባልተለወጠ ማንነት ነገሮችን ለመለወጥ ይታገል እንደነበር ፊንትው ብሎ ታየው። በጣም በራሱ አፍር እያዘነ ጌታ ሆይ እባክህን ሕይወቴን ለውጠህ በሰላም ስብስቦኝ ብሎ መግለጽ ጀመረ ይባላል።

የዚህ ሰው ትልቁ ችግር ዓለምን ለመለወጥ ለውጡን በሕይወቱ መጀመር መዘንጋቱ ነበር። ዓለምን ለመለወጥ ከመናገሩ በፊት የሰውን ሕይወት ለውጦ የለውጥ እርሾ በሚያደርገው ጌታ እጅ ላይ ራሱን አልጣለም። ያልተለወጠ አይለውጥም፤ ያልታደሰ የተሐድሶ መሣሪያ አይሆንም። የኢትዮጵያ አብያተ ክርስቲያናት በቃሉና በመንፈሱ የታደሱ አዳሾች ይፈልጋሉ። የተሐድሶ ዓላማ በመንፈሳዊ ሕይወታችን ሕያው ሆነን ለመኖርና ወንጌልን ከእኛ እየጠበቀው ላለው ዓለም ለማድረስ ያስችለናል። አውሮፓውያን ከ16ኛው ክፍለ ዘመን የፕሮቴስታንት ተሐድሶ ማግሥት የዩኒቨርሲቲ ምሁራንና አገልጋዮች ሳይቀሩ ወንጌልን አንግበው የምቶት ቀጠናዎቻቸውን በመተው ወደ አፍሪካ፣ እስያ፣ ደቡብ አሜሪካና ወደ ሩቅ ምሥራቅ አገራት በመሄድ የለውጥና የዕድገት ዘር ሆነዋል። እኛም በወንጌል ታድሶን ወንጌልን ይዘን መሄድ አለብን። በዘመናችን ብዙ ሰዎች ውስጣቸው ሳይለወጥ በአለባበስ፣ በአበጣጠር፣ ውድ ዕቃዎችን በመጠቀም የተለወጡ መሆናቸውን ለማሳየት ይጥራሉ። አንዳንድ አገልጋዮችም የቤተ ክርስቲያናቸውን መዋቅር በመለወጥ፣ የተለያዩ የአገልግሎት ቢሮ ስዎችን በራሳቸው ላይ በመለጠፍ፣ ብዙ አገር በመዞር ሳይለወጡ ልዩ የለውጥ መሣሪያ እንደ ሆኑ ያስባሉ። ከላይ የተዘረዘሩት ሁሉ በራሳቸው ክፉ ባይሆኑም የአንድ ሰው የመለወጥ ምልክት ሊሆኑ ግን በፍጹም አይችሉም። መለወጣችን በሕይወት ፍሬ ይገለጣል። መልዕክት ያልገባው መልዕክት አድራሾች፣ ያልተለወጡ ለዋጮች፣ ያልታደሱ አዳሾች፣ ያልተማሩ አስተማሪዎች እንዳንሆን ጌታ ይርዳን።

ከቀለበት ሰብረን እንወጣ

ሚካኤል ፎርስትና አላን ሄርሱች "The shaping of things to come" በሚለው መጽሐፋቸው፡- በየትኛውም ዘመን የተገለጠች ቤተ ክርስቲያን በተገለጠችበት ትውልድ አውድ ወንጌልን ለማድረስ እንጂ ይህ ፍጹም፣ ብቸኛ፣ መጽሐፍ ቅዱሳዊና ለሁሉም የሚሆን ዘመን ዘለቅ አሠራር ነው ብላ የራስዋን ልምድ በሌላው ትውልድ ላይ መጫን እንደማትችል ይናገራል፡፡ የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት በዘመናችን ቀጣይነት እንዲኖረው አፋጣኝና ሥር ነቀል ተሐድሶ ማድረግ የግድ ነው፡፡¹⁸⁸ ይላሉ፡፡

አሁን በግል ሕይወታችንም ሆነ በቤተ ክርስቲያን እየሆነ ያለውን መሆን በመቀጠል ከዚህ ወደ ላቀው ነገር መድረስ አንችልም፡፡ ስለዚህ ለሚበልጠው ስንል ለዘመናት የለመድነውን የአሠራር ይሁን የአካሄድ ቀለበት መስበር ይኖርብናል፡፡ አንድን ነገር ደጋግመን ባደረግን መጠን ያን የለመድነውን መቀየር የማይቻል መስሎ ይታየናል፡፡ ሌላው ይቅርና ስብከታችንን “ባለባታችን” ፀሎት ብንጀምር ሰዎች ትንሽ ግር ሳይሰኙ አይቀሩም፡፡ ነገሩ ስህተት ስለሆነ ሳይሆን እንደ ፐርግራም መዘጋያ ይቆጠር የነበረውን በመግቢያነት ስለተጠቀምነው እንደሆነ አንዝንጋ፡፡ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ወደ ላቀው የፈቃዱ ከፍታና የድል ሕይወት መሄድ ሳይሆን በጭራሽ ነገሩን እንዳታስብ የቆዩ ትናንትና የበረከት ምክንያት የሆኑት ልምዶች እንደ ተራራ ሆነውባታል፡፡ በአዲስ ራእይ፣ በቃሉና በመንፈሱ ላይ ቆመን በጭካኔ ቀለበቱን ካልሰበርነው በስምምነት ከታገትንበት የልምድ እስር ቤት መውጣት አይታስብም፡፡ ሰብረህ ውጣ!

ከስህተታችን እንማር

በዚህ ሕይወት ትልቁ አደጋ እንደማይሳሳቱ ማሰብና ከተሳሳቱ ደግሞ መታረም እንደማይችሉ ማመን ነው፡፡ ቶማስ ኤድሰን የኤሌክትሪክ አንጥል ለመሥራት 9,999 ጊዜ ተሳሳቶ ከስህተቶቹ በመማር በመጨረሻው ዛሬ ዓለም ሁሉ የሚጠቀምበት የብርሃን አስተላላፊ አካል እንደሠራ ይነገርለታል፡፡ እንዲሁም ክርስቶፊር ኮሎምቦስ ህንድን ለመፈለግ ወጥቶ በስህተት አሜሪካን እንዳገኘ ይወሳል፡፡ መሳሳት የታላላቅ ሰዎች ሁሉ ልምድ ሲሆን በተሳሳቱበት ቦታ መቅረት ደግሞ የተሸናፊዎችና የትንንሽ ሰዎች ብቸኛ መለያ ነው፡፡ በጣም የሚያሳዝነው ውጤት አልባ ብቻ ሳይሆን ስህተት መሆኑን እያወቅን በተለምዶ ብዙ ነገሮችን በቤተ ክርስቲያን ዝም ብለን ማድረጋችን ከስህተት የሚማር ልባችንን አደንዝብታል፡፡

አንዳንድ የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች መለወጥ ስላለበትና በእውነታችን ስለተጣበቀው እውነት መሳይ ሐሰት ሲጠየቁ 'አዎን ይህማ ሐሰት መሆኑን እናውቃለን፤ ግን ሕዝቡ እንደ እውነት ተቀብሎታል፤ እውነቱን ብንነግረው ስም ያወጣብናል፤ ስለዚህ ሕዝቡን መስሎ መኖር ነው'¹⁸⁹ ይላሉ፡፡

የተሐድሶ ሰው የራሱን አሳብ ትቶ የእግዚአብሔርን የጊዜው ቃል ስላነሣ በሰው መገሳም ሆነ ተቃውሞ ለመሄድም ሆነ ለመቆም ለራሱ ፈቃድ አይሰጥም፡፡ መሪ ከፊት ወጥቶ ወደ ተሻለው ሕዝብን የሚመራ እንጂ ከኋላ የሚከተል ጭራ አይደለም፡፡ ቤተ ክርስቲያን ፍጹም እንደማትሳሳት ማሰብ ከስህተቷ እንዳትማርና ስህተቷን እንዳታርም በር ይዘጋባታል፡፡ የቤተ ክርስቲያንን መሳት በቃሉ የሚያቀኑ የተሐድሶ አርበኞች ያስፍልጉናል፡፡ መማርን ያቆመ ሰው መምራትንም አቁሞአል፡፡

ከተያዝንበት የአመለካከት ሣጥን እንወጣ

ነፃ ያልወጣ ነፃ አያወጣም፡፡ ከአመለካከት ሣጥን ሳትወጣ ከሳጥን እንዴት እንደምትወጣ አስብ፡፡ ዓሣን ከውሃ ማውጣት የታወቀና የተለመደ ነው፡፡ ከዓሣ አፍ ገንዘብን ፈልጎ ማውጣት ግን ያልተለመደ ቃል ከጌታ መቀበል፣ ከተለመደው የአስተሳሰብ ሣጥን መውጣት፣ የዓሣ መረብ ወደ መንጠቆ መግዛት፣ ወደ ባሕር መጓዝ፣ ዓሣን እንደ ድሮ ለምግብነት መያዝ ብቻ ሳይሆን እፋን ከፍቶ ገንዘብን ማውጣት ይጠይቃል፡፡ እግዚአብሔር ከተናገረህ ትውልድ ሁሉ አንድን ነገር ለማድረግ በሄደበት መንገድ አንተ የግድ መሄድ እንደሌለህ አወቀህ ዛሬውኑ ለዘመናት ከተያዝክበት የሀሳብ ሣጥን ውጣ፡፡ ዛሬ በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ገና የሚታየው ችግር የአባቶች ወገን ትውፊት፣ ባሕል፣ ገድል፣ ድርሳናትና ሥርዓቶች ከመጽሐፍ ቅዱስ እውነት በላይ አድገው በትውልዱ አዕምሮ ላይ እንደ ዝግ ሳጥን መሆናቸው ነው፡፡ ከሳጥን ውጭ ማሰብ እንደ ወንጀል፣ እንዳለመታዘዝ፣ እንደ መናፍቅነት፣ ቤተ ክርስቲያንን እንደ ካደ፣ እንደ ጋጠ ወጥነት፣ አገሩን እንደሸጠና እንደ ኢመጽሐፍ ቅዱሳዊነት መቆጠሩ ሲሆን ይህ ትውልድ ይህን እንዳያስተናግድ የሚከለክለው የዘመኑ መለኮታዊ አጀንዳና ከፊት ለፊቱ ያለው ውስብስብ ተግዳሮቶች ናቸው፡፡ ትውልድ ከሁሉ አስቀድሞ እግዚአብሔርን፣ በመቀጠል የቀደሙ አባቶችንና ከሰሜቱ ይልቅ ውስጡን ሊያደምጥ ይገባል፡፡

ትህትናን እንደ ልብስ በመታጠቅ ልዩ እንደሆንን ሳይሆን በልዩ ዘመን ለልዩ አጀንዳ እንደተጠራን በማወቅ ለተሐድሶ መነሣት አለብን፡፡ ትውልዱ የቀደመውን መልካም ውጤት ለማፍረስ ሳይሆን በቀደመው መልካም መሠረት ላይ የተሻለና የሚበልጥ ሥራ ለመሥራት ተራ እንደደረሰው ሊገነዘብ ይገባል፡፡ የኢትዮጵያን ሁለንተናዊ ተሐድሶ የምትመራ፣ ለዓለም ወንጌልን ለማቀበል የቆረጠች፣ እንደ ዕድሜዋ ታላቅ ራእይን የሰነቀች፣ በቃሉና በመንፈሱ የታደሰችና ለዘመናት ከተያዘችበት ሳጥን ሰብራ የወጣች ቤተ ክርስቲያን ከምድራችን ትጠበቃለች፡፡

188 Michael Forst & Alan Hirsch (seventh printing-2006), *The shaping of things to come, Innovation and mission for the 21st Century Church*, Hendrickson publisher, USA. p.15

318
ጸጋሕዘብ በቀለ

የተለየ አቀራረብ ይኑረን

በሁሉም አቅጣጫ የሰው ልጅ የተሻለ የሥራ ውጤት ላይ የደረሰው ነገሩንና የተለመደውን መመሪያና ውስጠ ደንብ በበላይና በተሻለው በመለወጥ እንደሆነ አንዝንጋ። የተለመደ ነገር ባልተለመደ መንገድ መሥራት። ያረጀና ጊዜው ያለፈበትንና በተለየ አቀራረብ መተካት ያለበት በሕይወትህ፣ በአገልግሎትህ፣ በቤተ ክርስቲያንና በአገርህ ምን ይሆን? የተሰጠን መልዕክት የማይለውጥ ዘላለማዊ ወንጌል ሲሆን ይህን ወንጌል ወደ ሰዎች የምናቀርብበት መንገድ ሁሉ ታላዋዊ ነው። ለምሳሌ፡- ድሮ ሰዎች ከከተማ ርቀው በጫካ ሲኖሩ ዛሬ በከተማ በሰማይ ጠቀስ ጫካ(ሕንፃ) ውስጥ ተሰብስበው ይኖራሉ፤ ድሮ ጥያቄው እንዴት ወደ ጫካ ሄደን እንድረሳቸው? ሲሆን ዛሬ እኛ ወዳለንበት ከተማ ከአራቱም አቅጣጫ እየመጣ ያለውን ሕዝብ በወንጌል እንዴት እንድረስ? ነው ጥያቄው።

ድሮ መልዕክትን በፈረሰ፣ በመርከብ፣ በእግር፣ በመኪና እንዴት ማድረስ እንዳለብን እናስባለን፤ ዛሬ ግን በኢሜል፣ በፌስቡክ፣ በዩቲዩቢ፣ በቴሌግራም፣ በቪዲዮ ኮንፍራንስ፣ በስልክ፣ በድረ ገጽ፣ ወዘተ ተጠቅመን እንዴት እንደምናስተላልፍ እናስባለን። ድሮ በአካል ካልሄድክ የትም መድረስ አትችልም፤ አሁን ግን “ርቀት የለም” የተባለ ዘመን ላይ ደርሰናል፤ በአካል ባይከድም ያሉንን ብዙ አማራጮችን እውቀት ከተጠቀምን፣ የጸጋን፣ የዕውቀትንና የተሰጠንን ሀብት አንድ ላይ አዋህዶ የመጠቀም አቅም ካዳበርን ዓለምን በአንዴ መድረስ እንችላለን። ድሮ ጸጋና ጥሪ ካለ አገልግሎትህ በቂ ሲሆን አሁን በጸጋና በጥሪ ላይ አስፈላጊ ዕውቀት ካልታከለህ ርቀቱ መሄድ አትችልም። መልዕክትህን ሳይሆን መልዕክቱን የምታቀርብበት መንገድ ካልተለወጠ ውጤታማ መልዕክተኛ መሆን አትችልም።

አመለካከታችንን እናልማ

ያልለማና ያልዳበረ አመለካከት የተሐድሶ ፀር ነው። ትልቅና የዳበረ ሀሳብ እንዲኖረን አመለካከታችንን በትምህርት ማልማት አማራጭ የለውም። ብዙ አማራጮች እንዲኖሩን ደግሞ በራስ ላይ ተግባራዊ መሥራት ይጠበቅብናል። ለመማር ያልታደለ አዕምሮ የተሐድሶ ሐሳቦችን ማስጨንገፍ እንጂ ማመንጨት አይሆንለትም። ብዙዎቻችን አንድ ጥሩ ነገር ብናረጋም ያን ጥሩ ነገራችንን በተለያየ መንገድ ቁጭ ብለን በመማር፣ በማንበብ፣ በምክር፣ በፀሎት፣ አላለማነውም። ስለዚህ የለማና አዎንታዊ የአመለካከት ድህነታችን ገሃድ የወጣ ነው። ያልታደለ አላደገም፣ ያላደገ አልታደሰም። የታደሰው አድንል፤ ያደገው ታድሷል። ለውጥ ሁሉ ዕድገት ባይሆንም ያለ ለውጥ ግን ዕድገት አይታሰብም። የተሐድሶ መሣሪያ ለመሆን አስቀድሞ መታደስ ወዴታ ሳይሆን ግዴታ ነው።

ለማደስ መታደስ፤
ለማሳደግ ማደግ፤

- ለመለወጥ መለወጥ፤
- ለመውረስ መውረስ፤
- ለማሳወቅ ማወቅ፤
- ለማሳየት ማየት፤
- ለመፍታት መፈታት፤
- ለማስተማር መማር፤
- ለማልማት መልማት ይቀድማል።

የአንድ ቤት የሚታይ ውበት በማይታይ መሠረት ካልተደገፈ ዋጋ የለውም። አንድን ጠንካራ ቤት ለመገንባት በዓይን ከሚታየው ይልቅ በዓይን የማይታየው መሠረት ብዙ ገንዘብ፣ ጊዜ፣ አቅም፣ ጉልበት፣ ጥንቃቄ፣ ዕውቀትና ምክር እንደሚጠይቅ የታወቀ ነው። እንደዚሁም በቤተ ክርስቲያንና በአገራችን እግዚአብሔር ሊያመጣው ላለው ታላቅ ለውጥ ጠንካራ መሣሪያ ለመሆን በቃሉ ዕውቀት፣ በመንፈሱ ቅባት፣ በጸሎት ተጋድሎ የለማ ሕይወት ሊኖረን ይገባል። ብልጫ ያለው ሕይወት ከሌለን ብልጫ ያለውን ሥራ ለመሥራት ብቃት አይኖረንም። ስኬት የብርቱ ዝግጅት ውጤት እንጂ እንደ ሎተሪ ዕጣ ላናውቅ በድንገት የሚወጣልን ሲሳይ አይደለም። የተሰጠንን ስጦታና መለኮታዊ ጥሪያችንን ቀንና ሌሊት በጸሎት፣ በትምህርት፣ በምክር፣ እናልማው፣ እንቅረጸው፣ እንገንባው፣ እናሳድገው። የተለመደ ነገር ባልተለመደ መንገድ ለመሥራት አንፍራ። አንድን ነገር በተለያየ መንገድ ማየትና መተንተን እንድንችል አስቀድመን ቁጭ ብለን በቃሉና በመንፈሱ አመለካከታችንን እናልማ። ያን ጊዜ እውነተኛ የለውጥ እርሾዎች እንሆናልን። ጌታ ይርዳን።

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በቃሉና በመንፈሱ በዘመናችን ትታደሳለች፤
የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ለኢትዮጵያ ሁለንተናዊ
ሕዳሴ ዐቢይ ሚና ትጫወታለች፤
በ21ኛው ክፍለ ዘመን ለዓለም በወንጌል መጥለቅለቅ ምክንያት ትሆናለች።
እግዚአብሔር ኢትዮጵያን ይባርክ!!!

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ
ቅጽ 2
ቀጣይና አለደናቂ መጽሐፍ ያንብቡ!

የቤ. መጻሕፍት

- የብተ ማርያም አሰፋ (1986 ዓ.ም)፣ የኢትዮጵያ ታሪክ ጥያቄዎችና ባሕሮች፣ አዲስ አበባ
- ጋይሱ መኮንን (ተርጓሚ)(1983 ዓ.ም)፣ እምነታችን (ዌስት ሚኒስተር የሃይማኖት መግለጫ)፣ ዋሽንግተን ዲ.ሲ
- ገሩይ ወልደ ሥላሴ (2001 ዓ.ም)፣ የዜማ፣ (ሁለተኛ እትም)፣ በጎረቤት ጽባሕ ማተሚያ ታተመ
- ሱሉ መልአክ (1997 ዓ.ም) የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት፣
- ላጽሶ ጌ. ድሴቦ (1983 ዓ.ም)፣ የኢትዮጵያ የመከራ ሥርዓትና የኤርትራ ጥያቄ፣ ሦስተኛ መጽሐፍ፣
- _____፣ (1999፣ ዓ.ም) የኢትዮጵያ የታሪክ መሠረቶችና መሣሪያዎች፣ (አራተኛ መጽሐፍ)
- መዘምር ወ/ሩፋኤል (2005 ዓ.ም) ፣ ፈውስ ለቤተ ክርስቲያን፣ አዲስ አበባ፣
- _____ (2004 ዓ.ም) ፣ ማነው ተጠያቂው? ካህኑ ወይስ ሕዝቡ?፣ አዲስ አበባ
- መለሰ ወጉ (2004 ዓ.ም)፣ መስቀል-አልባ ክርስቲያን፣ ሕትመት ፋር-ኢስት ትሬዲንግ. ኃላያተ.የግ.ማህ፣
- መርሻ አለኸኝ (1996 ዓ.ም) ዜና ጳጳሳት ኢትዮጵያውያን፣ አዲስ አበባ፣
- መስፍን ወልደ ማርያም (1986 ዓ.ም)፣ ኢትዮጵያ-ከየት፣ ወዴት? ጉራማይሌ፣ አሳታሚ፣ አዲስ አበባ
- _____ (2002) አገሪቱ ተምረን ወጣን፣ አዲስ አበባ
- _____ (2005 ዓ.ም)፣ መከሸፍ እንደኢትዮጵያ ታሪክ፣ አዲስ አበባ፣
- መልሳቸው መስፍን (1997 ዓ.ም) ፣ ቤተ ክርስቲያን፣ ሮፕሮት ማተሚያ ቤት አዲስ አበባ

- መንግሥቱ ማሞ እና ታየች አርጊቶ (ተርጓሚዎች)(2011)፣ ታላቁን ተልዕኮ መፈጸም፣ ቲ- ኔት ኢንተርኔሽናል፣
- መሪራስ አማን (2001 ዓ.ም) ፣ መጽሐፍ ከብር፣ አዲስ አበባ፣
- መሪራስ ኤ.አ.ም.በላይ (1985 ዓ.ም) ፣ የጥንቷ ኢትዮጵያ ትንሣኤ ታሪክ፣ ቦሌ ማተሚያ ቤት
- መከብብ አጥናው (2004 ዓ.ም) አምስተኛው ጉባኤ ዕድሜ ቀጥሏል፣ ትምህርት ዐበል የአባቶች ጭምር፣ ክፍል አንድ፣ አዲስ አበባ
- ማእምራን ዲቤ ኩሉ (2005 ዓ.ም)፣ ሱፊ፣ አዲስ አበባ-ኢትዮጵያ፣
- ምኒልክ አስፋውና ሰሎሞን ጥላሁን (ትርጉም) (1991 ዓ.ም) ፣ ታሪካዊ ሥነ መለኮት፣ አመጣጡና ትንተናው፣ አዲስ አበባ
- ምክረ ገ/አማኑኤል (2005 ዓ.ም)፣ የአገልግሎት መንግሥት በምድር ላይ (አንደኛ መጽሐፍ) አዲስ አበባ
- _____፣ (2002 ዓ.ም) የአገልግሎት መንግሥት በምድር ላይ፣ ጠቅላላ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ (ሁለተኛ መጽሐፍ)፣ አዲስ አበባ፣
- ሚሊዮን ነቅንቅ (ትርጉሚ) (1993 ዓ.ም)፣ ትልቁ ኢትዮጵያ
- ሚሊዮን ቸርነት (2005 ዓ.ም)፣ የመለኮት ፍትሕ፣ ሮፕሮት አታሚዎች፣
- ሰሎሞን አሰፋ (ተርጓሚ)(2002 ዓ.ም)፣ በኢየሩሳሌም ላይ የምትጠልቀው የመጨረሻዋ ይምበር፣ ፋር.ኢስ ትሬዲንግ ኃላ. የተ.የግ. ማህ.
- ሰለሞን ጥላሁንና ሥምረት ገብረማርያም (2000 ዓ.ም)፣ ደማቆች፣ ሮፕሮት አታሚዎች፣
- ሰሎሞን አበበ ገብረ መድኅን (፳፻ ዓ.ም)፣ የትሩፋን ናፍቆት፣ ሮፕሮት አታሚዎች አዲስ አበባ፣
- ሠረቀ ብርሃን ዘወንጌል (2002 ዓ.ም)፣ ማሳቀል፣ አዲስ አበባ
- ሮጀር ካውሊ (1963 ዓ.ም)፣ ጸድቀ ሃይማኖት፣ የቤተ ክርስቲያን ሃይማኖት ውሳኔዎች፣ ዓ.ም.ብ.ሰ.ቀ.ኃ.ሥ.ማ. ቤት፣
- ሺጋው ዘውዴ (2005 ዓ.ም) ኢትዮጵያና ማርያም
- ኖኤል ውንድፋፍ (1996 ዓ.ም)፣ የአሁኑ ዘመን ቤተክርስቲያን ተህድሶ፣ አዲስ አበባ፣
- በቀለ ወ/ማሪያም አዲሱ (1996 ዓ.ም)፣ የጥንቱ ሕዝቦች እና መንግሥታት አጭር ታሪክ፣ አዲስ አበባ
- በቀለ ሻንቆ (2000 ዓ.ም) የክርስቲያን ኃላፊነት ሁለንተናዊ እድገትን ማፋጠን፣ አኔክ አሳታሚ.

በላቲንኛ ጥናት ወልደሥላሴም (1915 ዓ.ም) የሕይወት ታሪክ፣ አዲስ አበባ፣ ራስ ተፈሪ ማተሚያ ቤት

በላቲንኛ፡ማኅተሙ፡ሥላሴ፡ ወልደ፡መስቀል (1962 ዓ.ም)፣ ዝክረ፡ ነገር፣ አዲስ አበባ

ባሕር፡ ዘውዴ (2003 ዓ.ም) የኢትዮጵያ ታሪክ 1847-1983፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ

ተክለ ጻድቅ መከራያ (1982 ዓ.ም)፣ ዐፄ ዮሐንስ እና የኢትዮጵያ ልጆች፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት

ተክለ መንገሻ (ተርጓሚ)(2003 ዓ.ም) የመጽሐፍ ቅዱስ ዋና ዋና ጭብጦች፣ አዲስ አበባ የላቲንኛ ብሩክስ ፋውንደሽን

ተስፋዬ ሮቢሌ (2001 ዓ.ም)፣ ዐባይት መናፍቃን፣ አዲስ አበባ፣

ታደሰ ወልደ ጊዮርጊስ(2001 ዓ.ም)፣ ኢትዮጵያውያን በአሜሪካ ማኅበራዊና ሥነ ልቦናዊ ትንተና፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፣

ተስፋዬ ሮቢሌ (1999 ዓ.ም)፣ ውሃውና ሰሙ፣ ራዕይ አሳታሚ አዲስ አበባ

ቴዎድሮስ ደመላሽ(2004 ዓ.ም)፣ ሰማንያ አሐዳ በእግዚአብሔር ቃል ሲመዘን፣ አዲስ አበባ፣

ቶላሣ ጉዲና (1988 ዓ.ም) እግዚአብሔር በሕዝባችን ምን ይላል? ራዕይ አሳታሚ፣ አዲስ አበባ

አበራ በቀለ (1996 ዓ.ም)፣ ትምህርተ ሃይማኖትና ክርስቲያናዊ ምግባር፣ አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት፣

አማረ አፈሰ ቢሻው (1999 ዓ.ም)፣ የሁለት ሺ ዓመታት ውጣ ውረድ በኢትዮጵያ፣ ሲያትል ዋሽንግተን አሜሪካ

አጤ ምኒልክና ኢትዮጵያ (2003 ዓ.ም)፣ የነጋደራስ ገብረ ሕይወት ባይከፃኝ ሥራዎች፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፣

አግዛቸው ተፈራ፣ የተቀበረ መከላከል፣ አፍሪካ ማተሚያ ቤት

————(2001 ዓ.ም)፣ የሰው ሥልጣን፣ አዲስ አበባ፣

አባ ጎርጎርዮስ (1974 ዓ.ም)፣ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፣

አባ መልከጼዴቅ (1994 ዓ.ም)፣ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ልምንና ትምህርት፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት

አዜብ በርሄ (ውርስ ትርጉም)(2004 ዓ.ም)፣ ዝክረ ቅዱሳን ዘተዋሕዶ (አንደኛ መጽሐፍ)፣

ኢያሱ ፈርንጅ (2004 ዓ.ም) ዘመን ታሪክ፣ ሮፕቦት አታሚዎች አዲስ አበባ፣

አሰባሰው በዋነ (ናትናኤል)(2004 ዓ.ም)፣ የሚለወጥ ዓለም የማይለወጥ ስምላክ ተሐድሶ ማን?

ዓለማየሁ ሞገስ ደረሰ(1989 ዓ.ም)፣ ልጅ አረኛ ልጅ መንጋ?

————(1987 ዓ.ም) ሁሉም ሁሉን ይወቅ?

ዓብደላ መሐመድ ዓሊ (ተርጓሚ) (2001 ዓ.ም)፣ የሐበሻና የዛሬ መብላጥ፣ የመካከለኛው ዘመን መንግሥታት ፖለቲካዊ ግንኙነት ታሪክ፣ ድሪ ማተሚያ፣

ኪዳነ ማርያም ጌታሁን፣(1993 ዓ.ም)፣ ዘመን ልልዕስ ምልዕል ትግረኞች ዐረ ማርያሞች አታወናብዱን፣ ክፍል አንድ፣ አርቲስቲክ ማተሚያ ቤት፣

ካሕሳይ ገ/እግዚአብሔር (2000 ዓ.ም) ምንኩስና በኢትዮጵያ ዛሬና ትላንት፣

ወንድዬ አሊ (2000 ዓ.ም.)፣ በመከራ ውስጥ ያበባች ቤተ ክርስቲያን፣(ሁለተኛ አትም)

————(1992 ዓ.ም)፣ የኢትዮጵያ ሰላት ወገን፣

ዊይን ግሩደም (ትርጉም) (2003 ዓ.ም)፣ ሰልታዊ ሥነ መለኮት፣ የመጽሐፍ ቅዱሳዊ ስለተምህሮ መግቢያ፣ አስ አይ ኤም ማተሚያ ቤት

ዘአገተሞ መምህር ወማኅበር ዘጉንዳጉንዶ ደብረ ገረዛን ማርያም ገዳም (1996 ዓ.ም)፣ ገደብ አቡነ አባጣፋኛስ ዘጉንዳጉንዶ፣

የአማርኛ መዝገበ ታላት (1993 ዓ.ም)፣ በኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናትና ምርምር ማዕከል፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናት ምርምር ማዕከል (1993 ዓ.ም)፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ፣

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ ከልደት ክርስቶስ እስከ 2000 ዓ.ም

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን (1989 ዓ.ም)፣ ተለምዶ ማርያም 3ኛ አትም፣ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤተ አዲስ አበባ

ያረጋል አበጋዝ (2003 ዓ.ም)፣ ቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ሕይወቱና ትምህርቱ፣ አዲስ አበባ፣

ይልማ ደሬሳ (1999 ዓ.ም)፣ የኢትዮጵያ ታሪክ በሥራ በደስተኛው ክፍለ ዘመን፣ ሁለተኛ አትም፣ አዲስ አበባ

ይትባረክ ግደይ (2000 ዓ.ም)፣ ዘረኛ ማነው? ኢትዮጵያዊያን ፍረዱ!

ዮሐንስ አድማሱ (1929-1967)(2004 ዓ.ም)፣ ቶኝ ጌታ የፍታሔ ገጉኝ አጭር የሕይወቱና የጽሑፍ ታሪክ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

- የሐንስ ሳንድሼድ (1974 ዓ.ም)፤ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በመካከለኛው ዘመን የተባበሩት አታሚዎች
- ደረጃና ደቀ-መዝሙር በዛ (2000 ዓ.ም)፤ መቅደስ የገቡ መናፍቃን፤ ባሕርዳር፤
- ደረጃ ገ. (2003 ዓ.ም)፤ ገመና ዘጃጃ፤
- ደስታ ተክለወልድ (1928 ዓ.ም)፤ ገበታ ሐዋርያ የንባብ መማሪያ፤
- ዳንኤል ክብረት (2004 ዓ.ም)፤ ልርቶዶክሱ መልስ አሳት፤
- ገብረ መሲሕ (2002 ዓ.ም)፤ የመምሩ ምርቅ እና መረቅ፤ አዲስ አበባ፤
- ጌታቸው በለጠ (1992 ዓ.ም)፤ ሌሎች እና ሃሌ ሉያ፤ የኢትዮጵያ ቃሌ ሕይወት ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፤ ቅጽ 3
- ጌታቸው (1995 ዓ.ም)፤ ገድል ወይስ ገደል፤ አዲስ አበባ
- ጌታቸው ዓለሙ (2001 ዓ.ም)፤ የመጽሐፍ ቅዱስና የአዋልድ መጻሕፍት ተዋህዶ ዘላርቶዶክሱ፤ (2ኛ እትም)፤
- ጌታቸው ኃይሌ (1996 ዓ.ም)፤ ደቂቅ አስጠፋኛህ፤ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ፕሬስ
- ግርማ ዘውዴ (1985 ዓ.ም)፤ ኢትዮጵያ፤ (አንደኛ መጽሐፍ) ካሉ ማተሚያ ቤት
- (1992 ዓ.ም)፤ ኢትዮጵያ፤ ሁለተኛ መጽሐፍ
- ግርማዊ ቡሽ (ተርጓሚ) (2000 ዓ.ም)፤ እርቀ ሰላም ለቤተ ክርስቲያን፤ ሕትመት አልፋ አታሚዎች
- (ተርጓሚ) (1996 ዓ.ም)፤ መጽሐፍ ቅዱሳዊ ክርስትና በአፍሪካውያን ሰይጣን፤ አሲ. አይ. ኤም ማተሚያ ድርጅት
- ጉዲና ቱምሳ (እ.አ.አ 2003)፤ ምስክርነትና ደቀ መዝሙርነት፤
- ጥላሁን በየን (1994 ዓ.ም)፤ ቤተ ክርስቲያንን እሠራለሁ የመሠረተ ክርስቶስ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ፤ ሜጋ ማተሚያ ኢንቴርፕራይዝ፤
- ጥበብ ሰሎሞን (2000 ዓ.ም)፤ በውኑ በማርያም ማመን ይገባሃልን? አዲስ አበባ
- ጥበብ ሰሎሞን (1999 ዓ.ም)፤ ልርቶዶክሳዊነት እንዲህ ነው፤
- ጳውሎስ ፈቃዱ (2004 ዓ.ም)፤ የብርሃን አንጓዎች፤ ርኅሮት አታሚዎች፤ አዲስ አበባ
- ፀጋአብ በቀለ (2005 ዓ.ም) ባለረዳይነት ኢትዮጵያ ገን ለምን? (ከፍል ሁለት)፤ አዲስ አበባ፤ ርኅሮት ማተሚያ ቤት
- ጽጌ ስጦታ (1997 ዓ.ም)፤ ይኒጋል፤

- ፈቃዱ ጉርሜሳ ኩሳ (ጃንዋሪ 1999)፤ የወንጌል አምነት እንቅስቃሴ በኢትዮጵያ፤ አዲስ አበባ፤
- ፍጹም ወ/ማርያም (2005 ዓ.ም)፤ የልተዘመረላቸው፤ ህትመት ፋርዲስት ተፈጻግ፤ ኃላ. የተ. የግ. ማህበር፤
- ፍስሐ ያዜ ካሣ (2003 ዓ.ም)፤ የኢትዮጵያ 5ኛ ዓመታት ታሪክ ከኖን አስከ ሊህአዴግ፤ መጽሐፍ 1፤ አልፋ አታሚዎች፤
- ፖውል ሀታዊይ (ተርጓሚ ፋንታሁን) (1997 ዓ.ም)፤ ወንጌል ጻገም ወደ ኢየሱስ፤ ራኤይ አሳታሚ፤ አዲስ አበባ

በውጭ አገር ቋንቋዎች የተጻፉ

- Anderson Leith (1992), A CHURCH FOR THE 21st CENTURY, Betheny House Publisheers, USA
- , (1994), Dying for Change, Bethany House Publishers, , Minneapolis Minnesota, USA
- Azimioara Horia (2003), from darkness to light, Printed by Borckhausdurk-Dillenburg, Germany
- Beckham A. William (1995), The Second Reformation: Reshaping the Church for the 21st Century, TOUCH Publications
- Bettenson Henry, Documents of the Christian Church, London Oxdord University Press, 1963
- Brecht. Martin (1996), (tr. Wolfgang Katenz) "Luther, Martin," in Hillerbrand, Hans J. Oxford Encyclopedia of the Reformation. New York: Oxford University Press,
- Barrentt David (2001), World Christian Encyclopedia: A comparative survey of churches and religions – 30 to 2200 Oxford University Press
- Chuck D. Pierce (2007), God's Unfolding Battle Plan: A Field Manual for Advancing the Kingdom of God, (Ventura CA: Regal books
- Currey James, Pioneers of change in Ethiopia (2002) The Reformist Intellectuals of the Ethiopia of the Early Twentieth Century, Ohio University Press, Addis Ababa University press

- C. Peter Wagner (1990) Church Planting for a Greater Harvest, Ventura, CA: Regal Books
- Carl Koc, The Catholic Church (1994), Journey, Wisdom, and Mission. Early Middle Ages: St. Mary's Press
- Cyril of Jerusalm and Nemesius of Emesa, Vol. LCC. Translated and edited by W.Telfer published, USA by the West Minister Press
- Donald Donham (1986), The Southern Marches of Imperial Ethiopia: Essays in History and Social Anthropology, Cambridge University Press, Cambridge
- Diamond Jay, Larry. Plattner, Marc F. and Costopoulos, Philip J. (2005), World Religions and Democracy.
- Eugene H. Peterson, (1992), Under the Unpredictable Plant, William B. Eerdmans Publishing Company Grand Rapids, Michigan, USA
- Evans, Williams (1949), The Great Doctrine of the Bible, Moody, Chicago, USA
- Eusebius (1975), Ecclesiastical History, two vol. 5. London, Heinemann: and Cambridge, Mass: Harvard USA
- Fox John (MXXXIX), Foxe's Christian Martyrs of the World, Barbour Publishing, Inc, USA
- Forst Michael & Alan Hirsch (seventh printing) (2006), The shaping of things to come, Innovation and mission for the 21st Century Church, Hendrickson publisher, USA.
- F. Tipler, J. (2007), The Physics Of Christianity, New York, Doubleday.
- Philip Jenkins (2006), The New Faces of Christianity: Believing the Bible in the Global South (New York: Oxford University Press
- Graham Billy (1987) Death and after Life, Word publishing, USA.
- George Gallup Jr. and D. Michael Lindsey (2000), Surveying the religious Landscape, Harrisburg, Penn: Morehouse Press
- Gibbs Eddie (2005), Leadership Next Changing leaders in a changing culture, Inter varsity Press, USA.

- Georg Wilhelm Friedrich Hegel (1944), The Philosophy of History, New York: Willey, USA
- G. Harold Grimm (1957), The Ninety-Five Theses of the Disputation Concerning the value of Indulgences: Luther's Works, Fortress Press Vol. 31 USA
- H. John Hallowell (1950), Main Currents in Modern Political Thought (New York: Holt, Rinehart & Winston USA
- Ig-Jin Kim (2003), History and theology of Korean Pentecostalism, Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer, The Netherlands.
- J. Richard Krejcir (2013), Statistics and Reasons for Church Decline, Francis A. Schaeffer Institute of Church Leadership Development (FASICLD) USA
- J. H. Christopher Wright (2006), The Mission of God, Inter-Varsity Press,
- John Mulinde (2005) TRANSFORMING YOUR WORLD, Progressive Vision Publishing
- Kennon L. Callahan (1990), Effective Church Leadership, Harper & Row, Publisher, San Francisco USA.
- Manfred Weidhorn, (2005), The Person of the Millennium: The Unique Impact of Galileo on World History, Universe
- Minnery Tom (2001), Why You Can't Stay Silent Biblical Mandate to Shape our Culture, Tyndale House Publishers, Inc, Wheaton, Illinois, USA
- Schaff Philip (1977), Creeds of Christendom, Baker Book House, Vol. III, USA
- Smith Page (1976), Religious Origins of the American Revolution, Missoula, MT: Scholars Press
- S. Hun Kim and Wonsuk Ma (2011), Korean Diaspora and Christian Mission, Regnum Books International, 2011 UK p 228
- Stringfellow William (1962), A private and Public Faith, Grand Rapids: Eerdmans USA.
- Thomason Hugh Kerr (1943), A Compend of Luther's Theology, Philadelphia: The Westminster Press,
- Ullendorff Edward (1960), The Ethiopians: An Introduction to the Country and People, second edition London: Oxford University Press,

- Weber Max (1995) The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism 1905.
- Peter Wagnr (1990), Church Planting for a Greater Harvest, Gospel Light Regal Book: Ventura, CA.
- Wesley John, Universal Knowledge (1927), A Dictionary and Encyclopedia of Arts, Science, History, Biography, Law, Literature, Religions, Nations, Races, Customs, and Institutions, Vol. 9, Edward A. Pace, Editor (New York: Universal Knowledge Foundation.
- Whetten D.A and Cameron, K.S. (2010) (8th Ed), Developing Management Skills, Boston, Prentice Hall

ጋዜጦች፣ መጽሐፍትና ጥናታዊ ጽሑፎች

- ሐመር ተዋሕዶ (ልዩ እትም)፣ ነሐሴ 2002 ዓ.ም
- ሕይወት ብርሃን፣ ቁጥር 8፣ መጋቢት 2001 ዓ.ም
- ማቴሌስ ቁጥር 12 ጥር 2002 ዓ.ም
- ብሔራዊ ተሐድሶ፣ 1ኛ ዓመት ቁጥር 1፣ ኅዳር 2004 ዓ.ም
- የዛሬይቷ ኢትዮጵያ፣ ሚያዝያ 2፣ 1963 ዓ.ም
- ከሣቲ ብርሃን፣ ቁጥር 3 2005 ዓ.ም
- ጮራ መጽሐት ቁጥር 40 ታህሣሥ 2003 ዓ.ም
- ጮራ መጽሐት፣ ቁጥር 44፣ 2005 ዓ.ም ገጽ 13
- ከሣቲ ብርሃን፣ ቁጥር 3፣ 2004 ዓ.ም ገጽ 23
- አዲስ ጉዳይ፣ ቅፅ ቁጥር 120 ሐምሌ 2004 ዓ.ም
- ማራኪ፣ ቅፅ 1 ቁጥር 43፣ ሴኔ 2005 ዓ.ም
- የኢትዮጵያ ዓመታዊ ታሪክ መጽሐት 4ኛ መጽሐት 1954 ዓ.ም

Bekele Shanko Mamiru (2012), Emerging Leader Initiative (ELI), A Manual for Developing Transformational Leaders in the Ethiopia Context, A Final Project Submitted to The Faculty in Candidacy For The Degree of Doctor of Transformational Leadership. USA

- Chaillot Christian (1972), The Ethiopian Orthodox Church: A Brife introduction to its life and spirituality, (Paris: inter Orthodox Dialogue.2002), 31-32.
see also Taddese Tamrate, church and state (Oxford: Clarendon)
- Christopher Landau (August 2010), BBC News, Christian faith plus Chinese productivity, 26
- George Barna, Barna Research Online (June 25, 2001), Religious Beliefs Vary Widely by Denomination,
- UN (2011), International Convention on the Elimination of All Forms of Racql Discrimination'
- UN (December 23, 2011), Nations High Commissioner for Human Rights.
- UN (2011). UNESCO UIS Data | UNESCO Institute for Statistics
- JOB MARKET' (10 November 2009), The Economic Effects of the Protestant Reformation, Davide Cantoni_ Harvard University, USA
- K. Cont Rossini (1965) , Vitae Sanctorum Indiginarum I Acta Marqewos, CSCO, vol.33/19,
- Methodological notes on the Status of Global Mission, 2011
- U.S. Religious Landscape Survey.(2007) Pew Forum on Religion & Public Life.
- Pankhurst Richard and others (editors) (April 1990), Proceeding of the first National Conference of Ethiopia Studies,
- Pankhurst Richard (1962), The Foundation of Education, Printing Newspapare, book production, Libraries and Literacy in Ethiopia, Ethiopia observer, vol. 6, No.3 ,
- Paul E. Balisky (1977), Wolaitta Evangelists, (A study of Religious Innovation in Southern Ethiopia, 1937-1975): A Thesis for the degree of Doctoral of Philosophy, University of Aberdeen.

ድረ ገጽ

<http://www.christianitytoday.com/ch/131christians/moversandshakers/wyc>
<http://www.historyworld.net/wrldhis/PlainTextHistories.asp?Paragraph1>
<http://www.historyworld.net/wrldhis/PlainTextHistories.asp?Paragraph1>
<http://www.secularism.org.uk/news/2012/10/statistics-round-up--religion->
<http://www.ons.gov.uk/ons/rel/census/2011-census/key-statistics-for->
<http://features.pewforum.org/global-christianity/population-number.php>
http://en.wikipedia.org/wiki/France#cite_note-247
<http://www.gallup.com>
<http://www.gallup.com/poll/13117/religion-europe-trust-filling-pews.aspx>
<http://en.wikipedia.org/wiki/Iceland>
<http://womensphere.wordpress.com/2010/07/22/icelands-prime-minister->
<http://www.truespirituality.org/>
http://atheism.about.com/library/glossary/western/bldef_reformation.htm
http://www.dacb.org/stories/ethiopia/zarea_yueqob.html
http://www.prayerfoundation.org/world_christian_growth_statistics.ht
http://en.wikipedia.org/wiki/Christianity_in_Korea
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,2094427-2,00.html>
<http://www.economics.harvard.edu/faculty/barro>
<http://www.time.com/time/magazine/article/0,9171,2094427-2,00.html>
<http://www.thejakartaglobe.com/home/korea-aerospace-signs-deal-to->
<http://the-diplomat.com/2010/07/19/another-korean-nuclear-issue/>
<http://www.pbs.org/frontlineworld/>
<http://www.usatoday.com/life/television/news/2006-09-21-homes->
<http://www.barna.org/media-articles/546-top-trends-of-2011-the-digital->
<http://www.nairaland.com/nigeria/topic-244069.0.html>

በዚህ መጽሐፍ የተጠቀሱ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች

ከብሉይ ኪዳን

እረት ዘፍጥረት 1: 14-19
 እረት ዘፍጥረት 6:5-7
 እረት ዘፍጥረት 41:8
 እረት ዘፀአት 20:4
 እረት ዘፀአት 7:11-22
 እረት ዘካርያ 14:19
 እረት ዘካርያ 23:23
 መጽሐፈ. መሳፍንት 6:28-30
 መጽሐፈ. መሳፍንት 22:43
 መጽሐፈ. መሳፍንት 23:67
 መጽሐፈ. ሳሙኤል ቀዳማዊ 5:2
 መጽሐፈ. ነገሥት ቀዳማዊ 13:1-2
 መጽሐፈ. ነገሥት ካልዕ 10: 27
 መጽሐፈ. ነገሥት ካልዕ 11: 18
 መጽሐፈ. ነገሥት ካልዕ 18: 4
 መጽሐፈ. ነገሥት ካልዕ 17:38-39
 መጽሐፈ. ነገሥት ካልዕ 17:40
 መጽሐፈ. ዜና ቀዳማዊ 7: 13-14
 መጽሐፈ. ዜና ካልዕ 29:5
 መጽሐፈ. ዜና ካልዕ 29:16)
 መጽሐፈ. ነሐምያ 1:6
 መዝሙረ. ዳዊት 107:20
 መዝሙረ. ዳዊት 119:89
 መጽሐፈ. ምሳሌ 16:5
 ትንቢተ. አሳያስ 8:20
 ትንቢተ. አሳያስ 40:31
 ትንቢተ. ኢርምያ 6:14
 ትንቢተ. ኢርምያስ 25:5-11
 ትንቢተ. ዳንኤል 2:2
 ትንቢተ. ዳንኤል 4:35)
 ትንቢተ. ዳንኤል 10:10-21
 ትንቢተ. ሆሴዕ 7:8-9

ከአዲስ ኪዳን

የማቴዎስ ወንጌል 1:21)
 የማቴዎስ ወንጌል 3:10

የማቴዎስ ወንጌል 4:17
 የማቴዎስ ወንጌል 5: 11-12
 የማቴዎስ ወንጌል 5: 18
 የማቴዎስ ወንጌል 7:16-19
 የማቴዎስ ወንጌል 15:3-6
 የማቴዎስ ወንጌል 5:17-18
 የማቴዎስ ወንጌል 5:21
 የማቴዎስ ወንጌል 5:43-48
 የማቴዎስ ወንጌል 26: 52
 የማቴዎስ ወንጌል 7:16
 የማቴዎስ ወንጌል 11:27
 የማቴዎስ ወንጌል 15:6
 የማቴዎስ ወንጌል 16:18
 የማርቆስ ወንጌል 16:15
 የማርቆስ ወንጌል 16:17
 የሉቃስ ወንጌል 16:31
 የሉቃስ ወንጌል 1:26-36
 የሉቃስ ወንጌል 23:34
 የዮሐንስ ወንጌል 1:1
 የዮሐንስ ወንጌል 1:2
 የዮሐንስ ወንጌል 1:11
 የዮሐንስ ወንጌል 1:14
 የዮሐንስ ወንጌል 3:16
 የዮሐንስ ወንጌል 4:42
 የዮሐንስ ወንጌል 4:24
 የዮሐንስ ወንጌል 3:5
 የዮሐንስ ወንጌል 5:46-47
 የዮሐንስ ወንጌል 7:4
 የዮሐንስ ወንጌል 10:10
 የዮሐንስ ወንጌል 11:26
 የዮሐንስ ወንጌል 14:6
 የዮሐንስ ወንጌል 16:2
 የዮሐንስ ወንጌል 17:3
 የዮሐንስ ወንጌል 17:17
 የዮሐንስ ወንጌል 17:18-19
 የዮሐንስ ወንጌል 17:22
 የሐዋርያት ሥራ 1:18-19
 የሐዋርያት ሥራ 2: 28
 የሐዋርያት ሥራ 2:42
 የሐዋርያት ሥራ 3:6

የሐዋርያት ሥራ 3:19
 የሐዋርያት ሥራ 4:12
 የሐዋርያት ሥራ 8:4-7
 የሐዋርያት ሥራ 4:12
 የሐዋርያት ሥራ 8:26-40
 የሐዋርያት ሥራ 10:14
 የሐዋርያት ሥራ 13:10
 የሐዋርያት ሥራ 15:15
 የሐዋርያት ሥራ 16: 31
 የሐዋርያት ሥራ 17:11
 የሐዋርያት ሥራ 19:19
 የሐዋርያት ሥራ 19:32፣39፣41
 ወደ ሮሜ ሰዎች 5:7
 ወደ ሮሜ ሰዎች 5:8
 ወደ ሮሜ ሰዎች 10:13
 ወደ ሮሜ ሰዎች 12:2
 ወደ ሮሜ ሰዎች 12:14
 ወደ ሮሜ ሰዎች 13 7
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች1 1:2
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች1 1:4
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች1 1:23
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች1 4:6
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች1 4:6
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች1 6: 19-20
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች1 8:9
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች1 9:16)
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች1 14:29
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች2 3:13
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች2 5:10
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች2 5:17
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች2 5:19
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች2 5:21
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች2 10:3-5
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች2 10:17-18
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች2 12:5
 ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች2 13:14
 ወደገላትያ ሰዎች 1:8-9
 ወደ ገላትያ ሰዎች 4:5
 ወደ ገላትያ ሰዎች 5: 19-21
 ወደ ገላትያ ሰዎች 6:7-9
 ወደ ገላትያ ሰዎች 6:14
 ወደ ኤፌሶን ሰዎች 1:21
 ወደ ኤፌሶን ሰዎች 1:22-23
 ወደ ኤፌሶን ሰዎች 2:8
 ወደ ኤፌሶን ሰዎች 2:9
 ወደ ኤፌሶን ሰዎች 2:10
 ወደ ኤፌሶን ሰዎች 2:19
 ወደ ኤፌሶን ሰዎች 3:12
 ወደ ኤፌሶን ሰዎች 5:21-33

ወደ ፊልጵስዮስ ሰዎች 2:9-10
 ወደ ፊልጵስዮስ ሰዎች 3:9
 ወደ ፊልጵስዮስ ሰዎች 3:20
 ወደ ቄላስይስ ሰዎች 1:9-10
 ወደ ቄላስይስ ሰዎች 3:19
 ወደ ተስሎንቄ ሰዎች1 1:1
 ወደ ተስሎንቄ ሰዎች1 5: 20-21
 ወደ ተስሎንቄ ሰዎች2 2:2
 ወደ ጢሞቴዎስ ሰዎች1 2:5-7
 ወደ ጢሞቴዎስ ሰዎች1 3: 15
 ወደ ጢሞቴዎስ ሰዎች1 4:1-5
 ወደ ጢሞቴዎስ ሰዎች1 5:6
 ወደ ጢሞቴዎስ ሰዎች2 3:10-11
 ወደ ጢሞቴዎስ ሰዎች2 3:15-17
 ወደ ቲቶ ሰዎች 2: 11
 በፊልሞና 13
 ወደ ዕብራውያን 4:12
 ወደ ዕብራውያን 4:16
 ወደ ዕብራውያን 11:1
 ወደ ዕብራውያን 12:23
 ወደ ዕብራውያን 13:7
 የኢጥሮስ መልዕክት1፣ 1:22-23
 የኢጥሮስ መልዕክት1፣ 2:6
 የኢጥሮስ መልዕክት1፣ 1 2:5
 የኢጥሮስ መልዕክት1፣ 2:9
 የኢጥሮስ መልዕክት2፣ 1:21
 የዮሐንስ መልዕክት1፣ 1:8)
 የዮሐንስ መልዕክት1፣ 3:16
 የዮሐንስ መልዕክት1፣ 4: 15)
 የዮሐንስ መልዕክት1፣ 5:12
 የያዕቆብ መልዕክት2፣ 2 17-20
 የይሁዳ መልዕክት 23
 የዮሐንስ ራእይ 1:11
 የዮሐንስ ራእይ 2:5
 የዮሐንስ ራእይ 3:2
 የዮሐንስ ራእይ 3:14
 የዮሐንስ ራእይ 3:19
 የዮሐንስ ራእይ 5:8-10
 የዮሐንስ ራእይ 5:9
 የዮሐንስ ራእይ 7:10
 የዮሐንስ ራእይ 21: 5
 የዮሐንስ ራእይ 12:7-10
 የዮሐንስ ራእይ 19:7
 የዮሐንስ ራእይ 19:9-10
 የዮሐንስ ራእይ 22:15
 የዮሐንስ ራእይ 9:21
 የዮሐንስ ራእይ 22:18-19

መጠቀሚያ የጥቅም ሰነድ

ሀ
 ሀርብርድ ዩኒቨርሲቲ 35፣258፣270፣281
 ሀብተማርያም አስፋ (ዶ/ር) 155
 በሀዋላ 176፣296
 ሀይም 182
 ሀፕሮ (ጳጳስ) 240
 ሂፖላ 7-ባኤ 238
 ሄናክ ኃይሌ (ዲያቆን) 143
 ህንድ 135፣267፣273፣321
 ሆሳዕና 136

ለ
 ለምን ሲሳይ (ኢትዮጵያዊው ገጣሚ)282
 ለንደን ኢንግላንድ 238፣258
 ለገሠ ወትሮ(ዶ/ር፣አስተርፊኪክስት)258
 ለገሠ ጂሎ 296
 ለውስ ስፔር ፔፈር (ዶ/ር) 56
 ሊቢያ 45፣145፣317
 ሊዮ 201
 ሊት ኦንደርሰን(መጋቢ፣ዶ/ር) 291
 ላቆች አመካከር 137
 ላድሶ ጌድሌቦ (ፕ/ር)54፣115
 154፣163፣165፣173
 ሊዊ ቶሊስቶይ 317
 ሊዋውያን 22፣23
 ልደቱ ዓለሙ ከፊኔ (ዶ/ር) 70

ሐ
 ሐይዋርድ ኤ. ሰንደር 285
 ሕገሊ ጆርጅ 250
 ሕገቅያስ 22፣ 23

መ
 መለሰ ሠጉ 93
 መልሳቸው መስፍን (ዶ/ር) 21
 መሠረተ ስብሐት (መምህር) 142
 መሪራስ አማን 71

መርስዔ ገዝን ወልደ ቲርቆስ 135
 መስፍን ወልደማርያም (ፕ/ር)66፣
 102፣109፣175፣172
 መሸሻ ወርቁ(ደጃዝማች) 131
 መንግሥቱ ማሞ (መጋቢ)፣ 30
 መዘምር ወልደ ሩፋኤል(ቀሲስ)44፣63
 ሙኒ 270
 ሙሴ 23፣
 ሙሴ መንበሩ (መሪኒታ) 40፣41
 ማልረደ ጂ. ኤረክስን (ፕ/ር) 286
 ሚሊተን 282
 ሚካኤል (መልአክ) 38፣39፣
 ሚካኤል ፎርስት 318
 ሚኒልክ(ዐፄ)104፣128፣130፣133፣165
 ማርቲን ለተር 27፣ 28፣ 31፣ 71፣
 85፣142፣143፣200፣201፣2
 03፣204፣205፣206፣207፣2
 08፣226፣227፣230፣246፣2
 49፣261፣285፣291
 ማርቲን አምስተኛ (ጳጳስ) 140
 ማርያም(የጌታእናት) 38፣39፣46፣
 47፣48፣49፣50፣52፣53፣105
 ማቴዎስ (አቡን) 128
 ማክስ ፕላንክ (ሳይንቲስት፡በፊዝክስ
 የኖቤል ሽልማት አሸናፊ) 257
 ማክስ ዊቤር (የማህበረሰብ ትምህርት
 መሐንዲስ የተባሉ ጀርመናዊ ምሁር)261
 ማክዱፍ "ማክሲም" 155
 ማእምራን ዲቢ ኩሉ (ሊቅ) 44
 ማይክል አንጅሎ 28
 ሚሊቶ 231
 ሚዲራትራኒያን 132
 ምኒሊክ አስፋው 232
 ምክረ ሥላሴ ገ/አማኑኤል(ቀ/ዶ/ር)104
 ምጽዋ 31፣127

ረ
 ሩማኒያ210፣211፣213፣214፣216፣217፣218
 ሩዋንዳውያን 156
 ረከ ዋረን (መጋቢ) 82
 ራኤል ማክከሊሪ 35
 ራልፍ ባይኒ (ዶ/ር፣ጳጳስ) 210
 ራልፍ ዊንቴር 262
 ሮበርት ማካፍ (ፕሮፌሰር) 25፣246

ሮበርት ጃክሰን (ፕ/ሮ) 168
ሮበርት ባር 35
ሮናልድ ሬገን (ፕሬዝዳንት) 282
ሮጆር ካውሊ 21
ጆሴፍ ስታሊን 116

ሰ

ሰሎሞን አበበ ገብረመድኅን 72
ሰሎሞን አበፋ 179
ሰሎሞን ጥላሁን 232
ሰማርያ 162
ሲዳማ 157፣296
ሰርገው ገላው(ዶ/ር) 54
ሰብላሙንጌል ዳንኤል 67
ስተርክስ ኒስት የኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን 219
ሲና ተራራ 21
ሲውድን 132
ሳሙኤል ፈቃዱ 50
ሳምሳንግና 271
ሳምሶን እስጢፋኖስ (ዶ/ር) 70
ሶርያውያን 156
ሶቪዬት ገብረት 36

ሸ

ሸክሳፒር 282
ሸጉጤ ዳፋ 31
ሸሻ ማርያም 158
ሸምብራ ኩራ 173

ቀ

ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ 57፣
ቁስጥንጥንያ ጉባኤ 21፣
ቄለሜንጦስ ዘእስክንድርያ 135
ቅዱስ ጳውሎስ መንፈሳዊ ኮሌጅ 44፣117
ቆሮንቶስ 286
ቆስጠንጢኖስ 179፣254

በ

በምንኩሉ የሲዊድን ሚሲዮን ት/ቤት 127
በርናርድ ራም 58
በርቲ አረንድስ (ጋዜጠኛ) 277
በቀለ ሻንቆ (ዶ/ር) 41፣153
በቀለ ወ/ማርያም አዲሱ 157
በጌምድር 127፣128፣133
በዛንታይን 201
አፍሪካ አንድነት ድርጅት 187
በእድ ማርያም (ዐፄ) 194
በካምቦዲያ 182
በኮንስታንቲኖፖል 235

በዋርዊክ ዩኒቨርሲቲ 168
በየነ ዳምጤው (አለቃ) 144
በየነ ዘውቄጣ (የኔታ) 144
በካረስ ዩኒቨርሲቲ 216፣220፣
ቢሊ ኤስዩሚ 301
ቢሊግርሃም 291
ቢሊሲ 181

ባሕር ዳር ዩኒቨርሲቲ 39
ባሕሩ ዘውዴ (ፕ/ሮ) 155
ባግዳድ 270
ባዮሎጂ ዩኒቨርሲቲ 286
ባፕቲስት ቲኦሎጂካል ስሚኔሪ 315
ቤተ መንግሥት 21፣
ቤተ መዘከር 21
ቤጅግ ዩኒቨርሲቲ 277
ብላቲን ኔታ ገሩይ ወልደ ሥላሴ 139
ብሩክ ገብረ ሊባኖስ(መምህር)45፣54፣98
ብራዚል 267
ቦሩ ሚዳ 164
ቦሊ ግሊያም 26፣ 33፣182
ቦሊ ሎጋን 301

ተ

ተርቱሊያን 123
ተስፋሁን ሐጢያ (መጋቢ) 63፣298
ተስፋ ማርያም (አባ) 145
ተስፋዬርቢሊ(በዐቃብያክርስትና)78፣235፣
ተክለ ሃይማኖት ገብረሥላሴ (መሪኔታ)51
ተክለ ሐዋርያት (አባ) 114
ተክለ ኔታቸው 56
ቱርክ 132
ቲኢ ፕለር(ፕ/ሮ) 256
ታቦር ዋሚ 109፣156
ታዮች ኡርጊቾ 28
ታዩገ/ማርያም (አለቃ)126፣127፣
128፣127፣129፣130፣131፣
132፣13፣134፣135፣136፣1
37፣138፣141

ታደሰ ታምራት(ፕ/ሮ) 120፣
ታደሰ ወ/ጊዮርጊስ (ዶ/ር) 124፣230፣
ቲዎድሮስ ደመላሽ 59
ቲዎፍሎስ(ፓትርያርክ)፣28
ትዕዛዝ ገብረሥላሴ (ጸሐፊ) 128፣183
ትራንስ ጉባኤ 234
ትርኪስ ንስት የኦርቶዶክስ ቤተ
ክርስቲያን 210፣ 216፣
ትግራይ 44፣ 85፣90፣117
ቱሚ ህሰሲ 187
ቱማስ 74
ቱማስ ኤድስ 318

ቸ

ቸርልስ ስፒርጂን 292

ቻክ ፕራይስ(አሜሪካዊው ነቢይ) 277
ቻይና 267፣268፣269፣270፣271፣272፣
273፣274፣276፣281፣

ጎ

ጎይላ ማርያም ደሳለኝ(ጠ/ሚኒስተር) 316
ጎይሉ መኮንን (ቄስ) 239
ጎይሉ ከበደ 133

ነ

ነጋድራስ ገብረ ሕይወት ባይከዳኝ109፣
134፣175፣139፣141፣214
ኒቅያ ጉባኤ 21፣96
ናይሮቢ ኬንያ 191
ናይጄሪያውያን 193
ነስፕሮስ 130
ንጉሤ ታሹ 31
ንግሥት ቪክቶርያ 166
ናኤል ውድሩፍ 286

አ

አህመድ አልቃታን (ሼክ) 317
አለታ 158
አለክሳድሩ ፓንትስኮ 220
አለክሳድሩ ቲድስኮ 220
አላን ሄርሶች 318
አልጅዝራ ቲሊቪዥን 317
አሕመድ ኢብራሂም 165
አማረ አፈላ ቢሻው 165
አሜሪካ 26፣62፣135፣152፣230፣271፣
273፣277፣282፣283፣291፣301
አስሊን (የፈረንሣይ ቆንስል) 56፣
አሩንደል (ጳጳስ) 140፣204
አርተር ግብኝ (ጳጳስ) 191
አርተር ኮምፕተን(በፊዝክስ ዮናቤል ሽልማት
አሸናፊ) 258
አርጌን 233፣235
አበራ በቀለ (ሊቀ ጉባኤ) 245፣
አበሻ 160
አበበ ጋሻዬ 72
አበሲንያ 251
አባ መልክጼዴቅ(ሊቀ ጳጳስ)፣21፣63፣ 81
አባ በርቲሎሜዎስ 96
አባ ቱድር 211፣212፣213፣214፣215፣
216፣217፣218፣219፣220፣28
አባ ኡባርሃም 56፣57
ጳጳስጊጢፋኖስ
31፣85፣86፣88፣90፣91፣92፣93፣
94፣95፣96፣97፣141፣144፣224፣
226፣227፣

አባ ገብርኤል 96
አባ ጉሌ ነገሞ 31
አለላፍ መክብብ (መጋቢ) 77፣

አውስትራሊያ 45፣273
አውሮፓ/አውሮፓውያን
133፣134፣140፣152፣267፣268፣
276፣281፣286

አዲስ አበባ 136፣183
አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ 110
አና (ንግሥት) 204፣
አናሲሞስ ነሲብ(አባጋማቸስ) 252፣281
አንጾኪያ 74
አትናትዮስ(ጳጳስ) 232፣233፣235፣
አጥሜ ጊዮርጊስ (ጸሐፊ፣አለቃ) 164
አፈወርቅ አጻፍሬ(ፀሐፊተውኔት) 139
አፍሪካ 152፣187
ኡልሪች ዝግንግሊ 230
ኡርባን (ጳጳስ) 180-
ኢራቃውያን 156፣270
ኢንዶኔዥያ 271
ኢዛና (ንጉሥ) 154፣155
ኢየሩሳሌም 75፣178፣179፣180፣187፣
276፣278

ኢያሱ ፈርንድ (ዶ/ር) 21፣27
ኢያን ሙሬይ 30
ኢቫንጂሊካል ቱምሎክል ኮሌጅ(ኢ.ቲ.ሲ)72
ኢድንበራ 315
ኢጣሊያን 132፣201
ኢጂያንግ(የነገረ መለኮት ምሁር) 236፣
ኤላባርር 280
ኤልያስ አብርሃ (ንቡረኢድ) 79
ኤልጂ 271
ኤሚሊ ሉንደል 127
ኤሬኔዎስ 232
ኤርትራ 31፣187፣188፣189
ኤስያ 262፣271
ኤድዋርድ ኡሉንድሩፍ 104
ኤድዋርድ ድ ቦና 316
ኤግን ኤች. ፒትሪሶን (ፕ/ሮ) 213
ኤክልሸያ፣ 21
ኤጲፋንዮስ (ጳጳስ) 49
ኤፌሶን 286
ኤፍሬም እሸቲም 273
ኤሊኒ (ቀኝ ባልቲሐት) 111
አማሆ መክብብዬ 101
አሰባለው በየነ (ዲያቆን) 71
እስክንድር (ዐፄ) 194
እስክንድርያ 60
አንብሉ ሣር ምድር (ጎጃም) 40
አንዳለ ገ/መስቀል 297
አክስፎርድ 204
አክቶቪያን ጎጋ 222

ከ

ከምከም ወረዳ 127
ከቭን ጂ ኮነር 292
ከርሴ ሽፈኖ 279

ከ.ንያ 296
ክብሮም ብስራት 164
ክራሚ ዶናልድ 251
ክርስቶፊር ኮሎምቦስ 321
ከአዋሳ ዩኒቨርሲቲ 176
ኪኖን ለ ካላህን 289
ኪዳነ ማርያም ጌታሁን(መምህር)51፣119
ኪዳነ ወልድ ክፍለ (አለቃ) 25፣
ካሳይ ገ/አግዚአብሔር 95፣123፣
ካርል (የነገረ መለኮት ሊቅ) 284
ካርል ባርቲ (የነገረ መለኮት ሊቅ) 284
ካውንት ኒኮላ ቮን ዚንዘንዶርፍ 227
ካፋ 157
ኮሎምቢያ ዩኒቨርሲቲ 281
ኮንጎ 191

ወ
ወለጋ 31
ወለተ ማርያም 118
ወልደ ጊዮርግስ (ንጉሥ) 130
ወሎ ዩኒቨርሲቲ 39
ወንዳዬ ዓሊ 160፣173
ውልባርግ (ቀበሌ) 136
ዊሊያም ኬር 31
ዊሊ ማክኒ(ፕ/ሮ) 302
ዊሊያም ሼክስፒር 155
ዊሊያም ቲንድል 252
ዊሊያም ዊልሰን፣ፎርስ 280
ዊልበር አድናቫን(የነገረ-መለኮት ሊቅ)37
ዊተንበርግ ጀርመን 28፣208
ዊንስተን ቸርችል 186
ዊንክሽስት 127
ዊንዲ ጀምስ 160
ዋዝርማ(አባላትጠፋኖስየታሰሩበት ከተማ) 94
ዌን አይርን 301
ዌይን ግሩደም 232

ዐ
ዓለማየሁ ሞገስ ደረሰ(ቀደስ)47፣51፣
54፣63፣148፣
ዓለም አቪት (ዶ/ር) 156
ዓብደላ መሐመድ ዓሊ 165

ዘ
ዘርዓዖዕቀብ (ዐፄ)84፣85፣88፣90፣
91፣92፣93፣96፣97፣98፣99፣100፣1
01፣102፣103፣104፣105፣106፣107
፣108፣109፣110፣111፣102፣103፣1
04፣105፣106፣107፣108-126፣
163፣ 194
ዘእስክንድርያ 231
ዘሀ ቺለ (ፕ/ሮ) 278

ዘ
ዝን ኃይላ ፍሬማርያም(ግራ ባልቲሐት)
111

የ
የሎዶቲያ ቤተ ክርስቲያን 82፣83
የሎዶቲያ ሲኖዶስ 240
የሩማኒያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን
210፣13፣217፣219፣222፣223228
የሮም መንግሥት 254
የቻይና ኮሚኒስት መንግሥት 35
የአዲግራት አገረ ስብከት 117
የአሥራኤል ነገሥታት 22
የግብፅ ጳጳሳት 130
የጀርመን መንግሥት 132
የካርቲጂ ጉባኤ 232፣238
የአምሊስ ታይታኒክ 318
የፍላደልፊያ 286
የኒን ቲኦሎጂካል ሴሚኔሪ 246
ያረጋል አቢጋዝ (ዲያቆን) 184
ያሬድ ወልደማርያም (ዲያቆን) 144
ያግብ ጽዮን ዘመን(ዐፄ) 85፣86፣
144፣145
ይልማ ዴሬሳ 165፣173
ይስሐቅ (ዐፄ- 1406-1221)
ይትባክ ግደይ 66፣92
ዩል ዩኒቨርሲቲ 281
ዮሐንስ አድማስ 132
ዮሐንስ (ዐፄ) 163፣173፣251
ዮፍታሐ ንጉሤ (ቀን ጌታ) 132

ደ
ደረጃ ገዙ (ቄስ) 39፣59፣62
ደስታ ተክለወልድ 78
ደቂቀ እስጢፋ(የእስጢፋኖስልጃች) 88
ደቡብ ኮሪያ 33፣153፣256፣257፣258፣
258፣259፣260፣261፣263፣264፣
266፣268፣269፣270፣271፣272፣273
ደብረዘይት ከተማ 136
ዱመትሮ ኮርኖሊስኮ 217
ዲሲ 273
ዲዮቅልጥያኖስ 58
ዲን ከሊይ 312
ዲክንስ 182
ዳላቾ (ወረዳ) 1368ኛ መጻ 31
ዳንኤል ተሾመ 148
ዳንኤል ክብረት(ዲያቆን) 234፣273
ዳንኤል ፒፒስ (ዶ/ር) 179
ዴቪድ ሊቪንግተን 31
ዴቪድ ባረንት 286

ደርባይ 210
ደቡብ-ቭስኪይ 182
ደናልድ ዶንሃም 160፣

ጀ
ጀርመን 130፣132፣133፣200፣208፣
216፣249፣258 259
ጂም ቫን ይፕሮን 28፣
ጂም ባኬር 192
ጂፓናውያን 168
ጃክስ ኤሉል(የነገረ መለኮት ሊቅ) 260
ጂምስ (ንጉሥ) 252
ጂምስ ኤል ሀፍልን 286
ጄ. አይ ፓከር 30
ጅማ 31
ጅሌም.ሮበርስ 280፣
ጆርጅ ጆን 34፣
ጆርጅ ባርና 313
ጆርጅ ቢላርድ 289
ጆርጅ ዋሺንግተን(ፕሬዝዳንት) 281
ጆቢ ማርክት (ምሁር) 258
ጆን ሃልዊል 255
ጆንሐስ 31፣205፣206፣224፣226፣227
ጆን ማልንድ (ሪቨሪንድ) 187
ጆን ኖክስ 230
ጆን ኤፍ ኬኔዲ (ፕሬዝዳንት) 282
ጆን ካልቪን 31፣224፣226፣227፣230፣
261፣284
ጆን ዊክልድ 140፣201፣202፣204፣226
ጆን ዊስሊይ 227፣291
ጆይኒ ዊስት 209
ጆርጅ ባርናርድ ሾው 75
ጆዮርጅ ተኦስክ (ፕ/ሮ) 220
ጆን ፒርፖንት 316
ጆን ፖል (ሁለተኛ ጳጳስ) 257

ገ
ገራድ ምስማድ 111
ገ/መስቀል ኃ/መስቀል (ባህታዊ) 61
ገብረስታትዎስ (ቄስ) 31
ገዳም 40፣41
ገሉል 135
ገራጌ ዞን 136
ገብታቸ አራን 56
ጊዮርጊስ ኢዮንስኮ (አባ) 220
ጋሊሊዮ ጋሊሊ 257
ጋዳፊ 145
ግምጃር ምክኤል 127
ግሪክ 132፣201፣243፣145
ግርማዊ ቡሽ
ግርማ ዘውዴ 115
ግርማ ኤልያስ (መሪጌታ) 97
ግብፅ 41፣45፣56፣ 88፣273፣276
ጌታቸው (መምህር) 118፣

ጌታቸው በለጠ 133፣
ጌታቸው-ጌይሌ(ፕ/ሮ)26፣86፣87፣88፣102
118፣ 120፣122
ጎርጎርዮስ (አቡን) 232
ጎንደር 44፣
ጎንዘሊዝ (ፕ/ሮ) 280

ጠ
ጥላሁን በየነ 289
ጥላዬታፈስ(ዶ/ር፣ኢትዮጵያዊ
ሳይንቲስት)፣257፣
ጥበቤ ሰሎሞን (መጋቤ) 53

ጨ
ጨፈ ዶንሳ(ቀበሌ) 136
አ
አውሎስ ፈቃዱ (አሐፊ) 69
ኢፕሮስ 23፣
ኢፕሮስ ፍቺ 210

አ
አጋኤስ በቀለ 47፣189
አጌ ስጦታው 63፣106፣121
አዮን ሞገሳ 111፣113

ፈ
ፈረንሳይ 200
ፊሎሬንስ - ኢጣሊያን
ፊልጶስ 162
ፊልፕ ያዕቆብ ስፔንሰር 227
ፍጹም ወ/ማርያም 139

ፐ
ፒተር ሄይሊንግ (ሚዮኖዊ) 56
ፒተር ዙ ዮንግዝ 276
ፒተር ዋንከር (ፕ/ሮ) 276፣303
ፒጅ ስሚዝ(አማራካዊ የታሪክ ሊቅ) 258
ፖሊ ኢባሊስካይ 160
ፖውል ሀታዊይ 276
ፖል ዝሊን (ሪቨሪንድ) 292
ፖጊዮ 242፣

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ ቅጽ - 2

...ይህ መጽሐፍ የሚያነባት ማንኛውንም ሰው ይሰፋል። ግላዊ አጀንዳንና ቤተ እምነታዊ ኅጠኝነት ለጥቆ (transcend) አገራዊ ብሎም ዓለም አቀፋዊ ከሆነ የወንጌል ተልዕኮና ሽክም ጋር ይጋፈጣል።...

ተመስገን ሽብሩ
የነገረ መለኮት መምህርና ሚሲዮናዊ

...ለኢትዮጵያ በኩር ችግር በኩር መፍትሔ፡ የፈነጠቀ፣ ራቁቱን ከቆመ እውነት ጋር ፊት ለፊት አንድንጋፊ፣ ያደረገ፣ በማንኛውም የኢትዮጵያን ተሐድሶና ዕድገት በሚመኝ፣ ቅንና ምክንያታዊ ሰው መነበብ ያለበት የዘመኑ ምርጥ መጽሐፍ።

በላይ አበበ
የፒ.ኤፌ. ዲ ተማሪ

ቀጣዩን ድንቅና አነጋጋሪ መጽሐፍ
በቅርብ ቀን ይጠበቁ

የደራሲው ቀደምት
ሥራዎች



4ኛ እትም



3ኛ እትም

እነዚህ በተደጋጋሚ የታተሙና በሰፊው በመነበብ ላይ የሚገኙትን መጻሕፍት በማንበብ ከእግዚአብሔር የሆነውን የጊዜውን መልዕክት ይቀበሉ



እነዚህ መጻሕፍት በሀገር ውስጥና በውጭ ሀገር በማሰራጨት ለምትፈልጉ
ስልክ Mob. +251911716848
+251911747733
gfuntb@yahoo.com

ለህትመት የተዘጋጁ
መጻሕፍት

የ21ኛውን ክፍል ዘመን
የቤተክርስቲያን ዕድሎችና
ተግዳሮቶች

ከእንግዲህ ሚሲዮናዊያን
እንጂ ሰደተኞች እንሆንም